

TOHUM

FİKRE
SANATA
RUHA

SAYI

158

BAHAR 2017

AVRUPA IRKÇILIĞI

• 2016 Yılında Avrupa'da İslamofobi • Avrupa'da Bir Hayalet Dolanıyor: Mülteci Hayaleti • Öldürdüklerine Kırılan Avrupalılar • Avrupa'nın Irkçı Sicili ve Mülteci Sorunu • Batı'nın Kanlı Tarihi

Prof. Dr.
Cemalettin Latiç
SÖZ MECLİSİNDE

BAHAR 2017
SAYI: 158

ÖNDER Adına İmtiyaz Sahibi
HALİT BEKİROĞLU

Yayın Yönetmeni
VEYSEL BAŞAR

Editör
BÜLENT PARLAK

Yayın Kurulu
ALİ GÜMÜŞ
AYHAN KÜÇÜK
AYLA AYDEMİR
DEMET TEZCAN
EROL ERDOĞAN
FİKRİ CUMHUR
MUSTAFA CANBEY
TUBA KARAÇORLU
YUSUF ŞAHİN

Tasarım-Uygulama
ZAFER YILMAZ

Reklam
FURKAN GÜNGÖR

Baskı
KÜLTÜR SANAT BASIMEVİ

İletişim
ALEMDAR MAH. YEREBATAN
CAD. SALKIM SÖĞÜT
SOK. NO:7
FATİH-İSTANBUL
0(212) 519 09 53

*Her hakkı mahfuzdur.
Dergideki yazı, fotoğraf ve diğer
görsellerin izin alınmadan veya
kaynak gösterilmeden her türlü
ortamda çoğaltılması yasaktır.*

önder
1958
İMAM HATİPLİLER DERNEĞİ

Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun!

Farklı fikirlerin ve kültürlerin sınır tanımaksızın etkileşimine ortam sunan bu çağda yaşamamıza rağmen Batı, kendinden olmayanı kendine düşman edinerek dışlama, ötekileştirme, yok sayma, ortadan kaldırma gibi korkunç reflexlerin yaygınlaşmasına ortam hazırlıyor. Farklı dinde, ten renginde ve dilde olanı aşağılama ve hor görme olarak başlayan ve bir virüs gibi tüm hücreleri saran “ırkçılık” hastalığı aslında Avrupa Medeniyet bütünüünün bir parçasıdır.

Günümüzde yeniden hortlayan bu unsur Batı dünyasının içine düştüğü akıl tutulmasından başka bir şey değildir. Bu yüzden 158. Sayımızda “Avrupa İrkçılığı” konusunu irdeledik. Avrupa'nın İrkçi sicilini ve tarihini de ele aldık. İrkçılığın farklı türleri olan İslamofobi'yi, Nazizm'i, Faşizm'i, Zenofobi'yi ve literatürde dahi karşılığı olmayan ırkçı yaklaşımları masaya yatırdık.

Yüzyıllarca her milletten insana kucak akan ülkemizin özellikle son yıllarda eğitim konusunda dünyanın pek çok ülkesinde yaşayan öğrencinin tercihi olduğunu görüyoruz. Dünyanın çeşitli coğrafyalarından gelen öğrencilere “Türkiye’de Öğrenci Olmak” nasıl bir duygu diye sorduk.

Cumhuriyet döneminde yeterince tanıtılmamış ve okunamamış olan Osmanlı'nın son dönem münevverlerinden İsmail Fennî Ertuğrul'u ve ilmi müktesebatını “Felsefe” sayfamızda yazdık.

Aliya İzzetbegoviç'in isteği üzerine yazdığı Bosna Marşı ile tanıdığımız akademisyen-şair Prof. Dr. Cemalettin Latîç ile “Söz Meclisi” sayfamızda Bosna tecrübesi üzerinden Avrupa ırkçılığını konuştuk.

Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı Doç. Dr. Yusuf Tekin'e eğitim sistemimizin sorunlarını, içinde bulunduğu durumu, gelecekte eğitimle ilgili yapılması düşünülen projeleri sorduk.

Vefa sayfamızın bu sayıdaki konuğu, yaptığı çalışmaları ve yetiştirdiği müstesna öğrencileri ile iz bırakan Hocamız Mehmet Yahya Kutluoğlu.

Sinemanın her zaman eğlence aracı değil aynı zamanda eğitim ve öğretim amacıyla da kullanılabileceğini “Kadraj” sayfamızda yazdık.

‘İnsanlar kadar şehirlerin de ruhu vardır’ diyerek her sayımızda bir başka ülkenin şehrini tanımaya ve tanıtmaya çalıştık. Bu kez Bosna'nın Saraybosna'sını ve savaşın ağırlığını bir yük gibi üzerinde taşıyan diğer şehirlerini tanıdık.

Eski sayılarımızda yer alan eşsiz yazıları “Nostalji” sayfamızda yeniden gün yüzüne çıkararak bazen hüzünlendik bazen ise güncelliğini koruyan yazıları görüp gıpta ettik. Bu sayımızda ise Burhan Felek'in 1964 yılında 12.sayımız için kaleme aldığı ve dosya konumuz olan Avrupa İrkçılığına da bir nazire olan “Batıllık ve Gericilik” isimli yazısını yeniden paylaştık.

Gelecek sayılarda buluşmak üzere...

VEYSEL BAŞAR

İÇİNDEKİLER

DOSYA / 6

AVRUPA IRKÇILIĞI

**2016 YILINDA
AVRUPA'DA İSLAMOFOBİ** / 08
Prof. Dr. Enes Bayraklı / Farid Hafez

**AVRUPA'DA BİR
HAYALET DOLAŞIYOR:
MÜLTECİ HAYALETİ** / 13
Doc. Dr. Yusuf Adigüzel

**ANTİ SEMİTİZMİN TARİHSEL
KÖKENLERİ ÜZERİNE
BİR DERKENAR** / 16
Dr. Lütfü Özşahin

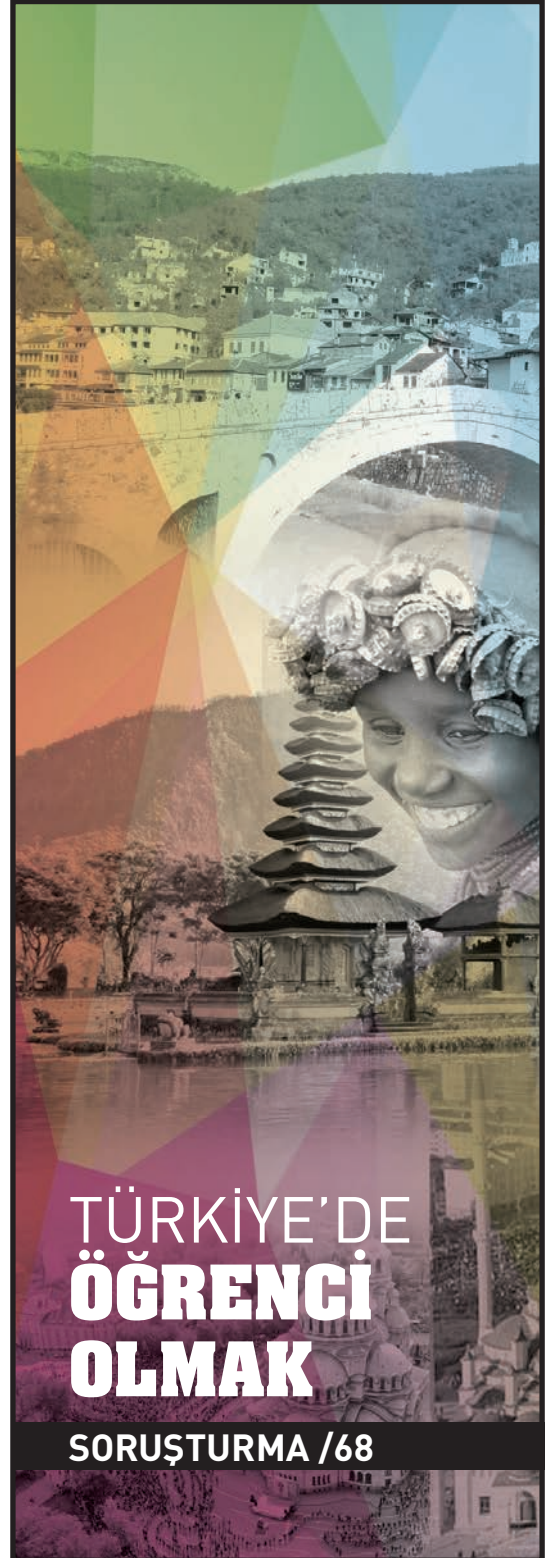
**MAHİNUR ÖZDEMİR'E AVRUPA
IRKÇILIĞINI SORDUK** / 20
Ayla Aydemir

**ÖLDÜRDÜKLERİNE KIRILAN
AVRUPALILAR** / 22
Hall İbrahim Uzun

**AVRUPA'NIN İRKÇİ SİCİLİ VE
MÜLTECİ SORUNU** / 25
Hakan Göksel

**AVRUPA'NIN FAŞİZM
PARANTEZİ** / 28
Saadet Oruç

BATI'NIN KANLI TARİHİ / 30
Mustafa Kerim Şahin

**PROF. DR.
CEMALETTİN LATİÇ**

SÖZ MECLİSİ /38

NELER OLDU? / 4

Seda Bilici

**KADER: TİTANIC'TEN
KURTULAN TÜRK / 36**

Ahmet Cora

DUYARLILIK:

MİHRABIN DEĞİL,
MAHALLENİN İMAMI / 50

Tuba Karaçorlu

MEVSİM: SUYUN ARADIĞI / 54

A. Ali Ural

FELSEFE: ŞÜPHEYE YER YOK / 56

Zahid Eymen

SİVİL TOPLUM:

KIZILAY ZOR GÜNLERE
DOĞAN HİLAL / 58

Emeti Saruhan

İNSAN: AHİLİK / 62

Tarık Taş

EĞİTİM: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
MÜSTEŞARI DOÇ. DR. YUSUF TEKİN:
MİLLİLİĞİMİZİ KORUYARAK
EVRENSELLEŞMEK
ZORUNDAYIZ / 64

Fikri Cumhur

FOTOĞRAF YORUM:

KİMİN HATIRASI BU? / 72

Sema Can

GÜZEL GENÇLER SERENOMİSİ:

ODTÜ İLE TAPDUK EMRE İMAM
HATİP ORTAOKULU'NDAN BİLİMSEL
ÇALIŞMA / 73

Beyazıt Bestami

20 SORU: TÜRKİYE DIŞINDA BİR
YERDE YAŞAMAK İSTEMEM / 75

Yener Çevik

VEFA: RECEP TAYYİP ERDOĞAN'IN
ÖĞRETMENİ: MEHMET YAHYA
KUTLUOĞLU HOCA / 76

Mustafa Canbey

KİTAPLAR: / 79

Gülcan Tezcan

DİL: KIRAATHANELER / 82

İbrahim Varelci

EDEBİYAT HABERLERİ / 84

KADRAJ: SİNEMA HER ZAMAN
EĞLENCE DEĞİLDİR / 86

Adem Yılmaz

BİLİM DÜNYASI: ROBOT
GAZETÇİLER İŞE BAŞLADI / 91

Ahmet Şefik Vefa

SİNEMA: UMUDU ÖLDÜRME
CİNAYET OLUR / 92

Sibel Atagün

SEYAHAT: BALKANLAR'DAN
BAŞLADIK GEZMEYE / 94

Nurdal Durmuş / Gökhan Şimşek

NOSTALJİ: BATILILIK VE
GERİCİLİK / 98

Burhan Felek

NELER OLDU?

GÜZEL HABERLER ATLARA BİNİP GİTTİLER

2017'ye girerken umutluyduk. 2016 yılının uğursuz olduğuna inanıp kendimizi yepyeni ve güzel bir yılın geleceğine inandırmıştık. Fakat 2017'nin ilk saatlerinden itibaren bu yılın da dünya barışı ve insanlık adına bizi hayal kırıklığına uğratacağını anladık. Güzel şeyler bekledik, beyaz haberler umduk hatta bir iki güzel gelişme yaşandı. Fakat kin ve nefret söylemleri, ayrımcılık ve ötekileştirme, düşmanlık ve bozgunculuk yine batıdan yayılarak tüm dünyayı sarmaya başladı. 2017'nin ilk üç ayına ilişkin Türkiye ve Dünya gündemine dair önemli olayları derledik.

SEDA BİLİCİ

Psikolog, Yazar

1 Ocak Ünlü gece kulübü Reina'ya DEAŞ Terör Örgütü'nün üstlendiği saldırı gerçekleşti. 39 Kişi öldü.

4 Ocak FETÖ Darbe Girişimi Komisyonu görevini tamamladı.

5 Ocak İzmir Adliyesi önünde PKK bir terör saldırısı planladı. Büyük can kaybına engel olan Fethi Sekin ve bir adliye çalışanı daha şehit oldu.

9 Ocak İstanbul'da kar 122 cm'ye ulaştı.

16 Ocak Kırgızistan'da bir kargo uçağı yerleşim bölgesinin üzerine düştü ve 36 kişi öldü.

17 Ocak Reina Katliamını yapan terörist Abdulkadir Masharipov yakalandı.

23 Ocak Darbeci askerler ilk kez hâkim karşısına çıktı.

28 Ocak CHP Milletvekili Elif Doğan Türkmen'in 1 milyon 200 bin liralık iletişim harcaması yaptığı ortaya çıktı.

30 Ocak Kanada'da bir camiye silahlı saldırı düzenlendi. 6 kişi öldü.

6 Şubat DEAŞ'a 29 ilde operasyon düzenlendi. 820 kişi gözaltına alındı.

8 Şubat KHK ile 4 bin 464 kişi kamu görevinden uzaklaştırıldı.

10 Şubat Tuz Gölü'nde 700 milyon liralık doğalgaz deposu açıldı.

12 Mart Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Betül Sayan Kaya Hollanda'ya yaptığı ziyaret sırasında sınır dışı edildi.

12 Şubat Çanakkale Ayvacık'ta 5.3 şiddetinde deprem meydana geldi. Pek çok yapı hasar gördü.

14 Şubat Yalova'da 2 öğrenci renk

körleri için renk tonu bulucu geliştirdi.

17 Şubat Pakistan'da bir türbeye saldırı gerçekleşti. 70 kişi öldü.

20 Şubat Özdemir Sabancı'nın katil zanlılarından Fahriye Erdal, Belçika tarafından 15 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

20 Şubat ABD'de Müslümanlara yönelik nefret söylemi ve kısıtlayıcı girişimlerinden sonra "Ben de Müslümanım." eylemleri gerçekleşti.

21 Şubat Figen Yüksekdağ'ın vekkiliği düştü.

21 Şubat İstanbul – Sofya ekspresi açıldı.

22 Şubat Kadın subaylara ve ast-subaylara yönelik başörtüsü yasağı kalktı.

24 Şubat El Bab'ta kontrol sağlandı.

25 Şubat Hürriyet Gazetesi'nde Karargâh Rahatsız manşetiyle haber yayımlandı. Haberde komutanların siyasete yön vermeye çalışan görüşleri yayımlandı.

27 Şubat Oscar Ödülleri açıklandı. Moonlight, en iyi film seçildi.

14 Mart Türkiye ve Ukrayna arasında kimlikle seyahat uygulaması

başladı.

21 Mart ABD, içinde Türkiye'nin de olduğu 10 ülkeye daha Amerika uçuşu esnasında elektronik eşya kullanım sınırı getirdi.

22 Mart İngiltere parlamentosu önünde DEAŞ'ın üstlendiği bir terör saldırısı gerçekleşti. 5 kişi öldü.

22 Mart Sur, yeniden inşa edilmeye başlandı.

24 Mart Hüsnü Mübarek serbest bırakıldı.

25 Mart İsviçre'de düzenlenen "hayır" mitingi sırasında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı hedef gösteren pankartlar açılıp hakaret edildi.

29 Mart İngiltere Avrupa Birliği'nden ayrılma sürecini başlattı.

31 Mart Halit Akçatepe hayatını kaybetti.

31 Mart Ülker'in intikam söylemleri içeren çikolata reklamı darbe ile ilişkilendirildi. Reklam ile ilgili açığa alınmalar gerçekleşti.

DOSYA

AVRUPA IRKÇILIĞI

2016 YILINDA AVRUPA'DA İSLAMOFOBİ

“Avrupa İslamofobi Raporu” nun ikinci sayısı Irkçılık ve Ayrımcılık ile Mücadele Günü olan 21 Mart'ta çıktı. Türkiye'nin önde gelen düşünce kuruluşu SETA tarafından yayımlanan Avrupa İslamofobi Raporu (European Islamophobia Report/EIR), İslamofobi çalışmalarında gözlemlenen önemli bir boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Bu raporun temel gayesi Avrupa'daki İslamofobinin yayılma trendini ülke bazında analiz etmek ve belgelemektir.

**PROF. DR. ENES
BAYRAKLI /
FARİD HAFEZ**

Yazar

Avrupa İslamofobi Raporu'nun ikinci sayısında 2016 yılındaki gelişmeler incelenmektedir. 2015'te yayımlanan raporda 25 ülke yer almışken 2016 raporu 27 ülkeyi kapsamaktadır. 2016 Avrupa İslamofobi Raporu ırkçılık ve İslamofobi çalışmaları gibi farklı alanlarda çalışmalar yapan 31 uzman tarafından hazırlanmıştır. Önümüzdeki yıllarda hazırlanacak olan raporlara yeni ülkeler eklenerek raporun kapsamının genişletilmesi hedeflenmektedir. Nihai hedef ise tüm Avrupa ülkelerinde İslamofobi ile ilgili gelişmeleri takip etmek ve izlemektir.

İslamofobi, Avrupa Birliği'nin (AB) demokratik düzeni, sosyal barışı ve değerleri için olduğu kadar farklı kültürler, dinler ve milletlerin bir arada yaşamasına yönelik büyük bir tehdit haline geldi. Rusya'dan Portekiz'e, Yunanistan'dan Letonya'ya kadar hemen hemen tüm Avrupa kıtasını

kapsayan 2016 Avrupa İslamofobi Raporu'nda ortaya çıkan bulgulara göre eğitim, istihdam, medya, siyaset, yargı ve internet gibi farklı alanların tamamında İslamofobi ciddi ve gözle görülür bir artış göstermektedir. 2015 raporunun açıklanmasından bugüne kadar geçen süre zarfında İslamofobi ile mücadelede çok az ilerleme kaydedildi. 2016 ülke raporları dikkatle incelendiğinde Avrupa'da demokrasi ve insan haklarının gün geçtikçe daha da kötüye gittiği görülmektedir. İslamofobi, Avrupa'daki Müslümanların özellikle gündelik yaşamlarında daha da görünür hale gelmiştir. Bugün geline nokta İslamofobi artık Müslümanlara yönelik sadece retorik bir nefret söylemi olma eşiğini çoktan aştı ve okul, iş yeri, cami, toplu taşıma araçları ve sokakta Müslümanlara yönelik fiziki saldırılarda kendini gösteren somut bir düşmanlık halini almıştır. 2015 yılında hızlanan Avrupa'ya yönelik mülteci hareketi ve bunun

Avrupa'da yarattığı kargaşa, aşırı sağ partilerin Avrupa kıtasında daha önce eşi benzeri görülmemiş yükselişi ve birçoğları için şaşkınlık yaratan Birleşik Krallık'ın Brexit kararı; 2016 yılındaki İslamofobik olayları ve gelişmeleri içeren bu raporun önemini bir kez daha ortaya çıkarmıştır. İslamofobinin kısa vadeli siyasi etkileri en az yapısal boyutu kadar önem arz etmektedir. Zira daha önce de belirtildiği gibi bazı Avrupa ülkelerinde küçük ilerlemeler kaydedilmesine karşın, Avrupa'daki insan hakları ve dini özgürlüklerin korunması yolunda hala aşılması gereken ciddi zorluklar bulunmaktadır.

İSLAMOFOBİNİN YÜKSELİŞİ

Chatham House Avrupa Programı tarafından yapılan bir araştırmaya göre ağırlıklı olarak Müslüman ülkelerden gelen göçmenlere karşı kamuoyu tepkisi, sadece Trump yönetimi (Müslümanların ülkeye girişinin yasaklanması) ile sınırlı değildir. Araştırma kapsamında Avusturya, Belçika, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İtalya, Polonya, İspanya ve Birleşik Krallık'taki katılımcılara "Müslüman göçmenler başta olmak üzere yeni göç dalgaları engellenmeli" argümanı sunulmuştur. Rapor

“
**2016 AVRUPA
İSLAMOFOBİ
RAPORU'NDAKİ
BULGULAR BU ALANDA
YAPILAN DİĞER
BİRÇOK ÇALIŞMANIN
SONUÇLARI
TARAFINDAN
DESTEKLENMEKTEDİR.**
”

görüldüğü üzere araştırma kapsamındaki katılımcıların Polonya'da yüzde 71'i, Avusturya'da yüzde 65'i, Almanya'da yüzde 54'ü, İtalya'da yüzde 51'i, Birleşik Krallık'ta yüzde 47'si ve İspanya'da yüzde 41'i bu ifadeyi desteklemiştir. Araştırma kapsamındaki Ülkelerden hiçbirinde bu ifadeye karşı çıkanların oranı yüzde 32'yi aşmamıştır.

2016 Avrupa İslamofobi Raporu'ndaki bulgular bu alanda yapılan diğer birçok çalışmanın sonuçları tarafından desteklenmektedir. Örneğin 2016 Ipsos Tehdit Algısı Anketi Avrupa'daki mevcut ve gelecekteki Müslüman nüfusunun birçok

ülkede abartıldığını ortaya çıkarmıştır. 20 ülke arasında Müslüman nüfusu yüzde 10'dan daha fazla oranda abartılı şekilde tahmin edilmesinde ilk on iki ülkeyi Avrupa ülkeleri oluşturuyorken ABD ve Kanada ise kalan sekiz ülke arasında yer almaktadır. Söz konusu ankette "2020 yılını düşündüğünüzde her 100 kişiden kaçının Müslüman olacağını düşünüyorsunuz?" sorusu sorulduğunda, Müslüman nüfusun oranının olduğundan çok fazla şekilde tahmin edildiği ülkeler arasında Avrupa ülkelerinin ilk sırayı aldığı görülmektedir. Fransa'da gerçek projeksiyon yüzde 8,3 olmasına rağmen 2020 yılında ülke nüfusunun yüzde 40'ının Müslüman olacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan İtalya'da bu oran yüzde 26, Belçika ve Almanya ise yüzde 24'tür.

Bu sonuçları Pew Araştırma Merkezi tarafından yapılan başka bir çalışma ile beraber düşündüğümüzde bu abartılı tahminlerin Müslümanlara karşı olan olumsuz tutumun bir yansıması olduğunu söyleyebiliriz. Bu çalışmada şu ifadeler yer verilmiştir:

"Avrupa genelinde Müslümanlarla ilgili düşünceler farklılık göstermektedir. Macaristan, İtalya, Polonya, Yunanistan ve İspanya'nın yarısı veya yarısından fazlasının Müs-

DOSYA

lümanlara karşı bazı olumsuz düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. İtalya (yüzde 36), Macaristan (yüzde 35) ve Yunanistan'ın (yüzde 32) en az üçte birinin ise Müslümanlar hakkında çok olumsuz düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Çalışma kapsamında yer alan diğer ülkelerdeki çoğunluğun ise Müslümanlara karşı olumlu düşüncelere sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Buna rağmen tüm ülkelerin en az dörtte birinin Müslümanlara karşı çok olumsuz düşüncelere sahip oldukları görülmektedir.”

Avrupa genelindeki İslamofobik olaylar, saldırılar, tutumlar ve kıta genelinde iktidar odaklarının sarsılmaz İslamofobik tavırları göz önünde bulundurulduğunda bahsi geçen bu rakamlar şaşırtıcı değildir. Müslümanlar hem içeride hem de dışarıdaki düşman olarak görülmektedir. Batı

“

MÜSLÜMANLARA YÖNELİK FİZİKSEL SALDIRILAR VE SİYASİ KISITLAMALARIN YAPILMASINA OLANAK SAĞLAMAKLA KALMAYIP NORMALLEŞTİRMEKTE VE SAVUNULUR KILMAKTADIR.

”

toplumlarında Müslümanların kendileri ile eşit haklara sahip vatandaşlar olmadıklarına dair geniş bir kabul vardır. Ötekileştirme ve ayrımcı muameleyle tabi tutmak, Müslümanların şeytanlaştırılması ile beraber yürümektedir. Böylesine derin bir güvensizlik ve düşmanlık ortamı Müslümanlara yönelik fiziksel saldırılar ve siyasi kısıtlamaların yapılmasına olanak sağlamakla kalmayıp normalleştirmekte ve savunulur kılmaktadır.

İslamofobik tutum ve davranışlar hiçbir şekilde İslam ve Müslümanlar hakkında yanlış bilgilendirilen ve ekonomik durumu kötüye giden işçi sınıfı veya orta sınıf ile sınırlı değildir. Kavram bilhassa eğitimli elitler ve seçkinler için de geçerlidir. Bazı meslekler için de geçerlidir. Bazı meslekler için tesettürün, kamuda nikabın ve bazı Avrupa şehirlerinde minarelerin yasaklanması ya da Müslümanların ifade özgürlüğünü kısıtlayan diğer tüm düzenlemeler bu tespiti doğrulamaktadır. Dolayısıyla medya ve toplumun geniş kesimlerinin siyasetçilerin bu tür kararlar almalarını kabul ettiği ve desteklediği bir ortamda Müslüman mülteci veya göçmenlerin Avrupa'ya gelmesine karşı ortaya çıkan bu güçlü muhalefet şaşırılacak bir durum olarak görülmemelidir.

Yukarıda zikredilen bu rakamlar İslamofobi meselesini niceliksel değil niteliksel açıdan inceleyen Avrupa İslamofobi Raporu'nun gerekliliğini bir kez daha ortaya çıkarmaktadır. Rapor, birçok Avrupa ülkesindeki İslamofobinin yayılımını belgelemek ve analiz

etmek amacındadır. Avrupa ülkelerinin neredeyse tamamının İslamofobi ile ilgili istatistikleri tutmaması nedeniyle bu raporun Avrupa'daki resmi tam olarak yansıttığını iddia etmek güçtür. Bundan dolayı Avrupa İslamofobi Raporu'nun en temel önerisi, şu ana kadar gerçekleşmemekle birlikte, İslamofobinin ya da Müslüman düşmanlığının Avrupa ülkelerinde nefret suçları kapsamında ayrı bir suç kategorisi olarak değerlendirilmesidir. Bu raporun literatüre başlıca katkısı İslamofobi ile ilgili Avrupa çapındaki genel eğilimleri ortaya çıkarması ve incelenen ülkelerdeki temsili örneklerle bu eğilimi belgelemesidir.

İSLAMOFOBİNİN TANINMASI

İslamofobi kavramı ile ilgili birçok farklı tanım bulunmaktadır. Ancak Avrupa İslamofobi Raporu kapsamında editörlerin tanımı şu şekildedir:

“Antisemitizm çalışmalarının da gösterdiği gibi kelimelerin etimolojik kökeni her zaman o kelimenin tam kapsamlı manasına ya da nasıl kullanıldığına işaret etmemektedir. Bu durum İslamofobi kavramı için de geçerlidir. Dolayısıyla her ne kadar tartışmalı bir kavram olsa da İslamofobi kamusal alanda kullanıldığı kadar, akademide de iyi bilinen bir terim haline gelmiştir. Bundan dolayı biz de bu çalışmamızda İslamofobi terimini kullanıyoruz ve bu terimle daha çok Müslüman karşıtı ırkçılığı kastediyoruz.

İslamofobi, bir günah keçisi

“ AVRUPA GENELİNDEKİ İSLAMOFOBİK OLAYLAR, SALDIRILAR, TUTUMLAR VE KİTA GENELİNDE İKTİDAR ODAKLARININ SARSILMAZ İSLAMOFOBİK TAVIRLARI GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULDUĞUNDA BAHSİGEÇEN BU RAKAMLAR ŞAŞIRTICI DEĞİLDİR. ”

(gerçek ya da uydurulmuş) ilan ederek iktidar alanı inşa etmek, genişletmek ve bu durumu istikrarlı hale getirmek isteyen hakim sınıflar tarafından kullanılmaktadır. Bu hakim sınıflar ilan ettikleri bu günah keçisini yine kendilerinin inşa ettiği 'biz' tanımının dışına itmekte ve kendilerinin yararlandığı kaynaklardan ve haklardan mahrum bırakmaktadır. İslamofobi sabit ve negatif değerler atfedilmiş ve tüm Müslümanlar için genellenmiş bir 'Müslüman' kimliği inşa ederek Müslümanları ötekileştirmektedir.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus İslamofobinin bize Müslümanlar ve İslam'dan daha çok İslamofobik tutum ve davranışlara sahip olan şahıslar hakkında bilgi verdiği gerçeğidir. En son olarak şunu belirtmek gerekir ki Müslümanların ya da İslam dininin makul bir şekilde eleştirilmesi ile Müslümanlara yönelik nefret söylemleri üreten İslamofobik tutumlar birbirinden net bir şekilde ayrılmalıdır. Dolayısıyla Müslümanlara ve İslam'a yönelik makul eleştiriler İslamofobik olarak değerlendirilemez.” Bu tanımla birlikte İslamofobi terimine karşı olan birçok kuşku da açıklığa kavuşturduğumuzu düşünüyoruz. Nitekim AGİT gibi

ulus üstü kurumlar Antisemitizm kavramını benimsemelerine rağmen İslamofobi kavramını hala kullanmaktan imtina etmektedir ve bize göre bu durum problemin bir parçasıdır.

Bir kez daha tekrar etmek gerekirse İslamofobinin/Müslüman karşıtlığının ya da Müslüman karşıtı nefret suçlarının tüm Avrupa ülkelerinde kayıt altına alınmasını önermekteyiz. AGİT gibi kurumların Müslümanlara yönelik ayrımcılık, nefret suçları ve nefret söylemleri için güçlü izleme ve kayıt mekanizmaları kurmaları gerekmektedir. Güvenilir veriler elde edebilmek için bu mekanizmalar cinsiyet ve ön yargı temelli farklı kategorileri kapsamalıdır. Bu önerimizin dinsel ve ırksal verilerin toplanmasına izin vermeyen ülkelerde uygulanması daha zor görünmektedir ve aslına bakıldığında bu yaklaşım Müslümanlara karşı yürütülen ayrımcılığı gizlemektedir.

Ayrıca İslamofobi ile mücadele mekanizmalarının halen tanınmadığı ve yeterli şekilde kullanılmadığı görülmektedir. Müslümanlara yönelik ayrımcılık/nefret suçu/nefret söylemi ile ilgili bir olay olduğunda farklı yanıt mekanizmaları bulunmasına rağmen bunların kahir ekseriyeti Avrupa ülkelerindeki Müslüman

vatandaşların büyük çoğunluğu tarafından tam olarak bilinmemektedir. Dolayısıyla İslamofobi ile mücadele mekanizmalarının daha erişilebilir ve açık olmasını da önermekteyiz. Son olarak eleştirel vatandaşlığın güçlendirilmesi ve Avrupa devletlerinin demokrasilerinin derinleşmesi için Avrupa'daki Müslüman toplumun İslamofobi ile mücadele alanında güçlendirilmesi ve cesaretlendirilmesi gerekmektedir.

AVRUPA ÜLKELERİ İÇİN POLİTİKA ÖNERİLERİ

Her ülke raporunun yazarı, kendi bölümü ile ilgili olarak o ülkeye özgün birçok farklı öneri sunmuştur. Aşağıda yer alan liste ise hem bu önerilerden bir kısmının altını çizmekte hem de ulus üstü bazı tavsiyelere yer vermektedir. Her şeyden önce sivil toplumun İslamofobinin önemli bir kurumsal ırkçılık türü olduğunu kavramasının gerekli olduğunu düşünüyoruz. Avrupa'nın kendisini ırkçılık sorununu aşmış bir topluluk olarak lanse etme yanılgısı, birçok Avrupa toplumunun İslamofobinin yerel düzeydeki etkilerinin boyutunu anlamasını engellemektedir. Bu dahilde İslamofobi ile ilgili yapılan tartışmalarda odak noktasının Müslümanların eylemlerinden

ziyade Avrupa toplumlarının eylemlerine yönelmesi gerekmektedir. İslamofobi ve ırkçılık, bizlere bu tavırlara maruz kalan hayali günah keçileri veya kurbanlardan ziyade ırkçılarla ilgili daha fazla şey anlatmaktadır. Dolayısıyla İslamofobi her şeyden önce Avrupa toplumlarının karşı karşıya oldukları bazı temel iç sorunlara işaret etmektedir. Bir toplumsal hastalık olan İslamofobinin tanınması ve eleştirel olarak değerlendirilmesi, Avrupa'da daha adil toplumlar yaratabilmek için hayati önemi haizdir.

Öte yandan Müslümanlar herhangi bir güvenlik sorunu haline getirilmeden ya da kriminalize edilmeden diğer hakim dini ve siyasi gruplara sunulan en temel haklardan yararlanabilmelidir. Şiddet yanlısı aşırılıklarla mücadele adına İslam'ın bir güvenlik sorunu haline getirilmesi ve bunun bir sonucu olarak Müslümanların dinlerini özgürce yaşamalarının, toplantı ve seyahat

“**İSLAMOFOBİ
HER ŞEYDEN
ÖNCE AVRUPA
TOPLUMLARININ
KARŞI KARŞIYA
OLDUKLARI
BAZİ TEMEL İÇ
SORUNLARA İŞARET
ETMEKTEDİR.**”

özgürlüklerinin engellenmesi Avrupa'daki tüm demokratik güçler tarafından sorgulanmalıdır. Bu konuda yerel Müslüman topluluklara danışılması ve insan haklarına saygı duyulması gerekmektedir. Ulusal güvenlik adına din ve inanç özgürlüğünün kısıtlanması kabul edilemez.

Bu dahilde özellikle siyasetçileri, günümüzün en belirgin ırkçılık formlarından biri olan İslamofobiye karşı seslerini yükseltmeye davet etmekteyiz. Avrupa sadece aşırı sağcı ve popülist partilerin nefret söylemlerine meydan okuyan siyasetçilere değil istihdam, eğitim, bürokrasi ve medya alanında Müslümanları hedef alan İslamofobik kurumsallaşmış ırkçılığa karşı da mücadele eden daha cesur siyasetçilere ihtiyaç duymaktadır.

Bunun yanı sıra özellikle gazeteciler ve editörleri kendi medya organlarındaki İslamofobik haber verme şekline meydan okumaya ve Müslümanlarla ilgili daha dengeli görüşlere yer vermeye davet etmekteyiz. Dini okur yazarlık meselesi sadece medyayı değil aynı zamanda polis, savcı ve memurları da ilgilendiren ciddi bir sorundur. Bu noktadan hareketle insanların İslam ve Müslümanlar hakkındaki en temel bilgilere bile sahip olmamaları sebebiyle resmi ve gayriresmi eğitim ortamlarında karşılaştırmalı din dersleri veya eğitimlerinin sayısının artırılması gerektiğini de düşünmekteyiz.

Müslüman kadınların İslamofobinin en savunmasız kurbanları olduğunu görmekteyiz. ENAR ta-

rafından İslamofobinin kadınlara etkisi ile ilgili yapılan bir çalışma sonucunda, bu çalışmamız ile doğrudan ilintili olan 37 öneri yer almaktadır. Görünür şekilde Müslüman olduğu belli olan kadınlar birçok yerde toplumsal olarak dışlanmış durumdadır. Eğitim ve istihdam alanında olan ayrımcılık başta olmak üzere Müslüman kadınlara karşı nefret suçları (verilere göre Müslüman bir kadının sokakta saldırıya uğrama oranı Müslüman erkeklere göre yüzde 70 civarında daha yüksektir) saldırıya maruz kalan kadınlar üzerinde telafisi zor izler bırakmaktadır. Haliyle Müslüman kadınların korunması ve güçlendirilmesi sivil toplum örgütlerinin gündeminin merkezinde olmalıdır.

Bir Fransız şirketinin Esmâ Bougnaoui'nin işine tesettür sebebiyle son vermesinin Avrupa Adalet Divanı tarafından "gayri hukuki bir ayrımcılık" olarak değerlendirilmesi eşitliğe dayalı ve ayrımcılık karşıtı bir toplum oluşturulması yolunda önemli bir adımdır. Fakat aynı Avrupa Adalet Divanı'nın başörtüsü yüzünden işinden çıkarılan Belçikalı Samira Achbita'nın açmış olduğu davada işverenin çalışanlarına siyasi ya da politik sembollerin kullanımı konusunda bir yasak koyabileceğine hükmetmesi Avrupa'nın farklılıklara saygı ilkesine meydan okuyan endişe verici bir gelişmedir.

Not: EIR web sitesinden raporu ülke bazında ya tamamen ücretsiz olarak indirebilirsiniz: <http://www.islamophobiaeurope.com/>

Twitter: @islamophobia EIR

AVRUPA'DA BİR HAYALET DOLAŞIYOR: MÜLTECİ HAYALETİ

DOÇ. DR.
YUSUF ADIGÜZEL

*İstanbul Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi
Sosyoloji Bölümü
Öğretim Üyesi*

Özellikle 2015 mülteci krizinden sonra, bütün Avrupa mülteci hayaleti (!) ile mücadele ediyor. Bir taraftan Kale Avrupa'sının surları yükselirken, bir taraftan da AB'nin ortak sınır politikası ve Schengen uygulaması ile kalkan sınırlara yeniden tel örgüler çekiliyor.

ÜRETİLEN TERÖR VE MÜSLÜMAN ALGISI

9/11 süreci ile başlayan Batı dünyasında Müslüman göçmenleri "olağan şüpheli" görme hastalığı, "mülteci krizi" sonrasında Avrupa başkentlerinde patlayan bombalı terör eylemleri ile tam bir paranoyaya dönüştü. Yarım asrı aşkın süredir birlikte yaşadıkları Müslüman komşularına şüphe ile bakmaya başlayan Avrupalıların bu tutumu, hem Müslüman göçmenler, hem de kendileri için günlük hayatı neredeyse çekilmez hale getirmeye başladı. DEAŞ üzerinden oluşturulan "cihatçı, aşırı dinci, terörist" algısı ile sadece Irak ve Suriye coğrafyası değil, bütün bir Müslüman ülkeler ve toplumlar hizaya

sokulmak isteniyor.

Geçtiğimiz yıl medyada CIA ve Pentagon tarafından Londra merkezli bir İngiliz PR şirketine DEAŞ'lı kafa kesme görüntüleri üretmesi ve dünyaya yayması için 540 milyon dolar ödediği haberleri yer almıştı. Psikolojik savaş taktiği olarak üretildiği söylenen bu görüntülerle bir taraftan "Müslüman" ve "terör" kavramları zihinlerde birleştiriliyor, diğer taraftan da Irak ve Suriye başta olmak üzere DEAŞ tehdidi altında olan ülkelerde yeni silah ve bombaların denenebilmesi için meşru bir kılıf bulunuyordu. El Kaide ile başlayıp, Taliban ile devam eden "terör örgütü üretme" politikasının son örneği de DEAŞ olarak karşımıza çıktı.

DOSYA

65 MİLYON KİŞİ YERİNDEN EDİLDİ

Ülkeler arası savaşlardan daha fazla, iç savaşlar ve huzursuzluklar milyonlarca insanı evinden yurdundan ayırmış durumda. 2016 yılında, 65 milyonu aşan yerinden edilmiş kişiler, İkinci dünya savaşından bu yana en yüksek seviyeye ulaştı. Sadece Suriye'de 5 milyondan fazlası ülkeden ayrılarak mülteci durumuna düşmüş, 11 milyondan fazla yerinden edilmiş kişi var. Milyonlarca insan, sığınacak güvenli bir yurt arıyor. Yüzbinlercesi, ülkeleri, çölleri ve dağları aşarak Akdeniz kıyılarına kadar gelip,

güvensiz botlarla, teknelerle Avrupa'ya ulaşabilmek için ölümcül bir yolculuğu göze alıyor. 5 binden fazlası 2016'da olmak üzere 15 bin kişi Akdeniz'den Avrupa'ya geçerken hayatını kaybetti. Bunca ölüm ve kayıplara rağmen insanlar hala yolculuğu göze alabiliyorlarsa, ülkelerinde yaşadıkları zulmün, yokluğun ve yoksulluğun boyutlarını tahmin etmek bile imkânsızlaşıyor.

AVRUPA'NIN MÜLTECİ KRİZİ

2015 yılında Avrupa'ya ulaşan 1 milyon mülteci, bütün Avrupa ülkelerinde büyük bir krize yol açtı. Dünya'da onyıllardır süregelen mülteciler ve ülke içinde yerinden edilmiş kişilere uzaktan bakan Avrupa, artık küçük de olsa ülkelerinden kaçmak zorunda kalan sığınmacılarla yüzleşmek zorunda kaldı. Dünya'daki mülteci yükünün yaklaşık yüzde 90'ını Türkiye, Pakistan, İran, Lübnan, Somali, Sudan gibi Müslüman ülkeler üstlenirken, mülteci stokunun sadece yüzde 5'lik bir kesiminin 28 ülkeden oluşan AB ülkelerine yönelmesi büyük bir krize yol açtı. Dünya medyasının manşetlerinden düşmeyen mülteciler ve Suriyeliler aslında, Türkiye de dahil, ne kadar Avrupa merkezci bir bakış açısı ile gündemi yorumladığımızı da gösteriyor. 28 Avrupa ülkesindeki Suriyeliler'in sayısı 500 bin civarında iken, sadece Türkiye'de bunun 6 katından fazla Suriyeli

yaşıyor. Buna rağmen, Avrupalılar kadar krizlerden ve yükselen ırkçılıktan bahsetmiyoruz.

MÜLTECİLERİ AVRUPA'DA NE BEKLİYOR?

Avrupa politikacılarının ve toplumlarının mültecilere bakışı bir anlamda Müslümanlara bakışlarının da da bir göstergesi. Çünkü şu anda dünyadaki mültecilerin yüzde 90'ını Müslümanlar oluşturuyor. Avrupa'ya geçen mültecilerin de yine tamamına yakını Müslüman ülkelerden geliyor. Bu yüzden mültecilere bakışın olumsuzluğu ve bunun yansımaları olarak ırkçı saldırılar, aynı zamanda İslam'a ve Müslümanlara bakışın ve algının da bir göstergesi.

9/11 sonrasında Batı toplumunda Müslümanlara karşı olumsuz algıyı besleyen bir kamuoyu ve medya oluştu. Göçmenlerle Müslümanlar, Müslümanlar ile suç, İslam ile terör sürekli birlikte kullanılmaya başlandı. Bu da beraberinde İslam düşmanlığını ve İslamofobi olarak adlandırılan İslam korkusunu getirdi. Özellikle medyanın Müslüman ve göçmenlere yönelik olumsuz yayınları, bazı terör gruplarının doğrudan İslam ve Müslümanlar ile ilişkilendirilerek haberlerin sunulması, mültecilere ve göçmenlere karşı olan ırkçı tutumları artırdı. Göçmen karşıtlığı ile öne çıkan aşırı sağcı, hatta ırkçı partiler, bunun bir yansıması olarak

Avrupa politikacılarının ve toplumlarının mültecilere bakışı bir anlamda Müslümanlara bakışlarının da da bir göstergesi. Çünkü şu anda dünyadaki mültecilerin yüzde 90'ını Müslümanlar oluşturuyor.

neredeşse bütün AB ülkelerinde yükselişge geçti.

Avrupa'daki ırkçı hareketlerin en belirgin ve etkili göstergelerinden biri olan PEGIDA, "Batının İslamlaşmasına Karşı Vatansever Avrupalılar" (Almanca: Patriotische Europäer Gegen Islamisierung Des Abendlandes) anlamına geliyor. PEGIDA'yı doğuran ve besleyen nedenleri sadece son birkaç yıldır gelen mülteci akınlarına indirgemek de doğru olmaz. Batı'da son yıllarda iyice görünür hale gelen islamofobi'deki yükselişini anlayabilmek için belki de, Avrupa zihniyetinin tarihi arka planına bakmak gerekiyor. İslamofobik ve ırkçı saldırılardaki hızlı artış güncel gelişmeler kadar, haçlı zihniyetinin de bir uzantısı olarak okunabilir. Bazı AB ülkesi liderlerinin çok açıkça Müslüman mülteci istemediklerini dile getirmesi, Avrupa kültürünün İslam'dan bin kat daha iyi, İslam mücadele edilmesi gereken bir din; Kur'an yasaklanması gereken bir kitap vb. gibi açıklamaları bu okumayı yapmayı kolaylaştıran açıklamalar.

İSLAMOFOBİDEN XENOFOBİYE

Avrupa'da yaşayan yaklaşık 25 milyon Müslümanı artık daha zor günler bekliyor; aynı zamanda Avrupalılar'ı da. Avrupalı siyasetçilerin ve medya organlarının birlikte yaşamak zorunda oldukları yabancılara ve özellikle Müslüman göçmenlere karşı izledikleri

düşmanca ve ırkçı yaklaşımlar aslında kendi toplumlarında da bir paranoya ve korkuya yolaçıyor. Müslümanlardan, göçmenlerden, mültecilerden *hayaletten korkar* gibi korkuyorlar. Ülkeleri yaşanamaz hale gelenlerin daha güvenli bir yaşam alanı bulabilmek için geldikleri Avrupa ülkeleri *aslında çok da güvenli bir ülke olmadıklarını gösterebilmek için* kıyasıya mücadele veriyorlar. Müslüman mülteciler, İslamofobiden sonra, Avrupa'da yeni sosyal hastalıkları ortaya çıkarıyor! Yabancı olana karşı korkuyu anlatmakta kullanılan xenofobi, kültürel ırkçılık anlamına gelen xenorrasizm veya İspanya'da ortaya çıkan Mourophobi denen Mağripli korkusu hızlı bir biçimde yayılmaya devam ediyor.

DÜNYA KÜRESELLEŞİRKEN, AVRUPA İÇE KAPANIYOR

Mülteciler ve İslam korkusu Avrupa kültürünün göstergeleri kabul edilen çoğulcu, demokratik ve hoşgörölü politikalarının bir bir terkedilmesine, Avrupa kıtasının içe kapanık, farklılıklara tahammülsüz ve ırkçılığın kol gezdiği bir coğrafyaya dönüştürüyor.

Küreselleşme ile milyarlarca insanın ülkeler arasında kolayca seyahat edebildiği, insanların dünyanın bir ucundan ötekine saatler içinde ulaşabilmesinin mümkün olduğu bir dünyada, zihinlerin ortaçağda kurulu kalma-

si, haç-hilal savaşı arka planından mültecilere ve göçmenlere bakış açısı hayatı güvensiz ve çekilmez bir hale getiriyor.

Madem ki küreselleştik, dünya ya hepimiz için güvenli, ya da hepimiz için güvensiz bir yer olacaktır. Öyleyse hem dünya siyasi aktörleri için, hem de biz bireyler için *sonuçlardan çok sebeplere odaklanmak* gerekiyor. Daha güzel bir dünya için, mülteci istemeyen ülkelerin, mültecilere değil, mülteciliği doğuran sebepleri ortadan kaldırmaya çalışmaları en önemli adım olacaktır.

Mülteciler ve İslam korkusu Avrupa kültürünün göstergeleri kabul edilen çoğulcu, demokratik ve hoşgörölü politikalarının bir bir terkedilmesine, Avrupa kıtasının içe kapanık, farklılıklara tahammülsüz ve ırkçılığın kol gezdiği bir coğrafyaya dönüştürüyor.

ANTI SEMİTİZMİN TARİHSEL KÖKENLERİ ÜZERİNE BİR DERKENAR

**DR. LÜTFÜ
ÖZŞAHİN**

*Tarih ve Siyaset
Felsefesi Uzmanı*

Kabaca bir yaklaşımla anti-semitizm kavramı Yahudi düşmanlığı olarak kullanılır. Fakat işin ilginç yanı hiç kimse bu Yahudi düşmanlığının nereden kaynaklandığını açıkça söylemez. Bir Müslüman veya hut herhangi bir birey; haklı gerekçelerle İsrail'in Filistin'de yaptığı katliamları ve yahut Arz-ı mev'ud (Tanrı Yehova tarafından vaad edilmiş topraklar) görüşünden kaynaklanan yayılcı, emperyal düşüncelerini eleştirdiğinde yahut bir kitap yayınlamaya kalktığında anti-semitik olarak damgalanır ve

medyanın müthiş bir sansürü yahut görülmemiş bir linç kampanyası ile karşılaşır. Hatta Roger Garaudy örneğinde olduğu gibi fikir özgürlüğünün vatani sayılan! Fransa'da bile kitabınızı bastıramazsınız. Halbuki İslam tarihinde ve Müslümanların egemenlik kurduğu hiçbir coğrafyada anti-semitizm Yahudi düşmanlığı olmamıştır. Niçin? Çünkü İslam Yahudileri ehlikat kategorisinde değerlendirmiştir. Bundan dolayı onlara dinlerini özgürce yaşama hakkı verdiği gibi, mallarını, canlarını, namuslarını, ticaret ve seyahat özgürlüklerini de garanti altına

almıştır. Bu hakikat nedeniyledir ki, Hıristiyanların daha doğrusu kurumsal anlamda Kilise'nin, faşist ve komünist diktatörlerin katliamlarından kaçan Yahudiler Müslüman hükümdarlara sığınmışlardır. Ve yine bundan dolayıdır ki, Yahudiler Bağdat, Şam, Delhi, İstanbul, İsfahan, Endülüs İspanya'sının ve Osmanlı'nın tüm şehirlerinde güvenlik içinde yaşamışlardır ve son olarak, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları kimliğiyle en güvenli ve rahat dönemlerini geçirmeye devam etmektedirler. Hatta devletin en üst bürokratik kurumlarına kadar tırmanmalarında hiçbir sakınca görülmemiştir. Bu söylediklerimize bir de Müslüman ismi kullanan ancak gerçekte Müslüman olmayan ve çoğu kez düşmanca davranan Yahudi kökenli Sabatayistleri (yani dönmeleri) katarsak ne kadar rahat oldukları gözler önüne serilmiş olur. Neden? Çünkü bizim medeniyetimizin temelinde ırkçılık yoktur. İslam'ın damgasını vurduğu medeniyetimizin temelinde tüm renkleri, dilleri, ırkları, kültürleri Allah'ın ayetlerinin bir görüngüsü olarak gören bir paradigma vardır. Bundan dolayı, Batı medeniyetinin düşünsel ve inanç temelini oluşturan Greko-

Romen, Judeo-Christian gelenek gibi çoğulculuğa kapalı değildir. Bazı Yahudi yazarlar efendimiz döneminde Medine'de bulunan Beni Kaynuka ve Beni Kurayza gibi kabileleri, Yahudi katliamına örnek olarak verseler bile bu gerçekte bir saptırmadır. Zira Beni Kaynuka ve Kurayza Yahudileri efendimizle yaptıkları anlaşmayı bozarak Müşriklerle birlikte Müslümanları arkadan vurdukları için, bu kabilelere yine anlaşmanın bir gereği olarak Tevrat'ın hükümleri uygulanmış-

“

**CEZAYİR'İ KANA
BULAYAN FRANSA,
1968'LERDEKİ
GÖSTERİLERDE
KENDİ HALKINA
KARŞI DA ACIMASIZ
DAVRANMIŞTIR.
FRANSA BUGÜN
HÂLÂ AFRİKA VE
UZAKDOĞU'DAN ELİNİ
ÇEKMIŞ DEĞİLDİR.**

”

tır yani ortada bir hukuksuzluk yoktur; yapılan ihanetin Kur'an'a göre değil, kendi kitapları Tora'ya (Tevrat) göre cezası vardır o kadar. Öyleyse bu anti-semitizm nereden kaynaklanıyor?

Batılı toplumlarda; M.Ö 721'de Asurluların II. Saragon önderliğinde İsrail Krallığını, Babillilerin Nabukadnezar liderliğinde M.Ö 586'da Yuda Krallığını yıkıp kutsal Süleyman mabedini yıkmalarını, Yahudileri kılıçtan geçirip tutsak etmelerini bir tarafa bırakırsak Yahudi düşmanlığının kökenini ta Makedonyalı Büyük İskender'in Mısırı-Kudüs'ü ve akabinde Süleykahlıların (Selevkoslar) Judea-Filistin bölgesini işgal etmesiyle başlatabiliriz Yahudiler o dönemde tevhid inancını temsil ettiklerinden dolayı kendilerini daima paganlar(müşrikler)den ayrı tutarak onların egemenliklerini tanımamışlardır. Bilahere M.Ö 169'da Yudas Makkabi önderliğinde ayaklanan Yahudiler bağımsızlığını kısa bir süre için kazansalar bile sonradan kılıçtan geçirilmişlerdir. Daha sonra Judea-Filistin bölgesinin hakimiyeti Romalıların eline geçer M.Ö 63. Romalı komutan Pompeus burada zalimane icraatlar yapar. Romalıların

DOSYA

zulumüne dayanamayan Yahudiler yine ayaklanır. Nihayet sonradan İmparator olan Titus Kudüs'e girer Süleyman Mabedini tahrip ederek Masada'da büyük katliam yapar Mabetten sadece bugünkü Ağlama-Batı duvarı kalır. Yahudiler Kudüs'ten çıkarılarak koloniler halinde Roma İmparatorluğunun çeşitli yerlerine köle olarak gönderilir. Mesihliğini ilan eden Bar Kochba yeniden ayaklanır MS 132-135 bu ayaklanma da Romalılar tarafından

kanlı bir şekilde bastırılır ve tüm Roma imparatorluğunda Yahudi takibati başlar, bu Avrupa'da anti-semitizmin kök saldığı ilk dönemdir denilebilir, Yahudiler Filistin bölgesinde MS.636'da Hz. Ömer'in Filistin ve Kudüs'ü fetihmesine kadar bir daha özgür ve rahat olamazlar.

M.S ilk yüzyıl Avrupa'da anti-semitizmin kök salmasının en büyük nedenlerinden birisi de şüphesiz kendisi de Tarsuslu bir Yahudi olan büyük Yahudi alimi Stefan Gamaliel'in talebesi Saul'dür. Hıristiyanlarca bilinen ismiyle Paulus'tur. Zira bugünkü kilise Paulus'un görüş ve yorumları ile şekillendiğinden dolayı Yahudi düşmanlığı ön plana çıkmıştır. Zira Roma paganizmiyle İsa'nın dinini uzlaştırmaya çalışan Paulus kendilerine göre (zira Kuran'a göre İsa Tanrı olmadığı gibi çarmıha da gerilmemiştir) İsa'nın Yani Tanrı'nın çarmıha gerilme işinde Romalılardan çok dönemin Yahudilerini sorumlu tutmuştur. Bu anlayış dolayısıyla ve Pauluscu Kilisenin de kışkırtmasıyla Avrupa Hıristiyanları içerisinde Yahudilerin Teocid (Tanrı Katili) olarak görülmelerine neden olmuştur. Bu sakat teolojik alt yapıdan sonra Avrupa'da artık her kötülükten, felaketten, depremden, katliamdan, hastalıklardan, ekonomik, siyasal ve sosyal çöküntülerden Yahudiler

sorumlu tutulmaya başlanmıştır. Büyük Kostantin'in girişimi ile Hıristiyanlık Roma'nın resmi dini olunca Yahudi takibati resmîyet kazandı. Öyleye Tanrı'yı çarmıha geren bir halk her türlü kötülüğü yapabiliirdi. Zira kilise babası ve Teologu Agustin'e göre "gerçek Yahudi Tanrı İsa'yı gümüş karşılığı ele veren Yahuda İşkaryot'un ta kendisidir" Aziz John Chrysostom ise bu konuda şöyle der: "Yahudiler Mesih'in nefret uyandırıcı suikastçileridir. Tanrı'yı öldürmenin hiçbir mümkün kefareti, hoşgörüsü yada mazereti yoktur..." Bizans İmparatoru III.Leo Yahudiliği yasa dışı ilan ederek sinagoglarda katliam yaptı. Kral Edward 1290 yılında Yahudileri İngiltere'den sürgüne gönderdi, Fransa'da 1306 yılında Kral Filip aynı şeyi yaptı. Yine 1360 yılında Macaristan'dan 1380 ve 1744'te Çekoslavakya'dan, 1444 Hollanda Otriyt'den trajik bir şekilde kovulmuşlardır. Rönesans ve Reformasyon döneminde Kilise'nin etkisinin azalmasıyla biraz rahat ettyseler de bu uzun sürmedi. Bu sefer 1540'da İtalya'nın Napoli, 1551'de Almanya'nın Baviera eyaletinden işkencelere maruz kalarak kovulmuşlardır. Nihayet 1919 Rusya ve Ukrayna'da ve 1933'ten itibaren rakamlar abartılı bile olsa Hitler Almanya'sında insanlık tarihinin en acımasız

*M.S ilk yüzyıl
Avrupa'da anti-
semitizmin kök
salmasının en büyük
nedenlerinden birisi
de şüphesiz kendisi
de Tarsuslu bir
Yahudi olan büyük
Yahudi alimi Stefan
Gamaliel'in talebesi
Saul'dür.*

katliamlarına maruz kaldılar. Kimler tarafından? Elbette Hıristiyanlar tarafından. Ancak hemen belirtelim ki, müesses Hıristiyanlığın Yahudilere bakışı ne kadar insanlık dışı ve sakatsa maalesef muharref, rabbinik-ortodoks Yahudiliğin Yahudi olmayanlara (gentile) bakışı da o derece sakat teolojik bir zemine oturmuştur. Zira Tora(Tevrat) ve sözlü gelenek olan Talmud'a göre "Yahudiler seçkin ırktır ve milletler arasında sayılmayacaktır. Dünya insanları ancak Yahudi ve Yahudi olmayanlar diye ikiye ayrılabilir. Yahudiler Tanrı tarafından yaratılmış efendiler diğer milletler ise köle statüsündedirler, Dini durumları Nuh'un yasalarına bağlı olmak kaydıyla az da olsa meşruiyet kazanabilir. Böyle bir anlayışın ırkçılığa, siyonizme ve aynı zamanda anti-semitizme zemin hazırladığı da gözden kaçırılmamalıdır.

Dikkat edilirse yukarıda çizdiğimiz tarihsel panoramada hiçbir İslam ülkesinin ve Müslüman'ın dahil yoktur. Öyleyse aklı selim sahibi tüm Yahudilere ve özellikle İsrail devlet aygıtını yöneten bireylere sormak gerekir. Size tarihte Avrupalılar gibi katliamı ve köleliği değil insanca yaşamayı layık gören Müslümanlara evangelistlerle işbirliği yaparak düşmanlık yapmanızın, Filistin halkını çoluk çocuk demeden

katletmenizin gerekçesi nedir? Batılı Hıristiyanların sizlere yaptığı zulmün, katliamın, sürgünün intikamını yine onlarla ittifak halinde niçin Müslümanlardan alıyorsunuz? Size her şeyi ile kucak açan Türkiye'nin Van havzasından itibaren başlayan topraklarını niçin "vaad edilmiş topraklar" efsanesi içerisinde gösteriyorsunuz? (Bilindiği gibi İsrail'de basılan bir çok kitap ve atlasla Van Gölü'nden başlayarak tüm GAP bölgesi Arzı Mev'ud sınırları içerisinde gösterilir. Zaten Şaron Knesette-İsrail Parlamentosunda yaptığı konuşmada Arzı Mevud'un İsrail'in resmi politikası olması gerektiğini deklare etmiştir. Ve bu konuşmaya sosyalistler dahil hiçbir üye temelde karşı çıkmamıştır.) Niçin PKK ve Peşmergelere lojistik destek veriyorsunuz? Niçin ABD'li evangelistlerle Türkiye dahil İran, Suriye, Sudan'dan Endonezya'ya kadar olan İslam ülkelerini şer cephesi olarak gösterip işgal etmenin, nükleer füzelerle vurma'nın yahut darbe yapmanın planlarını yapıyorsunuz? Niçin yüce Kur'an'ın da sık sık vurguladığı gibi ahitlerinizde durmuyor ve sürekli fesat çıkararak tüm insanlığı kaosa sürüklüyorsunuz? Artık tüm bu yaşananlardan ibret almanın zamanı gelmedi mi? Özet olarak kelimenin kendisinden de anlaşılacağı üzere İslam

ülkelerinde ve Müslümanlarda anti-semitizmin(Yahudi Düşmanlığının) tarihsel ve inançsal temeli yoktur. Bu tamamen Batı kaynaklı bir hastalıktır.

Dünya insanları ancak Yahudi ve Yahudi olmayanlar diye ikiye ayrılabilir. Yahudiler Tanrı tarafından yaratılmış efendiler diğer milletler ise köle statüsündedirler, Dini durumları Nuh'un yasalarına bağlı olmak kaydıyla az da olsa meşruiyet kazanabilir. Böyle bir anlayışın ırkçılığa, siyonizme ve aynı zamanda anti-semitizme zemin hazırladığı da gözden kaçırılmamalıdır.

MAHİNUR ÖZDEMİR'E AVRUPA IRKÇILIGINI SORDUK

Avrupa'daki ırkçılık hangi boyutta?

İslamofobi ile Avrupa ırkçılığı arasında doğrudan bir ilişki var diyebilir miyiz?

Avrupa ırkçılığı bundan sonra nasıl seyreder?

Söyleşi: Ayla Aydemir

Avrupa'da ırkçılığın artık pek çok dini ve etnik azınlıkta insanların maalesef hayatında yer aldığı bir gerçek. Irkçılık ise doğal olarak ayrımcılığa yol açmaktadır. Göçmenler, Afrika kökenliler ve de Romenler ise en çok ırkçılığa maruz kalan gruplardır. Maalesef neo-nazizm ve onunla beraber ırkçı söylemler bazı Avrupa ülkelerinde diğerlerine göre daha fazla alıcı bulmaktadır. Diğer yandan, Popülist ve ırkçı partilerin miktatıs gibi diğer partileri kendi yö-rüngelerine çektiklerini düşünüyorum. Bu dışlayıcı ve aşırı sağ partilere ait olan söylemler oy artırmak için sol ve merkez partiler tarafından da kullanılarak normalleştirilmiştir. Belki de ırkçılığın en korkunç yönü budur. 2. Dünya harbinden sonra neo-nazizm akınlarına karşı sürekli mücadele eden partilerin bu oyuna yenik düşmesi. Öyle ki toplumun bütün sorunlarının göçmenlerden veya Müslümanlardan kaynaklandığını açıkça söyleyebiliyorlar.

İslamofobi maalesef Avrupa'da oldukça yaygın ve Müslümanlara yönelik önyargıların gitgide arttığını izliyoruz. İslamofobi bazen camii inşasına karşı çıkmak, camiilere saldırmak, veya direkt Müslümanlara saldırmak gibi şekiller de alıyor. Temmuz 2012'de Avrupa Konseyi insan hakları Komseri Avrupa'da bazı siyasi partilerin Müslüman karşıtı söylemleri sırf siyasi rant sağlamak için kullandıklarını söyledi. Ülkelere göre İslamofobi'nin şiddeti değişiyor. Çek Cumhuriyeti'nde aşırı sağcı partiler genelde Müslümanları hedef gösterirken, Fransa'da sağ ve sol tüm siyasi partilerin İslam karşıtlığı söylemleri kullandığını görmekteyiz. Özellikle Müslüman kadınlar ayrımcılığa ve nefrete en çok maruz kalan grupları oluşturuyor. Fransa ve Belçika genelinde, 2015 yılında İslam karşıtı saldırıların yüzde 80'i Müslüman kadınlara yönelik yapıldığı ortaya çıkmıştır. Şiddet unsuru dışında genel olarak iş dünyasında ayrımcılık mağduru olan Müslümanların neredeyse yüzde 90'ı

kadınlardan oluşuyor. Öyle ki eşit beceride Müslüman olduğu düşünülen kadınların diğer kadınlara göre iş bulma konusunda 4 kat daha az şanslı oldukları ve başörtülü bir CV bıraktıklarında ise iş bulma şanslarının sıfıra yakın olduğu farklı araştırma kurumları tarafından belirtilmiştir. Avrupa'da Müslüman karşıtı sözlerin ve şiddet başvurusunun çoğunlukla kadınlara yönelik yapıldığını hatırlarsak (yüzde 80), İslamofobi'nin içerisinde kadına yönelik şiddeti ve cinsiyetçiliği barındırdığını söyleyebiliriz. Öyle ki 2004 yılından bu yana, Fransa'da İslam'ı hedefleyen tüm yasal tedbirler sadece Müslüman kadınların özgürlüklerini kısıtlayacak şekilde sunulmuştur. Belçika'da ise Hükümette olan

sağ tandanslı Liberal partinin "Laiklik" adına sunduğu 24 önerenin 18'i başörtü yasaklanmasını doğrudan ilgilendirmektedir. Son günlerde yapılan tartışma ise helal kesimi yasaklamak ile ilgili. Irkçılığın son yıllarda hızla yükselmesinin yanında son yıllarda ayrımcılıkla mücadele politikalarında ise bir gerileme bile gözlemlemek mümkün. İslamofobi, Afrofobi gibi terimler pek çok hükümet tarafından tanınmıyor. Tanımadığımız birşey ile mücadele etmek daha zor. Diğer yandan, medya ve sosyal medyanın da etkisiyle ırkçı, faşist, islamofobik söylemler gitgide yaygınlaşmaktadır. Üstelik sosyal medyada gerçek dışı haberler bile yaygınlaşmaktadır. Belçika'da Ayrımcılıkla Mücadele

kurumuna yapılan başvuruların yüzde 51'i medya üzerinden yayılan ırkçı veya islamofobik söylemlerden kaynaklanıyor. Neo-Nazi Anders Breivik Norveç'te 2011'de 77 kişiyi öldürürken terörist ilan edilmedi. Medya dili de bu yüzden önemli aslında. Avrupa'da popülist söylemlerin artması ve siyasetin de sağa kaydığı bir gerçek. Geçtiğimiz aylarda gerçekleşen Avusturya seçimlerinde aşırı sağ parti adayının kıl payı kaybetmesi, Hollandalı Wilders'in gitgide yükselmesi, Marine Le Pen'in favori aday gösterilmesi de popülist konjonktürün etkisidir. Herkes kendi sorumluluğunu üstlenmeden bu popülist akımın önüne geçmek çok zor.

Türk asıllı Belçikalı siyasetçi. 2009 yılından bu yana Brüksel Milletvekili olan Mahinur Özdemir, Frankofon kesimden, Hıristiyan Demokrat çizgideki CDH'den Brüksel Meclisi'ne seçildi. Böylece Avrupa'da ve Belçika'da vekil seçilen ilk başörtülü oldu. Halen Brüksel Meclisi Sosyal İşler Komisyonu Başkan Yardımcısı ve Schaerbeek Belediyesi Meclis Üyesidir. 2015 yılında Ermeni Kırımı'nı soykırım olarak tanımlamayı reddetmesi nedeniyle partisinden ihraç edilmiştir. Brüksel Meclisi'nde bağımsız milletvekili olarak görevine devam etmektedir.

ÖLDÜRDÜKLERİNE KIRILAN AVRUPALILAR

İrkçilik gibi konuların psikolojik ve sosyolojik hatta varoluşsal anlamlarının ortaya net bir şekilde konulabilmesi için tarihi gelişimlerinin ve süreçlerinin irdelenmesi faydalı olabilir. Fakat bu yazıda tarihi kronolojik olarak değil, batının ırkçılığı daha büyük şiddetle uyguladığı İslam coğrafyası ve insanları ile karşılaşması üzerinden okumaya çalışacağız.

İnsanlığın birbiri ile tanışıp kaynaşması, işbirliği yapması, farklı özellikleri ve yetenekleri üzerinden ilişkiler geliştirmesi için bir lütuf olarak milletlere ayrıldığını biliyoruz. Yaşadıkları coğrafyanın birçok özelliğini dahi fizyolojilerinde ve davranışlarında gösteren insanlar birbiri ile akraba dahi olsalar, yakın köylüler bile olsalar zaman zaman dağlılar ve ovalılar olarak ayrılmıştır. Bu ayrım vesilesi ile kazandıkları zenginlikler ise dağlıların ve ovalıların birbirleri ile münasebet kurmasına, birliğin ve dirliğin sağlam tutulmasına zemin hazırlamıştır. Ancak bu farklılıkların üstünlük veya bayağılık olarak görülmesi, bunun dünya görüşü olarak benimsenmesi ise birçok dönemde kan ve gözyaşı ile insanlığa huzursuzluğu ve kaosu bir bakiye olarak bırakmıştır. İnsanın tarih sahnesine ilk çıkışı ile, yani meleklerle karşı karşıya gelmesi ile başlayan bu birlik ve dirlik bozucu kavram elbette ırkçılıktır. Özellikle dünya siyaseti ve uluslararası ilişkiler alanına dair son

yıllarda yapılan akademik çalışmalarda en çok kullanılan konu başlıklarından bir tanesinin Batı'da yükselen ırkçılık akımları olduğu ayan beyan ortada. Buna mukabil özellikle mülteciler konusu da gündemdeyken, ırkçılık meselesinin uzun süre konuşulacağı da muhakkak gözüküyor. Batı'nın yine İslam coğrafyasında kendi üretimi olan silahlar ve silahlı örgütler üzerinden başlattığı İslam'ı ve müslümanları karalama kampanyası da yine kendi açtıkları ırkçılık ateşine odun taşıyor. Burada yukarıda bahsettiğimiz kan ve gözyaşı üzerinden hareket edecek olursak söyleyebiliriz ki tüm savaşların başlangıçları ve devamlılıkları ırkçılık üzerinden sağlamıyor.

İrkçilik gibi konuların psikolojik ve sosyolojik hatta varoluşsal anlamlarının ortaya net bir şekilde konulabilmesi için tarihi gelişimlerinin ve süreçlerinin irdelenmesi faydalı olabilir. Fakat bu yazıda tarihi kronolojik olarak değil, Batı'nın ırkçılığı daha büyük şiddetle uyguladığı İslam coğrafyası ve insan-

HALİL İBRAHİM UZUN

Araştırma Görevlisi,
Yazar

ları ile karşılaşması üzerinden okumaya çalışacağız. Bilinen bir durumdur ki ilk karşılaşılacak batı ülkesi Roma'dır. Fakat bu karşılaşmaların uzun bir süre çok yoğun olmadığı söylenebilir. Ama karşı tarafta ırkçılığın ilk tohumları din üzerinden atılır. Ortaçağ boyunca birbiri ile sürekli didişen ve çekişen Konstantin'deki Doğu Roma - Bizans Patrikliği ve Batı Roma'daki Papalık, defalarca birbirlerini karşılıklı olarak aforoz ederler ve son olarak 1054 yılında kesin olarak ayrılırlar. Ortodoks ve Katolik Kiliselerinin kurguladıkları ayrı örgütler vesilesi ile artık ilişkileri kalmamış ve münasebetleri de her geçen zaman diliminde kötüleşmiştir. Bizans Ortodoks Kilisesi Batı'da Tuna Nehri'nden Doğu'da Fırat nehrine, Kapadokya ve Ermenistan'a ve Güneydoğu'da Suriye'ye kadar; Roma Katolik Kilisesi yani Papalık ise Adriyatik sahili ve Tuna Nehrinin batısı ve genel olarak Batı Akdeniz ve Batı Avrupa'ya kadar uzanmaktadır. Doğu Roma'nın sonradan aldığı isim ile Bizans'ın oluşturduğu toprağa bağlı Anadolu insanı ise özellikle daha temiz kalmış, yıllarca erenler vesilesi ile İslam ile yakın temasta bulunmuş ve bir dönüşüme hazır hale getirilmişti. Özellikle müslümanların bir kısmı bile bu dönüşüme inanmazken Nasreddin Hoca gibi erenlerin Anadolu coğrafyasını İslam ile yılmadan mayalama uğraşında olduklarını görürüz. Bu sebeple müslümanların yoğun temasta buldukları Anadolu'da

ciddi bir ırkçılık meselesine rastlanmaması olağandır. Diğer taraftan Batı Roma din yorumu üzerinden, aynı dine mensup olduğu fakat yorumları farklı olan Doğu'ya karşı acımasızca davranacaktır. İrkçılığın din üzerinden meşrulaştırılarak Haçlı ordusunun hazırlandığını biliyoruz. 1096-1099 tarihleri arasında hazırlanan ve başlatılan 1. Haçlı seferleri katılan orduların miktarı ve sonuçları bakımından da önemlidir. Aldıkları yol boyunca yaptıkları zulümler göz önünde bulundurulursa bunun din kamufleji altında farklı bir durum olduğu kolaylıkla anlaşılabilir. Özellikle Bizans'a olan zararları o kadar içselleştirilmiştir ki Fatih Sultan Mehmed'in Konstantin kuşatması sırasında ileri gelen Bizanslılar haçlılardan yardım teklif ettiklerinde Bizanslı Grandük Notoros o tarihi sözü sarfedecektir: "Başımızda kardinal külahı görmektense, Osmanlı sarığı görmeyi arzu ederiz". Batı'da ise ırkçılık akımı kilisenin ikiye bölünmesi ile yaşanırken üçüncü olarak protestanlığın gelmesi ile çok farklı bir tablo açığa çıkacaktır. Zira protestanlığın özetle dünya görüşü insanların doğuştan seçilmiş oldukları, cennete veya cehenneme gideceklerinin belli oluşu üzerinedir. Bu durumsa hayatta yakalayacakları başarılar ile belirginleşecektir. Artık protestanlığı seçen herkes daha çok çalışmak, daha fazla üretmek elbette şiddetle sömürülmek ve sömürmek zorundadır. Bu sebeple Sanayi

devrimleri akabinde en geniş ve tehlikeli ırkçılığın Batı'nın Afrika, Asya, Avustralya ve Batı yarı küredeki kolonilerinde görüldüğü söylenebilir. Fransa, Portekiz ve İspanya gibi katolik ülkeler elbette ırkçılık yapmışlardır fakat bu nisbeten muhatabı dönüştürme, değiştirme şeklinde seyretmiştir. Fakat tarihin en sert ırk temelli vahşetinin katoliklik dışında kalan mezheplere veya yorumlara sahip ülkelerde gerçekleştirildiği görülür. Avrupa'nın ırk konusunda oldukça hoşgörülü bilinen Katolik ülkeleri ile ırkçı Protestan ülkeleri ve bunların sömürgeleri arasında büyük farklar vardır. Katolik kilisesi en azından prensipte ırkçılığı reddederken, bir çok Protestan tarikat, Kutsal kitabı ırkçı tarzda yorumladılar. Bu sebeple belki de Hollanda ve İngiltere dünyanın gördüğü en büyük ırkçı sömürge toplu-

“
**AVRUPA'NIN İRK
KONUSUNDA OLDUKÇA
HOŞGÖRÜLÜ BİLİNEN
KATOLİK ÜLKELERİ
İLE İRKÇİ PROTESTAN
ÜLKELERİ VE
BUNLARIN
SÖMÜRGELEİ
ARASINDA BÜYÜK
FARKLAR VARDIR.**

”

DOSYA

rı olan Güney Afrika, Amerika ve Avustralya'nın oluşturulmasından sorumludur. Bunda din yorumlarından ziyade kendi ırklarına bağlı olarak dini dönüştürmeleri baş rol oynamaktadır. Hollanda demişken Srebrenitsa katliamının görgü tanığı olmaktan başka hiçbir fonksiyonu olmayan BM ordusuna değinmek yerinde olacaktır. Ünlü zalim komutan Thom Karremans'a ve tabii ki din anlayışına göre Boşnaklar ezilmiş, fakir düşmüş ve nihayetinde yenilmiş yani ölmeyi hak eden insancıklardır.

İkinci Dünya Savaşı'nın müsebbibi olan Almanya'nın yaptıklarının ise salt Yahudi düşmanlığı (anti-semitizm) olarak okunması büyük bir hata olur. Zira bu Alman ırkının üstün görülmesidir. Nazilerin ari bir ırk oluşturmak için insan çiftlikleri kurduğunu da akıldan çıkarmamak elzemdir. Almanya'da Holocaust ile

“

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞININ MÜSEBBİBİ OLAN ALMANYA'NIN YAPTIKLARININ İSE SALT YAHUDİ DÜŞMANLIĞI (ANTI-SEMİTİZM) OLARAK OKUNMASI BÜYÜK BİR HATA OLUR.

”

son bulan anti-semitizm, insanlık tarihindeki en korkunç ırkçı olaydı. Her ne kadar Nazi anti-semitizmi Avrupa'daki uzun süreli din hoşgörüsüzlüğünün bir sonucuysa da, Hitler'in üstün ırk teorisi o güne kadar bilinmeyen bir soykırım faciasına dönüştü. Nihayetinde İkinci Dünya Savaşı ile yıkılan Batı'nın, Avrupa Topluluğu'nu kurarken en temel amacı ve en mühim motivasyonu kendi içinde ırkçılığı kontrol edebilmek ve yeni bir yıkımı engellemek oldu. Bu sebeple dağdağalı bir tarihi olan Batı'nın en uzun süreli barış ve refah dönemini yaşadığını belirtebiliriz.

Bu tarihi süreçle günümüze geldiğimizde ise artık dünyanın küçüldüğü, global köy teorilerinin artık gerçekleştiği bir çağı yaşıyoruz. Sosyolojik olarak hem bu küçülme hem de dünyanın dört bir tarafında vuku bulan olumsuzluklar sebebi ile açığa çıkan mülteciler meselesi Batı'da yabancı sayısını da artırıyor. Oluşturulan topluluk anlaşmaları, özgürlük, eşitlik gibi söylemlerle bir süre kendine hakim olduğu görülen Avrupa, göçmen politikalarını tasarlararken özellikle gelecek insanları kültürel olarak dönüştürebileceğini ön görüyordu. Ancak özellikle Türkiye'den giden gurbetçilerimizin toprağa bağlı Anadolu insanı olması, gittikleri yerlere kültürlerini de taşıyor olmaları, ülkemizde çeşitli sivil toplum kuruluşlarının Avrupa'da bu öz korunmaya yönelik organizasyonları söz konusu planlamanın

akamete uğramasına neden oldu. İşte günümüzde hortlayan bu ırkçılık, modern, değişmiş ve dönüşmüş bir ırkçılık değildir. Gayet ilkel, ve planlanmış, medya argümanları ile desteklenmiş bir oluşum gibi durmaktadır. Her şeyin aslına rücu edeceğine dair söylemler de boş değil gayet.

Detaylı bir çalışma yapıldığındaysa görülen her ne kadar bir duygu dışı vurumu olarak ırkçılık ilkel de olsa söylemin modernleştiğini kabul etmeliyiz. Sömürgeleştirme başladığında ilk söylem bayağı görülen milletlerin zekaları ve fiziksel özellikleri ile ilgilidir. Ancak bugün yukarıda da ifade edildiği gibi medya argümanı kullanılarak yeni bir dil oluşturuldu. Artık diğer ırkların tembel, kötülük yapan, işe yaramayan ve en önemlisi şiddet eğilimli olduğu gibi yeni tip ırkçı, negatif önyargının olduğu söylenebilir. Diğer bir ifade ile bu yeni retorik, kültürel ve dini bir niteliğe bürünmüştür. Küreselleşme ile biteceği düşünülen etnik ve ulusal farklılıkların kuvvetlendiği ve marjinalleşerek bir tepkiye dönüştüğü de görülüyor. Sonuç olarak bu tip söylemlerin ilişkileri bitireceği, gereceği ve hal böyle devam ederse batının yeni toplumsal olaylara gebe olduğu muhakkaktır. Ez cümle, Batı kendi beslediği, büyüttüğü planın komik bir oyuncusu olacak gibi. Batıca yalnızca açıktan buğz edilen, olumsuzlanan ve yaralarının müsebbibi olduğunu bildiği ırkçılık bilakis batının eline bulaşmış en büyük kirdir.

AVRUPA'NIN IRKÇI SİCİLİ VE MÜLTECİ SORUNU

İrkçiliğin kökenlerinin her ne kadar çok eskilere dayandığı bilirse de, araştırmalara konu olan ırkçılık kavramının başlangıcı 13. yüzyula kadar götürülmektedir.

IRKÇILIK KAVRAMININ TARİHSEL VE KAVRAMSAL KÖKENİ

Dünyada ırkçılığın tarihi neredeyse insanlık tarihi kadar eskidir. İrkçilik insanoğlunun farklı ırk ve deri renkleriyle yeryüzünde var olmasından bu yana; toprağa bağlı yönetim biçimleriyle başlar, sanayileşme süreciyle yükselir ve günümüzde de “farklılıklar” üzerine duyulan korkuyla devam etmektedir. İrkçilik özetle; insanların toplumsal özelliklerini biyolojik, irksal özelliklerine indirgeyerek bir ırkın başka ırklara üstün olduğunu iddia eden düşüncedir. İnsanlık tarihi boyunca ırk ve deri rengi toplumsal statüler üzerinde belirleyici rol oynamıştır. İrkçilik, etnik, kültürel boyutlarının yanı sıra ekonomi ve inanç konularıyla da bağlantılıdır.

İrkçilik doktrinine göre insanın taşıdığı kan, ulusal-etnik kimliğinin belirleyicisidir. İrkçilik terimi çoğunlukla “etnik merkezîyetçilik” etrafında şekillenir ve kendi etnik kültür değerlerinin “tek belirleyici kriter” olarak benimsenmesiyle tanımlanır.

Literatürde “zenofobi” olarak bilinen “Farklılık Korkusu” ırklar arasında

birleşmelere ve ilişkilere karşı çıkma ve milliyetçilik gibi kavramları da kapsayacak biçimde genişletilir.

İrklar arasında fark gözetilmesini doğal gören ırkçılık düşüncesi, soykırıma kadar varabilen şiddeti de haklı görmektedir.

İrkçilik anlayışına göre en üstün kabul edilen beyaz ırktan sonra Moğol olarak bilinen (sarı ırk) ve en aşağı seviyede de siyah ırk gelmektedir.

İrkçiliğin tarihsel ve toplumsal kökenleri kadar etkili olan bir başka unsur da ekonomik kökenleridir. Sömürülen yerli halklar ve azınlıkları toplumdaki statüleri bakımından ırkçılığa maruz kalmışlardır. Ekonomik bakımdan toplumdaki en alt katmanda yer almaları tesadüf değildir.

1967’de Paris’te ‘İrkçiliğin Tanımlanması Konferansı’nı düzenleyen UNESCO, düzenlediği sonuç bildirgesinde ırkçılığı; işgaller, kölelik ve sömürgeciliği haklı çıkartmak adına kullanılan kuram olarak tanımlamıştır.

İrkçiliğin kökenlerinin her ne kadar çok eskilere dayandığı bilirse de, araştırmalara konu olan ırkçılık kavramı-

HAKAN GÖKSEL

Gazeteci, Yazar

DOSYA

nın başlangıcı 13. yüzyıla kadar götürülmektedir. Irkçılık üzerine yaptığı araştırmaları ile tanınan İmanuel Geiss, çalışmalarında, ırk kavramının kullanımının ilk izlerine 13. yüzyıl Roma dilinde rastlandığını ifade eder. Kavram İspanyolca'da 'raza', Portekizce'de 'raca', İtalyanca'da 'raza' olarak kullanılmaktadır. Irkçılık kavramı 16. yüzyılda Fransızca'dan İngilizceye değişikliğe uğramadan 'race' şekliyle geçmiştir. Fransa Devriminden sonra dünyada artan ırkçılık, Avrupa topraklarında, Afrikalı köle ticareti, Yahudi ve Çingene düşmanlığı ve nihayetinde İslamofobia olarak yüzyıllardır varlığını sürdürmek-

SÖMÜRGEÇİ DEVLETLER KENDİLERİNİ 'ÜSTÜN İRK' OLARAK GÖRDÜKLERİNDEN DOLAYI YÖNETME HAKKINI BUNUN DOĞAL BİR SONUCU OLARAK DÜŞÜNMEKTEYDİLER.

tedir. Tarihte ırkçılık kavramına, insanların yanı sıra kurum ve kuruluşlarda da rastlanmaktadır. Bilinen popüler örneklerinden biri "Ku Klux Klan" gibi yasal olmayan yapılarıdır.

SANAYİLEŞMEYLE BİRLİKTE GELEN SÖMÜRÜ VE KÖLELEŞTİRME

İrkçılık kavramı 17. ve 18. Yüzyıllarda karşımıza köle emeğinin kullanımı olarak çıkmaktadır. Toprağa bağlı üretim biçimlerinin ve yönetim şekillerinin ırkçılık üzerindeki etkisi büyüktür. 1789 Fransız İhtilali ile etnik ağırlığını daha fazla hissettirir. Tarihsel gelişim süreci incelendiğinde ırkçılığın etnik ve ekonomik boyutlarının paralel gittiği gözlenmektedir.

19. yüzyılda başlayan Sanayi Devrimi ile birlikte artan hammadde ihtiyacı sömürgecilik anlayışı ile birlikte ırkçılığın daha da güçlenmesinde etkin bir rol oynamıştır. Avrupalı devletler hammadde ihtiyacını karşılamak için Afrika, Amerika, Asya ve Okyanusya'yı sömürgeleştirmeye başlamışlardır. Sömürü sadece hammadde ile sınırlı kalmamış sanayileşme ile birlikte artan işçi ihtiyacı neredeyse sıfır maliyetle bu kıtalardaki insanlar ile karşılanmıştır. Yeni dünya sisteminde kölecilik ve ırkçılık yan yana

yer almıştır. Sömürgeci devletler kendilerini 'üstün ırk' olarak gördüklerinden dolayı yönetme hakkını bunun doğal bir sonucu olarak düşünmekteydiler. Bu düşünce sadece sömürgeci devletler tarafından değil, düşünürler, din ve bilim adamları tarafından da benimsenmekteydi. İngiltere'de 17. Yüzyılda yaşamış siyasal liberalizmin kurucusu John Locke'un 'kişi insandan ziyade bir hayvan gibi davrandığı için yaşama hakkını kaybedip kendini köle olmaya uygun bir duruma getiriyordur' sözleri buna güzel bir örnektir.

Afrika topraklarından toplanan ve köleleştirilen insanlar, İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda, İspanya, Portekiz ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelere götürülüp maliyetsiz işgücü olarak kullanıldı. Köleler kısa vadede avantaj gibi görülse de iş piyasasında dengelerin bozulmasıyla farklı bir sorun olarak belirdi. Sosyal güvence ve ücret olmadan zorla çalıştırılan köleler varken Amerikalı, Fransız, İngiliz işçiler iş bulamaz hale geldiğinde köleleştirilen kesime karşı ırkçı duygular da artmaya başladı. Yaşananlar 20. Yüzyılda iyice belirginleşip ırkçılığın 'yabancı düşmanlığı' şekline dönüşmesine yol açtı. Kölelik sona erse de ırk-

çılık, göçmenlere duyulan nefret şeklinde günümüzde de varlığını devam ettirmektedir.

20. YÜZYILDA IRKÇILIK: AŞIRILIKLAR ÇAĞI

20. yüzyılı tarihçi Eric Hobsbawm 'Aşırılık Çağı' olarak tanımlar. Çünkü tarihin gördüğü en büyük iki kitlesel savaş bu dönemde yaşandı. Avusturya'nın 28 Temmuz 1915'te Sırbistan'a savaş ilân etmesi ile başlayan, 14 Ağustos 1945'te Japonya'da ilk nükleer bombanın patlamasıyla sona eren 30 yıllık dönemde insanlık yok olmanın eşiğine gelmişti. I. Dünya Savaşı sonrası 28 Haziran 1919 tarihinde imzalanan 440 maddelik Versailles Anlaşması ile Almanya, Alsace-Lorraine ve Saar bölgelerini Fransa'ya vermesinin Nazizm ve Faşizm'in yükselmesinde etkisi büyüktür. Irkçılık bahsinde Almanya'ya ayrı bir pencere açmak gerekir.

20. YÜZYILIN EN IRKÇI ÜLKESİ ALMANYA

Alman İmparatorluğu'nun yerine kurulan Weimar Cumhuriyetinin yaşadığı zorluklar, gelir kaynaklarının kaybı, ordunun lağvedilmesi, Alman halkının büyük tepkisini topladı. Dünyanın 1929'da yaşadığı 'Büyük Buhran'dan önce krizler yaşayan Almanya'da hayat pahalılığı ve

işsizlik bir türlü önlenemiyordu. Ülkenin içinde bulunduğu koşullar ülkede radikal oluşumların güç kazanmasına neden oldu. Alman ulusunun hakarete uğradığı, ezildiği fikri toplumda hakim oldu. 19. yüzyıl düşünürlerinden Houston Chamberlain'in düşünceleri Avrupa'da, Adolf Hitler kuşağının oluşmasına sebep oldu. Yahudilere önyargılı olmak ya da nefret etmek, ırkçı antisemitizm Alman Ulusal Sosyalizmi'nin (Nazizm) her zaman ayrılmaz bir parçası oldu. İbranice Hashoa (Felaket) olarak adlandırılan Holocaust 1945 yılında kadar devam etti. Toplama kampları Dachau ve Auschwitz'te altı milyona yakın Yahudi ile beraber, çingeneler, eşcinseller, muhalifler, komünistler öldürüldü. Nazi Öjenizmi ile birlikte Alman olmalarına rağmen 'Ari Irkın Saflaştırılması' çerçevesinde doktorlar hastanelerde kalan engelli kişileri öldürmeye başladı ve buna "ötenazi" ismini verdiler.

Almanya'nın 1945'te yenilmesiyle, harabeye dönen Avrupa, şehirlerinin imarı ve insan gücünü karşılamak için misafir işçilere kapılarını açtı. Yabancı işçilerin Avrupa'da kalıcı olmaya başlamaları entegrasyon sorununu beraberinde getirdi. 90'lı yıllarda yeniden uyanışa geçen

aşırı sağ görüşler etrafına ırkçıları topladı ve ırkçıların yeni hedefi göçmenler oldu. Bugün günümüzde göçmenlerin niceliksel artışları, ekonomik krizler, ırkçı şiddet ve ulusal kimlik saldırıları yeniden hortlattı.

AVRUPA'NIN IRKÇI SİCİLİ VE ARTAN İSLAMAFOBİA

Dünyada ırkçılık yalnızca bunlarla sınırlı kalmadı. Müslümanların ağırlıklı yaşadığı, Ortadoğu, Asya ve Afrika kıtalarında yaşanan terör olayları kitlesel göçlere neden oluyor.

Dünyada mülteci sorunu ülkelerin gündemlerinin ilk sırasına oturdu. Türkiye dışında birkaç Ortadoğu ülkesinde konaklama imkanı bulamayan mülteciler, Avrupa yolunda denizlerde boğularak can veriyor. Avrupa ırkçı siciline özellikle Suriye konusunda bir yenisini ekliyor.

Avrupa'da yükselen aşırı sağ eğilimler bir taraftan mültecilerin varlığını hedef alırken, yerleşik yabancılar farklılıkları nedeniyle dışlanıyor. Diğer taraftan da dünyada artan Müslüman sayısı Avrupa'da korku nedeni oluyor. Terör örgütleri ile özdeşleştirilen Müslümanlar, DEAŞ, El Kaide, Boko Haram, Taliban yüzünden İslamfobia'nın hedefi oluyor.

AVRUPA'NIN FAŞİZM PARANTEZİ

15 Temmuz darbe girişimi ile 16 Nisan Cumhurbaşkanlığı Sistemi referandumu arasında geçen süreç, Avrupa kıtasının temel değerleri olarak tanımladığı kavramlar çerçevesinde Eski Kıta'nın yüz karası ve utanç sayfası olarak tarihe geçecek.

Türkiye penceresinden bakınca, Avrupa kıtası denince artık aklımıza, onların bize telkin ettiği gibi, demokrasi, insan hakları, seyahat ve düşünce özgürlüğü gibi kavramlar yerine ayrımcı, farklı bir görüşe tahammül edemeyen, özetle faşist bir tablo geliyor.

Avrupa, 15 Temmuz darbe girişiminde darbecilerden yana tutum aldı. 16 Nisan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi için de Türk milletinin özgür tercihini beklemek ve ona saygı duymak yerine, belli bir yaklaşımı empoze etmek için elinden geleni yaptı.

15 Temmuz gecesinde, henüz millet, sokaklarda tanklara kafa tutar ve birbiri ardına demokrasi şehitleri kurşunlara hedef olurken, Avrupa kıtası, basını ve karar vericileriyle darbeye destek vermekle meşguldü. Tartışılmaz bir şekilde, Avrupa kıtasının “Alman parantezi”, 15 Temmuz darbe girişiminin alt edilmesinden hayal kırıklığına uğradı. İşin kötüsü, bu tutumu saklamaya gerek bile görmediler. Darbe karşıtı her türlü girişim, suçlu gösterilmeye

ve cezalandırılmaya çalışılırken, bu ülkelere girişin anahtarı, darbeye destek vermek, hatta bilfiil içinde yer almak oldu. Almanya başı çekti. Hollanda ve Avusturya izledi. İsviçre'nin Alman kantonu da Avrupa'nın Alman parantezi içinde yer alan bir bölge olarak, diğerlerinden geri durmadı.

Darbeye karışan asker, yargı mensubu, diplomat, kısacası her sektörden isme kol kanat gerdi bu ülkeler. Dahası bu kararlarını, “duymayanlar duysun,” edasıyla dünya aleme ilan ettiler resmî açıklamalarla. Türkiye'ye karşı her odağa kapıları açtı Avrupa'nın bu cenahının. 15 Temmuz darbe girişimini kınama yönünde atılacak her adım, her toplantı, her beyan karşısında kolluk güçlerini buldu. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Almanya'da düzenlenen darbe karşıtı bir mitinge telekonferans yolu ile katılmasını engellemek üzere Alman yüksek yargısı 2 saatte jet hızıyla bir karar çıkardı. Hani neredeyse Neonazi cinayetlerini yıllardır çözemeyen Alman yargısı, işte o yargı, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a sansür uyguladı.

**SAADET
ORUÇ**

Cumhurbaşkanlığı
Başdanışmanı

“ ASLINDA, AVRUPA ÜLKELERİ, ÖZÜNDE İSLAM DÜŞMANLIĞI VE KORKUSU, YABANCI DÜŞMANLIĞI OLAN BİR REFLEKSE, TÜRKİYE KONUSUNDA FAŞİST BİR ÇERÇEVEYE OTURDU. ”

Önce DİTİB ile başladı. Türkiye'ye ait kurumların temsilcilerine ağır suçlamalar yöneltildi. Casuslukla suçlanan belirli kurumların temsilcilerine Almanya adeta dar edildi. Bu adımları, Avusturya, Hollanda ve İsviçre de izledi.

Ve ardından 16 Nisan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi referandum süreci başladı. Yine Almanya başı çekti. Adalet Bakanı Bekir Bozdağ ile Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi'nin anayasa değişikliğini Avrupa'daki Türklere anlatmak üzere düzenlemeyi planladıkları toplantılar iptal edildi. Ancak Hollanda'nın 11 Mart gecesi uyguladığı "politika", artık aşırı sağ ve faşizmin, Avrupa'nın ana akım siyaseti olduğunu teyit eder nitelikteydi. Avrupa için faşizmden önceki son çıkış, Hollanda'da 11 Mart gecesi yaşananlara, net bir tepki gelmemesiyle kaçırılmış oldu. Tam da Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı SETA'nın İstanbul'da düzenlediği "Avrupa'da aşırı sağın yükselişi" konulu panele katılmak üzere geldiğim İstanbul'da uçaktan inince haberi almıştım.

Dışişleri Bakanı Mevlut Çavuşoğlu'nun Rotterdam'da bir toplantıya katılmak üzere gitmeye hazırlandığı Hollanda'dan skandal bir adım geliyordu.

Dışişleri Bakanı'nın uçağının Hollanda'ya inişine izin verilmiyordu. Ancak ilerleyen saatlerde, daha da şok edici bir adım atıldı

ve Almanya'dan Hollanda'ya gelen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'ya kelimenin tam anlamıyla kuşatma uygulandı. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Türkiye'nin Rotterdam Başkonsolosluğu'na 30 metre kala durdurulup, daha sonra sınırdışı edildi. Rotterdam Başkonsolosluğu önünde toplanan Türk vatandaşlarına da köpeklerle, atlı polislerle saldırıldı. Avrupa ülkelerinde 15 Temmuz'dan bu yana devam eden ve 16 Nisan referandumu yaklaştıkça tırmanışa geçen, "darbecilere kol kanat gerip, Türkiye'ye yasak getirme" politikasının zirve noktası işte Hollanda'nın bu adımı oluyordu. Başta Almanya olmak üzere Avrupa ülkeleri, darbecilere önce kapılarını sonuna kadar açtılar. Sığınma imkanı tanıldılar. Darbe karşıtlarını suçlu gösterip, yargıladılar ve hatta cezalandırdılar. 16 Nisan referandumu yaklaştıkça da "hayır" cephesinin bayraktarlığını yapıp, Türk bakanları hatta cumhurbaşkanını yasaklama cüretini gösterdiler. Almanya, Avusturya ve Hollanda bu politikada ön plana çıktı. Bu ülkelerde Türk bakanları neredeyse fiili olarak "istenmeyen adam" ilan ettiler.

Oysa, aynı ülkeler, başta FETÖ ve PKK olmak üzere terör örgütlerine kapılarını sonuna kadar açtılar.

Bu ülkeler, "hayır" cephesinin

orquestra şefliğini yapmış oldular. Hollanda'da 15 Mart günü yapılacak olan genel seçimler öncesi atılan bu adım, aşırı sağcı lider Gert Wilders'in oylarının yükselmesinden rahatsızmış gibi yapan Hollanda Başbakanı Mark Rutte'nin nasıl da aşırı sağ siyasetin hattına girdiğinin göstergesi oldu. Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'nun uçağını yasaklayarak, kendi elleriyle iktidarını Gert Wilders'e teslim etti.

Sadece Hollanda değil, Fransa ve Almanya'da da 2017 seçim yılı ve aşırı sağ önemli oranda oy topluyor.

Aslında, Avrupa ülkeleri, özünde İslam düşmanlığı ve korkusu, yabancı düşmanlığı olan bir refleksle, Türkiye konusunda faşist bir çerçeveye oturdu. Bütün bu gelişmelerden sonra, Avrupa'da aşırı sağın artık ana akım siyaset haline geldiği saptamasını yapmak yanlış olmaz. Avrupa'nın saplandığı bu bataklıktan çıkmasının tek yolu da, yine Türkiye'den geçiyor. Türkiye'nin temsil ettiği değerlere saygı duymaktan geçiyor. Avrupa'nın İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşadığı en büyük kriz olarak tanımlanan mülteci krizinde, Türkiye'nin örnek alınması, sadece Avrupa'nın bu krizden çıkış yolu bulmasını değil, aynı zamanda insan hakları standardını biraz yükseltmesini de beraberinde getirecektir.

BATI'NIN KANLI TARİHİ

Batıların emperyalist emeller uğruna Afrika'da, Asya'da, Ortadoğu'da, Amerika'da hatta birbirleri arasında nasıl bir tarihe sahip olduklarını paylaşmak istiyorum.

MUSTAFA
KERİM
ŞAHİN /
BURAK
TOPÇU

Yazar

AFRİKA

Avrupalıların Afrika'yı topyekün köleleştirmesi, Kolomb'un Amerika'yı keşfinden 50 yıl önce başlamıştır. Bu işi ilk başlatan da altın bulma ümidiyle batı Afrika'ya giden Portekiz prensi gemici Henry'dir. 1441 yılında ilk defa Afrika'ya ayak basan Portekizliler, Afrika'dan dönerken yanlarına 10 Afrikalı köleleri alarak Avrupa'ya götürerek bedava iş gücünü de keşfetmişlerdir. Daha sonra Gine kıyılarında 'Elmina' adını verdikleri altın madeni, kısa zamanda Afrikalıların alınıp satıldığı köle pazarına dönüşmüştür. XVI. yüzyıla gelindiğinde 200.000 Afrikalı, Avrupa ve Atlantik'e köle olarak taşınmıştır. Dünden bugüne devam eden, emperyalist sömürgeciliğin en acımasız işgal sahası şüphesiz Afrika kıtası olmuştur.

ANGOLA, uyanışın ilk ve en tutarlı sembollerinden biriydi. Portekiz sömürgecilerine karşı mücadeleyi başlatan MPLA'nın hareketi 'Salazar' diktasının en acımasız işkence ve saldırılarıyla karşılaştı. Buna rağmen iktidarı alarak işgalcileri kovan Angola halkı, bu kez de ABD komplolarından kurtulamadı. 1976'daki zaferden sonra CIA güdümlü kontra örgütlerinin saldırıları 300 bin Angolalının ölümüne neden oldu, 80 bini ise sakat kaldı.

CEZAYİR, 1830'da Fransa işgaliyle başlayan acılar halkın yakasını hiç bırakmadı. Petrol ve maden yataklarıyla bütün emperyalistlerin iştahını kabartan Cezayir, 1832-39 arasında Abdülkadir Cezayiri önderliğinde ilk direnişine başladı. Yedi yıl içersin-

de binlerce ölü, sömürgeciliğin Cezayir'e armağanıydı. Daha sonra, sadece 1945'teki 'Sedif' ayaklanmasında 45 bin ölü sayılabildi. 1954-1962 arasındaki tablo korkunçtu: 1,5 milyon ölü, 2 milyon 800 bin tutsak... Bağımsızlıktan sonra ise bu kez hükümetin organize ettiği kontra örgütler arasındaki iç savaş 100 bin Cezayirlinin canına mal oldu.

ÇAD, 1891'den sonra Fransız sömürgesi olan bu devlette aynı kaderi paylaştı. 1961'den sonra başlayan bağımsızlık savaşına karşı gerçekleştirilen ABD-Fransız işbirliği binlerce ölüye mal oldu.

ETİYOPYA, ise aşağı yukarı ne kadar sömürgeci güç varsa, ülkesinde gördü ve hepsi tarafından da ayrı ayrı sömürüldü. 1930'da kukla 'Kral Selasiye' iktidar olduğunda da bir şey değişmedi. En önemlisi de açlık hiç azalmadı; emperyalistlerin yoksulluğa mahkûm ettiği Etiyopya halkı sadece 1973'teki kıtlıkta 100 binden fazla insanını kaybetti.

GİNE, başka bir Portekiz sömürgesi olan büyük devrimci Amilcar Cabral önderliğindeki devrimci

“

NEREDEYSE KÖLELİK KOŞULLARINDA ELMAS MADENLERİNDE ÇALIŞTIRILAN SİYAHLAR İSE HER AYAKLANMA GİRİŞİMLERİNDE VAHŞİ KATLIAMLARLA KARŞILAŞMIŞLARDIR.

”

hareket, onun öldürülmesine karşın başarıya ulaştı ve demokratik bir halk cumhuriyeti kuruldu. ABD ve NATO'dan aldığı yoğun askeri desteğe rağmen Portekiz, devrimci güçlerin karşısında düzenlediği katliamlarla bile tutunamadı.

GÜNEY AFRİKA, kukla yönetimi emperyalizmin bölgedeki en kanlı diktatörlüğüydü. Emperyalizmin bu ülkede işlediği suçların hesabı bile tutulamaz. Nüfusun %90'ı Afrikalı-Siyah olduğu halde beyazla-

rın vahşi diktası altında bu ülkede kurulan sömürü ağı emperyalistler için öylesine önemlidir ki, yıllar boyunca bu dünyanın en gerici rejimine bütün dünya kapitalizmi destek vermiştir. Neredeyse kölelik koşullarında elmas madenlerinde çalıştırılan siyahlar ise her ayaklanma girişimlerinde vahşi katliamlarla karşılaşmışlardır.

KENYA, eski bir İngiliz sömürgesi olan da yeni-sömürgeciliğin çürütücü etkisinden nasibini aldı. 1950'lerde Jomo Kenyatta'nın önderliğinde kazanılan "bağımsızlık" bu bakımdan bir anlam ifade etmedi. Onca mücadele ve katliamlardan sonra gelen istikrarsız hükümetler kaosunda Kenya, IMF reçetelerini uygulayan yoksulluk içindeki bir ülke olarak kaldı.

KONGO, önce parça parça edilecek sömürgecilerle pay edildi. En büyük parçayı elinde tutan Belçikalılar 1960'ta sağlanan bağımsızlıktan sonra vahşi Belçikalıların yerini ABD'li danışmanlar aldı. Bizzat ABD elçisinin de katıldığı bir komployla devrimci güçlerin efsanevi lideri Patrice Lumumba, önce işkencelerden geçirildi, sonra kafasına kurşun sıkılarak

DOSYA

öldürüldü ve asit kazanında eritilerek cesedi yok edildi. Zengin maden yataklarının sahibi Kongo, daha sonra ABD işbirlikçisi Çombe ve daha sonra Mobutu ülkeyi IMF'nin kölesi yapmakta büyük başarı gösterdiler.

MOZAMBİK, daha 1920'lerden itibaren bağımsızlık mücadelesine başlayan ve 60'larda Mondlane ve Samora Machel'in önderliğinde FRELİMO cephesini kurarak gerilla mücadelesine başlayan MOZAMBİK halkı, sömürgecilerden kolay kolay kurtulamadı. Onbinlerce insan bu savaşta öldü.

ZİMBABWE, aynı şekilde bağımsızlık yolunda ilerleyen bir dizi katliam ve cinayetle durdurulmak istendi. Gerillalar bağımsızlığı sağladıklarında ilk yaptıkları iş ülkeyi ilk sömürgeleştiren Cecil Rhodes'in adın-

dan gelen Rodezya ismini Zimbabwe olarak değiştirmek oldu.

LİBYA, ise bilindiği gibi İtalyan sömürgecilerinin elinden yıllar boyunca zulüm çektikten sonra bağımsızlığa kavuştuğunda, bu kez de dünyanın jandarması ABD'nin elinden kurtulamadı. Her fırsatta bir bahane bularak Libya topraklarını bombalayan ABD jetleri binlerce masumun ölmesine sebep oldu.

SOMALİ, stratejik konumu nedeniyle sömürgecilerin aralarında paylaşamadıkları bir coğrafya olan, 80'li yıllarda Sovyet etkisi altında kalmasının bedelini 90'lı yıllarda ödedi. 1992-1994 arasında bölgedeki istikrarsızlığı bahane eden ABD, 28 bini kendi ordusundan olmak üzere 50 bine yakın bir güçle Somali'yi işgal etti.

KUZAY AMERİKA

Kızılderili katliamı, ABD'nin kuruluşundan çok önce başlayan insanlık tarihinin en ağır suçlarından biridir. Ta Kolomb'un kıtaya ayak bastığı günden beri başlayan katliamlar zincirinin Kuzey'deki ayağı da Güney'den hiç aşağı kalmaz. Bir zamanlar nüfusu 30-40 milyonu bulan Kızılderililerin sayısının bugün 2-3 milyona düşmesi bunun en açık kanıtıdır. Sömürgeci beyazlar tarafından mahvedilen doğa dengesi yüzünden hastalıklardan, açlıktan ölen milyonlarca Kızılderili'nin yanında beyazların ayak bastıkları her toprak parçasından sürülen bu insanlar yüz-

yıl boyunca sistematik katliamlara uğradılar. Amerikan demokrasisi denilen şey, böylece yaklaşık 30 milyon yerlinin katledilmesi üzerine kuruldu.

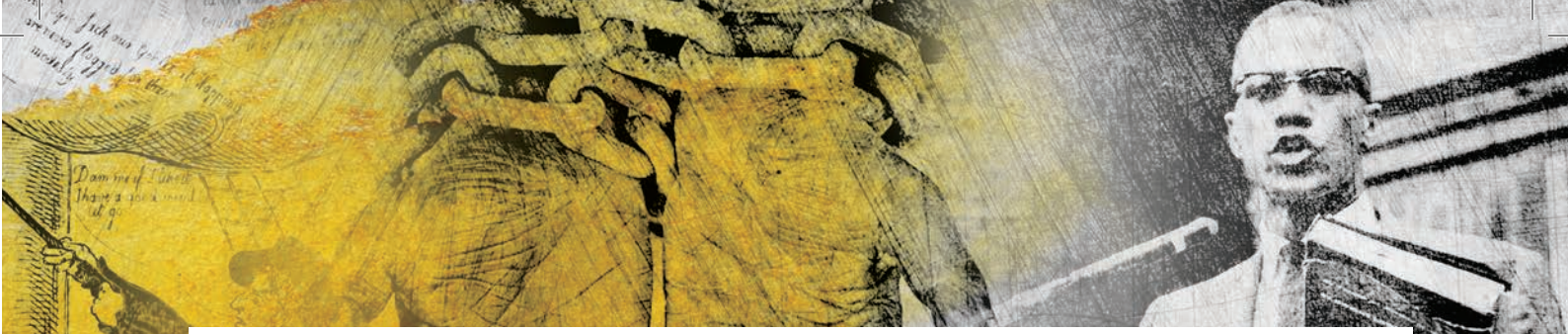
SİY AHLARA KARŞI UYGULANAN KÖLECİLİK

1970'lere kadar siyah kadınların %24'ü, PortoRiko'luların %35'i kısırlaştırılmıştır. Aynı süreçte suikastle öldürülen Malcom X, Martin Luther King gibi siyah önderler ve Kara Panterler'in katledilen militanları da bu arada anılmalıdır. 2 Şubat 1848'de Meksika'ya ait Teksas, Arizona, California gibi sekiz kentin işgal edilerek ABD toprakları haline getirilmesi de ABD tarihinin utanç sayfalarından biridir. Giderrek bu topraklar üzerinden eski sahiplerini kovan Amerikalılar, zaman zaman çıkan ayaklanmaları da 1957'de olduğu gibi kanla ve tutuklamalarla bastırmışlardır. Bu arada Meksika'nın büyük Kızılderili uygarlığı talan edilmiş ve bu kültür neredeyse tamamen yok edilmiştir.

GÜNEY AMERİKA

Kolomb'un karaya ayak bastığı günden beri devam eden Açgözlü İspanyol ve Portekiz sömürgeciliğinin Güney Amerika'daki katliamlarının kesin rakamlarını tahmin edebilmek bile mümkün değildir. Sayıları milyonlarla ifade edilen Aztek ve İnka halklarının korkunç katliamlarla yok edilmesinin ötesinde sömürgecilerin yerlilerden gasp ettiği maden ve altın stoklarının da miktarı tam olarak bilinmemektedir.

*KIZILDERİLİ
KATLIAMI, ABD'nin
kuruluşundan çok
önce başlayan insanlık
tarihinin en ağır
suçlarından biridir. Ta
Kolomb'un kıtaya ayak
bastığı günden beri
başlayan katliamlar
zincirinin Kuzey'deki
ayağı da Güney'den hiç
aşağı kalmaz.*

ARJANTİN, 1831'den beri ABD'nin gizli işgalini yaşayan 1976 faşist cuntası, Latin Amerika tarihinin en kanlı cuntalarındandır. İlk günden beri ABD tarafından tanınan ve desteklenen General Videla cuntası, ilk anda 1300 kişiyi katlederken, daha sonraki yıllarda 30 binin üzerinde kişiyi katletmiştir.

BOLİVYA, ise sadece 1947-1952 arasında çoğu madenci ve tarım işçisi 30 bin kişi ABD destekli cuntalar tarafından katledildi. Bundan öncesinde kışkırtılan bölgesel savaşlarda ölen Bolivyalıların sayısı ise on binlerle ifade edilmektedir. 1980 yılına gelinceye kadarki tarihinde tam 189 hükümet darbesine tanık olan Boliviya'da katledilen insanların sayısını tutmak neredeyse imkânsızdır.

BREZİLYA, CIA destekli 1964 darbesi en kanlı olaylardandır. Üç-dört yıl içerisinde cuntanın ABD ile işbirliği yaparak kurduğu "Ölüm Filoları" iki binden fazla kişiyi katletmiştir. 1968'de gerilla önderi Carlos Marighella öldürüldü.

EL SALVADOR, Latin Amerika'nın cinayetler ülkesi olarak ün yapmıştır. Daha 1931-1944 arasındaki yerli ayaklanmaları sırasında 15 binden fazla insanı katletmekle işe başlayan El Salvador kasapları, 70'li yıllara gelindiğinde tam bir kıyım makinesi olarak iş görmüşlerdir. Özellikle 1979 yılından sonra CIA tarafından faşist ARENA partisiyle birlikte oluşturulan ölüm mangaları, toplam 70 bin devrimci vatandaşını katlet-

miştir. Öyle ki, sadece 1981'de ölüm mangaları içerisinde rahiplerin de bulunduğu 12 bin kişiyi öldürdüler.

GUATEMALA, bütün tarihi cuntalar ve 1931'de olduğu gibi köylü katliamlarıyla (30 bin ölü) geçen yaşadığı en korkunç dönem 1954'teki ABD işgali ve cuntası dönemidir. United Fruit Company adlı ABD tekelinin desteğiyle toparlanan paralı askerler ve ABD yeşil berelilerinin yaptığı müdahaleden bu yana devam eden faşist cuntalar sırasında toplam 200 binden fazla insan katledildi. Sadece 1986 yılı içerisinde öldürülen işçi, köylü sayısı 18 bindir.

KOLOMBİYA da ise manzara tam bir faciadır. 1948'de United Fruit Company ve Standart Oil'in siparişiyle CIA'nın Kolombiya devlet başkanı Gaitan'ı öldürmesiyle başlayan cuntalar dönemi aynı zamanda cinayetler dönemidir. 1948 ile 1957 arasındaki cuntalar sırasında 300 bin kişi, 1957 ile 1963 arasında ise 20 binden fazla insan öldürüldü.

KÜBA, 1898'deki ABD işgalinden 1959'a dek kukla hükümetler tarafından yönetilen 1959'da Fidel ve Che önderliğindeki gerilla güçlerinin iktidarı ele geçirmesiyle emperyalist boyunduruktan kurtuldu. Bu süre içinde sadece Batista cuntası 60 bin Kübalının hayatına mal oldu.

MEKSİKA, tarihi ABD'nin saldırganlığının tarihidir aynı zamanda. Daha 1848'de top-

raklarının büyük bölümünü ABD'ye kaptıran Meksika, yerli kültürünün ve bütün maddi zenginliklerinin yağmalandığı yüzyıl boyunca ayaklanmalarla sarsıldı ve 100 binden fazla insan öldü.

PERU, 1780'de Kızılderili önderi Tupac Amuru'nun katlinden Beri'da da cinayet makineleri hiç boş durmadı. 1968'den en son diktatör olan Fujimori'ye dek her zaman baskı ve zulümle yönetilen Peru'da sadece 1980'den bu yana 30 bin kişi işkenceler ve kurşuna dizmeler yoluyla öldürülmüştür.

ŞİLİ, ise artık dünyadaki birçok insan tarafından faşist Pinochet cuntasının marifetleriyle tanınmaktadır. ABD kökenli çokuluslu şirketlerin (özellikle ITT) siparişi üzerine CIA tarafından tasarlanan darbe 1973'te General Pinochet tarafından gerçekleştirildi ve darbenin ilk gününde başta solcu başkan Allende dâhil olmak üzere toplam 35 binin üstünde insan işkenceler-

GUATEMALA, bütün tarihi cuntalar ve 1931'de olduğu gibi köylü katliamlarıyla (30 bin ölü) geçen yaşadığı en korkunç dönem 1954'teki ABD işgali ve cuntası dönemidir.

DOSYA

le, kurşuna dizmelerle katledildi, binlerce insan sakat bırakıldı, binlercesi “kayıp” edildi.

HAİTİ, ABD'nin arka bahçesindeki bu ülke de en kanlı kıyımlardan nasibini aldı. Yalnızca 1915'teki ABD işgali sırasında birkaç günde 3 bin 500 kişi öldürüldü. Daha sonra ABD işgali resmen bittiğinde de kıyımlar bitmedi. ABD destekli cuntalar boyunca 1957'den 1971'e kadar Haiti'de 26 bin kişi öldürüldü.

PANAMA, Kanalı ise daha kazılırken 28 bin can almıştı. Her zaman kukla hükümetler tarafından yönetilen Panama'da basit öğrenci gösterileri bile her zaman en vahşi kurşuna dizmelerle cezalandırıldı; çünkü ABD için kanal stratejik bir anlam ifade ediyordu.

1900'deki Boxer Ayaklanması sırasında da yedi emperyalist ülkeyle birlikte Çin'i işgal eden ve şehirleri topçu ateşiyle mahvettiler. Katledilen Çinlilerin sayısı ancak milyonlarla ifade edilebilmektedir.

DOĞU ve GÜNEY ASYA

ÇİN tarihini emperyalizmin suçları bakımından özetleyebilmek ve emperyalizmin ülkeye verdiği zararları sayılarla ifade edebilmek mümkün değildir. Sadece afyon savaşları boyunca 1840'larda yapılan katliamlar ve Çin'in bir afyonkeşer ülkesi haline getirilmesi bile tarihin en ağır suçlarındadır. 1900'deki Boxer Ayaklanması sırasında da yedi emperyalist ülkeyle birlikte Çin'i işgal eden ve şehirleri topçu ateşiyle mahvettiler. Katledilen Çinlilerin sayısı ancak milyonlarla ifade edilebilmektedir.

ENDONEZYA, ilk başlarda Hollanda sömürgesi olan daha sonra 5 ayrı emperyalist gücün işgalini tattı ve en sonunda ABD sömürgesi haline getirildi. Suharto başkanlığında CIA ajanı generaller cunta yaptıklarında tarihin en büyük katliamına imza attılar. 5 ay içinde CIA'nın bizzat katılımıyla bir milyondan fazla insan katledildi.

DOĞU TİMOR, ABD'nin Endonezya'yı kullanarak yarattığı katliam alanlarından biridir. Endonezya tarafından 1975'te işgal edilen Doğu Timor, başlatıldığı bağımsızlık savaşı boyunca akla sığmaz katliamlarla tanıştı. Toplam ölü sayısının 200 bine ulaştığı bu büyük kıyımı gerçekleştiren birliklerin ABD ve İngiliz ortak yapımı olan bir kontr-gerilla eğitim programı çerçevesinde eğitildikleri açığa çıktı.

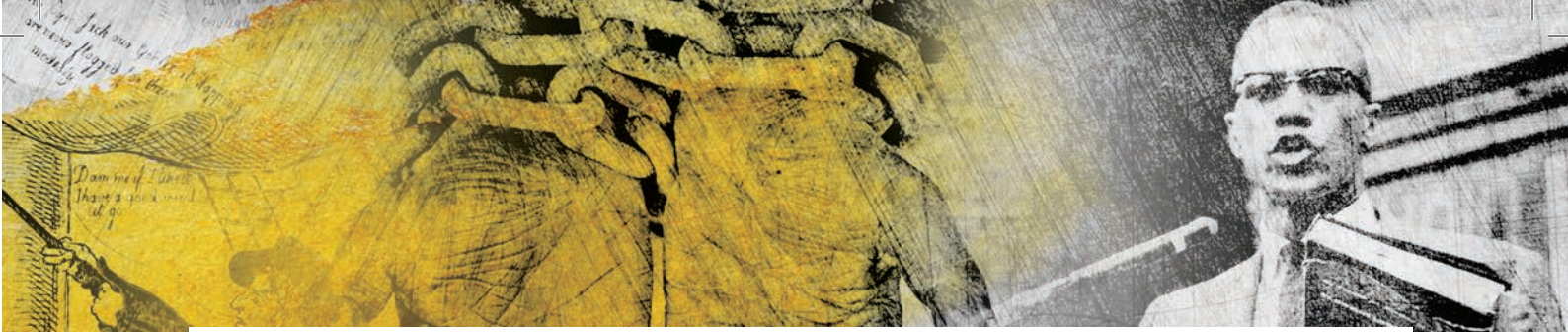
HİNDİSTAN, sömürgecilik denildiğinde ilk akla gelen ülkedir. Özellikle İngiltere tarafından yüzyıla yakın bir süre baskı altında tutuldu. Yıllar boyunca süren bağımsızlık mücadelesi sırasında öldürülen 10 binlerce insanın dışında daha sonraki kıskırtılmış din savaşları dönemi korkunç katliamlara sahne oldu. İngiliz “böl-yönet” taktiğinin kurbanı olan Hint halkı, salt Pakistan ayrılığı döneminde 200 binden fazla ölü verdi.

FİLİPİNLER, 1898'de ABD tarafından işgal edilen, ABD generali Smith'in emri “yakın, yakın, hapsedmeyin, on yaşından büyükleri öldürün” idi. Sonraki yüz yıl boyunca ABD ve işbirlikçileri hep bu emre uydular. Filipin tarihi 100 binlerce ölüden oluşmaktadır.

KAMBOÇYA, ise en büyük can kaybını ABD bombardımanları sırasında verdi. 600 bin insanın öldüğü bu bombalamalar sona erdiğinde ülke bir harabe haline dönmüştü.

KORE, Türkiye'de de iyi bilinen katliam alanlarından biridir. 1950'de başlatılan bu korkunç savaş sona erdiğinde savaştan önce 100 bin ölü vermiş savaştan sonra da 200 bin insanını kaybetmişti.

VİETNAM, ise hem dünyanın en büyük kahramanlık destanlarından biridir hem de ABD emperyalizminin suç dosyasının en ağır klasörlerinden birini oluşturur. Yüzyılın başın-

dan beri devam eden ve önce Fransızları, sonra da dünyanın en büyük ordusuyla üstlerine gelen ABD emperyalizmini hezimete uğratan Vietnam halkı, bütün bu savaşlar boyunca akıl almaz kıyımlara uğradı. 500 binlik ABD ordusu ve 1,5 milyonluk işbirlikçi Güney Vietnam ordusu, bütün teknolojik olanaklarına karşın Vietnam halkını yenemeyince büyük bir soykırıma başvuruldu. Tarihin en büyük hava bombardımanı yıllarca Vietnam'da vurulmadık tek bir metrekaare alan bırakmadı. 1963-1973 arasında öldürülen sivil Vietnamlı sayısı 4,5 milyon kişiydi.

LAOS, Vietnam'la aynı kaderi paylaşan bir diğer ülke. Laos, bağımsızlık savaşı sırasında toplam 2 milyon ton ABD bombasını topraklarında gördü ki bu, II. Dünya Savaşı'nda atılan toplam bomba sayısından daha fazlaydı.

AFGANİSTAN, ABD ve Rusya'nın Ortadoğu'da egemenlik savaşlarının yaşandığı yerlerden birisi de Afganistan'dır. Yıllardır, yer altı-üstü zenginliklerinden dolayı işgal altında tutularak sömürülmektedir. Kendi menfaatleri ve kanlı imparatorlukları için köprü gibi kullandıkları bu toprakları, milyonlarca insanın aç, sefil göçe zorlanması ile sonuçlanmıştır. 30 milyon civarında nüfusa sahip olan Afganistan'da, yaklaşık 20 milyon insan günlük 1,5 dolarla yaşamaya çalışıyor. Batılı emperyalistler ve komünist Rusya

Afganistan'da bilinen rakamlara göre 40 bin kişi katletmiştir.

ORTADOĞU

Ortadoğu emperyalizm için her şeyden önce petrol demektir; ama petrolün de ötesinde dünyanın bu en sıcak bölgesinde egemen olmak, politik olarak halkları sindirmek çok önemlidir.

FİLİSTİN, 1947 yılından beri devam eden sistematik katliamlar İsrail'in kurulmasından bu yana artarak devam etmiştir. Filistin meselesi özellikle yalnızca Ortadoğu'nun değil, dünyanın kanayan yarasıdır. Bölgede bir ur gibi beslenen İsrail, ABD toplam dış yardımının neredeyse yarısını alıyordu. Böylece 50 yılı aşkın bir süredir onlarca katliama imza atmış bir "terör devleti" olarak varlığını sürdürmekte ve topraklarını her gün büyütmektedir. Ama aslında Filistinli katliamları İsrail'den de önce başlamıştır. Bu katliamların en büyüğünü 1936 yılında İngiliz yönetimi sırasındaki genel grevde olmuştur. 1939 yılında ayaklanma bastırıldığına 40 bin Filistinli öldü. 20 bini tutuklandı ve 110 Filistinli de asıldı. ABD'nin uşağı Ürdün Kralı'nın 19 Eylül 1970'de yaptığı katliam ise "Kara Eylül" diye bilinir. Filistin kamplarını yoğun top ateşine tutan Ürdün, bu kıyımda 30 bin kadar Filistinliyi öldürmüştür. İsrail ve bölgedeki işbirlikçilerinin katliamları ise sayılacak gibi değildir. Bunların en büyüklerinden birkaçı, Ocak 1976, Haziran

1976'daki Tel Zaatar karantina göçmen kampları katliamı ve 17 Eylül 1981'deki Sabra ve Şatila "göçmen kampları"ndaki katliamlardır. İsrail'in 1982'deki Lübnan işgalinin bilançosu ise 17 bin 500 ölüdür.

İRAK, ABD'nin terörü engelleme bahanesiyle Ortadoğu'yu yok etme planından Irak da nasibini alanlardandır. Irak bölge ülkeleri içerisinde ABD saldırıganlığından en çok zarar gören ülkedir. 200 bin insanın öldüğü Körfez Savaşı ve sonra çoğu çocuk 1,5 milyon Iraklı'nın öldüğü bilinmektedir.

SURİYE, Emperyalistlerin son durağı olan Suriye de ise durum değişmemektedir. Barışçıl gösterilerle başlayan ancak zalim rejimin silahlı müdahalesi sonucu kanlı bir iç savaşa dönüşen Suriye haklı da içerisinden bölünerek hem iç savaştan hem de batı destekli Katil Eset tarafından her gün katledilmektedir. 2011 yılından bu yana yaklaşık 211 bin kişi hayatını kaybetti. Bu kanlı savaş halen daha devam etmektedir.

Görüldüğü üzere Batı dünyası hiçbir dönemde medeni olamamışlardır. Buldukları refah seviyelerini masum insanların kanlarından beslenerek sağlamışlardır. Batı dünyası ve emperyalist emellerini tarihten sildiğiniz de, kan ve gözyaşının da olmadığını göreceksiniz. Bugünkü Batılı devletler olmasaydı, dünya daha yaşanabilir bir yer olurdu.

TITANIC'TEN KURTULAN TÜRK

1912 Yılı bir bahar sabahıydı. Fransa'nın Cherbourg Limanı'nda, uzun pardösülü, elli yaşlarında bir adam, elinde bavuluyla sağa sola koşturmaktaydı. Onun bu telaşlı halini fark eden mavi üniformalı bir liman görevlisi, hızlı adımlarla kendisine yaklaşıp sordu:

AHMET CORA

Yazar

-Buyrun bayım, yardımcı olabilir miyim?

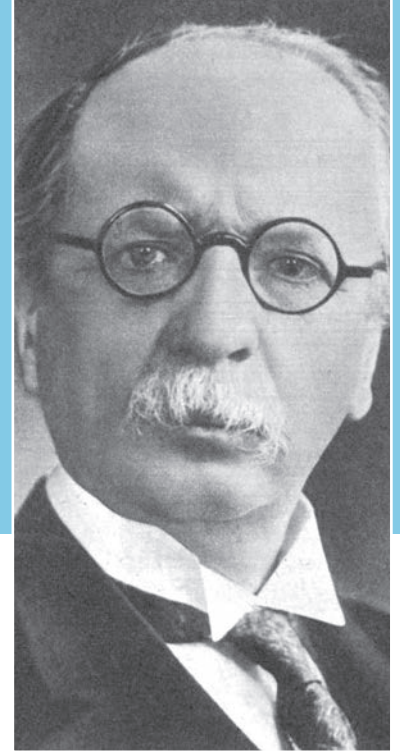
-İngiltere'ye giden gemiyi arıyorum. Hangi rıhtımdan kalkıyor acaba?

-Yalnız siz duymadınız sanırım. Manş Denizi'nde çok yoğun sis var. O yöne giden tüm seferler iptal.

-Hayır, nasıl olur! Benim oradan başka bir gemi ile Amerika'ya geçmem gerekiyor. O gemiyi kaçırdım, gidemezsem!

-Hım, siz şu meşhur Titanik'i mi diyorsunuz? Şansınız yokmuş bayım. Eğer o dev gemi sizi beklemeyecekse, yetişmeniz imkansız.

Savaş bittiğinde 1919 yılında Darülfünun'a emin (rektör) olarak atandı. 1922 Yılında kendisinin de mezun olduğu Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'ye bir grup kız öğrenciyi kayıt ettirerek Türkiye'nin ilk kadın doktorlarının yetişmesine vesile oldu.

Fransa'dan İngiltere'ye gidemediği için Titanik'i kaçırın bu adam bir Türk'tü ve o dev gemiye, bileti olup binemeyen tek yolcunun da sadece kendisi olacağına henüz farkında bile değildi.

Doktordu ve Amerika'da yapılacak olan davet edildiği tıp seminerine katılacaktı.

Sirkeci'den bindiği Şark Ekspresi ile üç dört günlük bir tren yolculuğu yaparak Paris'e gelmiş, oradan bulunduğu bir vasıta ile alelacele limana koşmuştu.

Şimdi tüm bu yolu bir de geri dönmesi vardı. Ayrıca dönüş seferi de, bir hafta sonraydı.

Bu süre zarfında Paris'te oyalandı. Canı sıkı bir vaziyette bindiği dönüş treni, bir istasyonda mola verdiğinde, o faciyanın haberini gördü. Olduğu yerde dona kalmıştı. Zira tüm gazetelerin manşetinde şöyle yazıyordu: "Titanik Battı" "Şükürler olsun" dedi, önce kendisine gelirken. Sonra, "Yolcuları kurtarabilseler keşke" duası döküldü dilinden.

Bu adam, Doktor Besim Ömer Paşa idi. Yüksek öğrenimini Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'de askerî öğrenci olarak ve her sınıfı birinci olarak bitirmişti.

Uzmanlık eğitimi için devlet tarafından Paris'e gönderilmiş ve eğitimini

Chartie Hastanesi'nde seçkin profesörlerin yanında tamamlamıştı. Hatta Paris'teki deneyimlerinden yola çıkarak "Doğum Tarihi" adlı bir kitap bile yazmıştı.

Paris'teki öğreniminin ardından yirmi dokuz yaşında yurda dönmüş, Ebe Okulu'nda öğretmenlik yapmıştı. Ebelik alanında ülkemizdeki ilk kitaplardan olan "Doğurduktan Sonra", "Ebe Hanımlara Öğütlerim" ve "Ebelik" adlı üç kitap yayınlamıştı. Otuz yedi yaşındayken kendisini Doğum Kliniği Şefliğine getirmişlerdi. Sonraları sadece doğum konusuna değil, hastabakıcılık işine de el atmıştı. 1911 Yılında İstanbul'un seçkin ailelerinin kızlarına, gönüllü hastabakıcılık kursu vermiş, bu altı aylık kursu alan kızlar, yaralı askerlerin bakımına katılmıştı.

Ve şimdi trende, kompartmanın en köşesinde, camdan dışarı bakarken, kafasında bir kazadan kıl payı kurtulmanın getirdiği tuhaf düşünceler ve döndüğünde İstanbul'da yapacakları işlerin listesi olan bir adam oluvermişti.

Sonra ne mi oldu?

Döndü. Hedeflerine, kaldığı yerden koşturmayı devam etti. Önce halktan kadınlara hastabakıcılık kursları açtı. Üçyüz kadar hasta bakıcı yetiştirdi. O arada I.Dünya Savaşı patlak

verdi. Çanakkale Savaşı sırasında Kızılay Genel Müdürlüğü yaptı. Savaş bittiğinde 1919 yılında Darülfünun'a emin (rektör) olarak atandı. 1922 Yılında kendisinin de mezun olduğu Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'ye bir grup kız öğrenciyi kayıt ettirerek Türkiye'nin ilk kadın doktorlarının yetişmesine vesile oldu. Cumhuriyet'in ilanından sonra da gelen ısrarlı teklifler üzerine iki dönem milletvekilliği görevi üstlendi. Kendine "Akalın" soy ismini aldı.

Doktor Besim Ömer Akalın, Türkiye'de doğum biliminin öncülerinden sayılır. Hatta "ebelerin ebesi" olarak adlandırılmaktadır. Ebelik, hemşirelik ve hastabakıcılık mesleklerinin kurumsallaşmasına büyük katkıları olduğu gibi, yazdığı bilimsel makaleler ve kitaplarla ülkede tıbbi yayıncılığı başlatan bilim adamı olarak görülür.

1940 Yılında, yetmiş sekiz yaşında, Ankara'daki evinde bize veda etmiştir.

CEMALETTİN LATİÇ: AVRUPA, MÜSLÜMANLARLA VE ÖZELLİKLE TÜRKİYE İLE İLİŞKİ KURMAMIZI İSTEMİYOR

DEMET TEZCAN - EROL ERDOĞAN

Söyleşi Tercüme: Muhammed Valievac

Bosna, 20. yüzyılın son çeyreğinde Avrupa'nın ortasındaki coğrafyada dünyanın gözleri önünde önlenebilir ama seyirci kalmanın tercih edildiği bir savaşta 250 bin can bıraktı toprağa. Uluslararası siyaset teamülleri, evrensel insan hakları kuralları, savaş hukuku gibi kavramlar yok sayılarak bir soykırıma tabi tutuldu. Bosna savaşına dair çok şey söylenebilir; biz burada temelinde ırkçılık olan bir duygu ile insanlığa katliamları, soykırımları reva gören bir anlayışı, Avrupa Irkçılığını, Bosna tecrübesi üzerinden Akademisyen-Şair Prof. Dr. Cemalettin Latiç ile konuştuk. Cemalettin Latiç, Bosna Cumhurbaşkanı Aliya İzzetbegoviç'in Mladi Müslümani Teşkilatında birlikte yol yürüdüğü dava arkadaşı olmuş, kader birliği etmiş, genç yaşında Yugoslav Mahkemelerinde birlikte yargılanmış, Aliya İzzetbegoviç ile üç yıl hapis yatmış, Aliya'nın vefatına kadar da bu dostluğu sürdürmüş bir isim. Türkiye onu daha çok Aliya İzzetbegoviç'in isteği üzerine yazdığı Bosna Marşı ile tanıdı. Kendisi halen Saraybosna İslam Enstitüsü'nde Tefsir öğretimi yapıyor. Yunus Emre'nin Divanı'nı Boşnakça'ya tercüme ediyor. Yayınlanmış pek çok eseri bulunuyor. Yayınlanmayı bekleyen eserleri ise Türkiyeli yayınevlerinin ilgisini bekliyor. Tarihi Başçarşı'da çayımızı içtikten sonra Latiç'in, "Sizi söyleşi için sürpriz bir yere götürmek istiyorum" teklifi üzerine söyleşimizi, başta Aliya İzzetbegoviç ve şehid halkını ağırlayan "Kovaçi Şehidliği" olmak üzere şehrin muhtelif yerlerindeki üç büyük mezarlığı da görebildiğimiz tepede, tarihi Juta Tabyası'nda gerçekleştirdik.

“

ALİYA’NIN KURACAĞI DEVLETLE BİRLİKTE İSTEMEDİKLERİ İKİ ŞEY ORTAYA ÇIKACAKTI; BU DEVLETİN LİDERİ BİR MÜSLÜMAN OLACAKTI VE İSLAM KENDİNE HAS VE ÖZEL RUHU, ESASI, ÖZÜ GÖSTEREREK ORTAYA ÇIKACAKTI. YANI İSLAM KENDİ YÜZÜNÜ GÖSTERECEKTİ. BUNDAN KORKUYORLARDI.”

-Demet Tezcan: *Avrupa seküler bir hayat yaşıyor gibi görünse de tarihi boyunca etnik kimliği ne olursa olsun Hristiyanlık dışındaki kimliklere karşı acımasız ve onların acıları karşısında kayıtsız kalmayı seçti. Oysa Aliya İzzetbegoviç’in, Sırp ve Hırvatları da içine alacak biçimde, kimsenin din, ulus veya politik inancından dolayı zulme uğramayacağı bir ülke tasavvuru vardı. Yaşanan acı tecrübelerle rağmen siz de hâlâ Aliya gibi mi düşünüyorsunuz?*

-Cemalettin Latif: Bismillahirrahmanirrahim. Rahmetli Aliya, kendisinden önceki ve sonraki Boş-

nak nesillerinin ve onların düşüncelerinin temsilcisidir. Daha güzel söyleyecek olursak; Rahmetli Aliya, saygıdeğer Sultan Mehmet Fatih Han gibi düşüncelere, iddialara, fikirlere sahipti. Bu cümle, bugünkü durumunda ve manasında neye tekabül eder? Bu cümlelerden, söyleyişlerinden ne anlamamız lazım, zihnimizde ne uyandırmalı? Aliya, asırlar önce Sultan Mehmet Fatih Han’ın kurduğu Millet Sistemini ve onun üzerine inşa ettiği devleti, nizami ve sistemi tekrar kurmak ve yaşatmak istedi. Böyle güzel bir devlet sisteminde, farklı

halklar ve milletler bir araya gelerek birlikte yaşarken, kendi kültür işlerinde otonomi olacak, istediği gibi hareket edebileceklerdir. Ve o güzel devletin her bir vatandaşı istediği yere yerleşip, kendi işleri güçleri peşine istediği şekilde koşarak, kendi dini edebine ve ahlakına uygunca çocuklarını yetiştirerek mirasına sahip çıkabilecektir. Kısacası, her âdemoğluna, normal hayat şartları neyse o sunulacaktır. Herkesin kimliğine ve hüviyetine saygıyla bakılacak, insan olduğu için değer verilecektir. Bütün bunların karşısında tek bir şey istenecektir;

Bugün, dünyadaki muhalif radikal isyan hareketleri kendine İslam'dan daha doğrusu İslam'ın selefi yorumlarından meşruiyet bulma gayretinde. Bugün radikal isyan hareketleri, neo-selefilik akımı altında özellikle İslam'ın cihat anlayışını yanlış yorumlayarak her türlü şiddet ve vahşete meşruiyet bulmaya kalkışıyorlar.

bulunduğu ülkenin kuralları ve şartlarını çiğnememesi ve hiçbir şekilde karşı gelmemeleri.

Savaşın hemen sonra Paris'e gitmiştim. Orada Roger Garaudy'le buluşacaktık. Yolda bize bir Fransız eşlik etti. Bu kişi, İslam ile yeni müşerref olmuştu. Kendisi yanıma gelerek şöyle bir şey sual etti: "Sizce size yapılan bu saldırıların sebepleri nelerdir?" Ben bir cevap verdim. Muhabbetimize devam ederken bir soru daha yöneltti: "Avrupalılar resmi olarak ve sözde Sırlara karşıdır ama gizlice onları desteklemektedirler, hatta yardım etmektedirler'. Ne dersin?" Dedim ki: "Buna ne cevap vereceğimi bilmiyorum." Kendisi bunun üzerine şöyle dedi: "Ben biliyorum, niçin öldürülüyorsunuz, niçin katlediliyorsunuz ve niçin size diğer Avrupa devletlerine gösterildiği gibi müsamaha gösterilmiyor ve müsaade edilmiyor?" Ben de "Söyleyin, niçin, neymiş sebep o halde?" diye sordum. O şöyle dedi: "Sebebi çok basit, sebep Aliya İzzetbegoviç'tir." Buna karşılık ben de "Olur mu öyle şey canım! Aliya savaşı, öldürmeyi, silahları hiç istemedi ki, niçin Aliya

diyorsunuz?" Cevabı güzeldi: "Aliya öyle bir devlet sistemi kurmak istedi ki, tüm Avrupalılara çekici gelecekti. Onun devleti, Avrupa kıtasındaki hiçbir devlet sistemine ve konseptine benzemezdi." Zira Avrupa Kıtasındaki devletler totaliter devletlerdir. Bu çerçevede, farklı bir devlet türü ve sistemini Avrupa'da ne buldurmak ne görmek isterler. Aliya'nın kuracağı devletle birlikte istemedikleri iki şey ortaya çıkacaktı; bu devletin lideri bir Müslüman olacaktı ve İslam kendine has ve özel ruhu, esası, özü göstererek ortaya çıkacaktı. Yani İslam kendi yüzünü gösterecekti. Bundan korkuyorlardı.

D.T: *Savaşın sonra ne oldu? Olanları hatırlayalım. Kısaca anlatır mısınız?*

C.L: Savaşın sonra ve Aliya'nın ölümünden sonra Bosna'da iki ayrı yıkım ve tahribat görülmektedir. Birincisi Bosna'daki halen var olan Osmanlı İmparatorluğu'nun izleri yavaş yavaş yıkılıyor, yok oluyor ve ortadan kaldırılıyor. İkincisi ise Aliya'nın düşünüp tasarladığı ve icraata koyduğu devlet sistemi ve anlayışı ortadan kaldırılıyor. 1878'de Berlin Kongresinde Avrupa Güçleri, Rumeli veya Balkan Müslümanlarının büyük bir kısmını parçalara ayırarak bir daha bir araya gelmemelerini istediler. Adeta getto bölgeler kurdular. Böylece bu gettolarda içinde yavaş yavaş yok olacaklar ve birbirine yardım edemeyeceklerdi. En önemlisi, bir araya gelerek tekrar güçlü bir Bosna Vilayeti kuramayacaklardı. Aliya'nın Devlet konsepti önemliydi. Avrupa'nın böyle bir devleti istemediği aşıkardı. İstediklerini söyleyerek açıkça yalan söylüyorlar. Çünkü onların devlet konsepti ulusal ve etnik bir devlettir. Böyle bir yapı, totaliter devlet kategorisine

girer. Böyle bir devlette, her kim devletin kurucu unsuruna mensup değilse, onlar ikinci sınıf vatandaş kategorisine girer. Mağdurdu onlar, kendilerini ancak müsaade edildiği kadar geliştirebilirler. Bosna'da şu an yüzde 50,1 bir Müslüman Halktan söz ediyoruz; bu resmi bir bilgidir. Ama bunlar Deyton Antlaşmasında Bosna'nı etnik açıdan böldüler. Bu nedenle Boşnakların elinde yüzde 20'den fazla gerçek iktidara, hükümete ve idareye sahip değillerdir. Bosna'daki Müslümanlar üzerinde her ne kadar katliamlar yapılmış olsa da, bugün hamd olsun, Müslümanlar demografik açıdan kat kat onların üstündeler ve bizler ileride ekonomi, iktisadi, parasal ve diğer standartları yakalayıp onlardan daha iyi olacağız. Bugün bizim Boşnak bir devlet olmamıza müsaade edilmediği gibi Aliya'nın istediği devlet konseptine de müsaade edilmiyor. Osmanlı'nın izlerinin restorasyonuna ve teccidine de müsaade edilmiyor. Vakıflarımıza, eğitim modellerimize sahip çıkmıyoruz, onları kullanamıyoruz ve onları yenileyemiyoruz, restore edemiyoruz. Ayrıca, Müslüman ülkelerle, en çok da Türkiye'yle ilişki kurmamızı ve güçlü bağlarımızın olmasını istemiyorlar. Oldukça olumlu ve pozitif heveslerimiz ve isteklerimiz yüzünden Avrupa için sözde tehdit unsuru sayılıyor. Biz tehditmişiz, ama gün gün mabetleri yıkan, kadınlara tecavüz eden, çocukları öldüren Sırplar tehdit değilermiş.

-D.T: *Yarın öbür gün sonra elinize güç tekrar geçse neler yaparsınız? Sırplar ve Hırvatlar gibi mi davranırsınız yoksa her zamanki gibi mi olurdunuz?*

C.L: Biz her zaman Rabbimizin sesini ve kelimelerini dinlerdik. Devletimiz olsun ama 'La zavme la

mazlum'. Ne mazlum ne de zalim olacak.

Erol Erdoğan: *Coğrafi olarak tanımlandığında Boşnaklar da Avrupalı. Siz Bosnalılar Avrupalıların demokrasi gibi iyi değerlerine sahipken ırkçılık gibi kötü değerlerinden kendinizi korumuşsunuz. Bu bilinci sağlayan nedir?*

C.L: Bunun cevabı tek bir kelime-dir: İslam. Savaş sırasında, bölgede görev yapan bir BBC muhabiri vardı. Bu muhabire, istediği yere gidip-gelme hakkı tanınmıştı. O da, Sırp ordu ve idaresi altındaki bölgeleri gezdi, dolaştı. Keza, Hırvat ve Boşnak bölgelerinde de gezdi, dolaştı, haberler yaptı. Günlerden bir gün beklemediğimiz bir anda Bosna Hersek Diyanet İşleri Başkanı tarafından çağrıldık. Benimle birlikte bir müfessir meslektaşım da vardı. 'Sebebi nedir' diye sorduk. 'BBC muhabiri geliyor, İslam'ı kabul etmek istiyor' dediler. O adam hakikaten İslam'ı kabul etti. Diyanet İşleri Başkanı ona 'İslam'ı niye kabul ettin?' diye sormuş. Bu soru karşısında muhabirin cevabı şöyleydi: "Ben sizleri son birkaç dönemdir izliyorum, takip ediyorum. Muhasara altundasınız ama hala temizliği unutmadınız, pislik içinde yaşamıyorsunuz. Sürekli temizliğe dikkat ediyorsunuz. Diğer mabetlere dokunmuyorsunuz, onları yıktırmıyorsunuz. Saraybosna'da yaşayan Sırp ve Hırvatlar güven altındalar; onlara bir zarar gelmiyor. Ordunuz kadınlara tecavüz etmiyor ve çocukları öldürmüyor. Bunları görünce, kendi kendime, 'Aynı coğrafyada yaşayan Boşnakları, Sırp ve Hırvatlardan ayıran, farklı kılan şey nedir?' diye sordum. Anladım ki, bu sadece din olmalıdır. Siz, Müslüman olmasaydınız, onlar gibi siz de milliyetçi olurdunuz. Hatta belki daha berbat ve daha kötü bir

milliyetçi olurdunuz. En başta bu kadar su kullanamazdınız, tüm mabetleri yakıp yıkardınız ve elinizde merhamet, sabır gibi sıfatlar hiç olmazdı. Ben sizin dininize hayranım ve İslam'ı kabul ediyorum." Hatta o muhabir savaş sırasında tecavüze uğramış kadınlar hakkında röportaj yaptı. Sonrasında ise tecavüzden sonra doğmuş ve terkedilmiş bir çocuğu evlat edindi. Birkaç sene önce Ankara Kocatepe Camii'nde namaz kılıyordum. İnandırıcı gibi değildi; o adamı, bunca zaman sonra Ankara'da gördüm. Şaşırdım. İşte bizim, tam olarak farkımız budur. Biz, onlardan hep farklı olacağız. Bu tepelerin ve dağların ardından gelerek Sultan Mehmed Fatih Han Bosna'yı fetihmiştir. Bu ne oluyor? Bu coğrafyaları Allah'ın dini ve sözleri için açmıştır. Bu sözler insanların kalplerine girmiş ve sağlam bir temel oluşturmuştur. Biz de O'nun dininin ve sözlerinin can u gönülden takipçileri ve destekçileriyiz.

E.E: *Bosna Milli Marşında "Allah'ın mavi arşına / Mabetlerden tekbirler yükseliyor / Bunlar benim ülkemin şarkılarıdır / Bütün*

“
KENDİ KENDİME,
'AYNI COĞRAFYADA
YAŞAYAN
BOŞNAKLARI, SIRP
VE HIRVATLARDAN
AYIRAN, FARKLI
KILAN ŞEY NEDİR?'
DIYE SORDUM.
ANLADIM Kİ,
BU SADECE DİN
OLMALIDIR.
”

“
**BU COĞRAFYALARDA
KOMÜNİZM İDARESİ
SÜRERKEN BATI'YI
HÜRRIYET KRALLIĞI
OLARAK BİLİYOR, ÖYLE
DÜŞÜNÜYORDUK. TEK
BİR HAYALİMİZ VARDI;
KOMÜNİZMİ YIKMAK VE
ONDAN KURTULMAK.**

”

ovalar, bütün dağlar bu şarkıları haykırıyor.” deniyor. Bu satırlar sizin yüreğinizden çıktı. Avrupa’da ırkçılık ve İslam düşmanlığının sembol davranışı, ezanın sesini kısmak olarak karşımıza çıkıyor. Bir de başörtüsü düşmanlığı. Avrupalı bir Müslüman olarak, duygularınızı öğrenebilir miyiz?

C.L: Bu coğrafyalarda Komünizm idaresi sürerken Batı’yı hürriyet krallığı olarak biliyor, öyle düşünüyorduk. Tek bir hayalimiz vardı; Komünizmi yıkmak ve ondan kurtulmak. Ondan bir kere kurtulduğumuzda kötülüğün bir daha yaşanmayacağına inanıyorduk. Malesef, Batı Avrupa ve Amerika’nın ruhu düşman olmadan olmuyor, yapmıyor. Şimdi de İslam’ı düşman olarak karşılarında aldılar. Bunun bir diğer sebebi de; günümüzde Batılı devletler birçok Müslüman ülkesine saldırarak istila ettiler ve savaşlar çıkardılar. Yetmediği gibi Müslümanları öldürüyorlar. Bu savaşları ve kötülükleri savunmak için, kendi milletlerine bir şekilde bahane üretmeleri gerekiyor. Bu yüzden de İslam düşmanlığını ikinci sebep olarak belirlediler. Kendilerini haklı göstermek için 11 Eylül oyununu oynadılar. Kendilerine göre yepyeni bir uluslararası düzen kuruyorlar. Sözde tüm dünyaya demokrasiyi ve onun ilkelerini yayıyorlar, böylece genişleme amaçlarını ve haçlı ruhunu gizliyorlar. Peki, bunlar, kimler için İslam’a müsaade ediyorlar? Toplumda çok önemli olmayan kişilere ve gruplara. Ne zaman ki, Müslümanlar önemli bir topluluk olur, işte o zaman onlar için aniden tehdit unsur haline gelirler veyahut tehdit olarak ilan edilirler. Ne yazık ki, şunu da söylememiz lazım, bizim içimizdeki bazıları da, onların işlerine gelecek şeyleri yapmaya çalışıyorlar. Belki de onlarla birlikte iş birliği içerisinde. Onun

için İslam’ı anlatırken ve yorumlarken Ehl-i Sunnet Ve’l Cemaat teorisini ve anlayışını yeniden ihya etmeliyiz. Bu kavram aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu’nun İslam anlayışınıdır. Şunu da söyleyeyim, Ehl-i Sunnet ve’l Cemaat taraftarları olarak tarih boyunca hep eziyet çektik ve baskı altında kaldık ama biz aslında bizden farklı düşünceleri, iddiaları, fikirleri dışlamaya, baskı altına almaya, sansürlemeye veya bir çeşit yaptırımlar uygulamaya çağırıyoruz. Ehl-i Sunnet ve’l Cemaate göre biz tüm Peygamberleri ve Nebi’leri, kutsal kitapları kabul ediyoruz. Bugün onlar zulüm ve zorbalıkla bizim dinimizi elimizden aldıkları gibi diğer taraftan da İslam’ı bir terör dini olarak suçlayıp ilan ediyorlar. Dosdoğru hakikatleri hem kendi halkımıza hem de Müslüman olmayan halklara anlatmak zorundayız. İnşallah ü Teala Avrupa ve Avrupalılar için manevi akıncılar olmak şarttır. Bizim de bugün bi’l kalem cihat yürütmemiz lazım. Arada sırada değil, her gün, her sabah ve her gece, hatta her saat bu cihadı yürütmek zorundayız. Zira onların kötülüklerinin önüne geçerek engellememiz lazım. Bunlar sadece Müslümanlar için değil tüm insanlık için tehditlerdir. Onların bağrından Komünizm ve Nazizm ortaya çıkmıştır. Atom bombası icat ettikleri yetmedi Hiroşima ve Nagazaki’de bu bombaları denediler. Ve şu an canı isterse 5 bin tane daha atıverirler. Şimdi ben size soruyorum, insanlık için kim daha büyük bir tehdittir, bizim ümmetimiz mi yoksa Batı Dünyası mı?

D.T: *Yine merhum Aliya hoşgörüsünün kaynağını Avrupalı oluştunda arayan gazeteciye “Benim hoşgörüm Avrupa değil, Müslüman kökenlidir.” demişti. “Avrupa hoşgörüsü”ne dair ne söylemek istersiniz?*

C.L.: Avrupa vakti zamanında aralarında tolerans emri imzalamışlardı. Katolikler ve Protestanlar arasındaki 30 yıl savaşları sona ermişti. Ama gördüğümüz gibi bu bir toleranstır, müsamahadır. Onlar sadece bir yere kadar farklı olanları tolere ediyorlar yani gerekli müsamahayı gösteriyorlardı. Ama biz onlardan çok daha geniş bakışlı ve açık ufuklu-yuz. Biz Millet Sistemini istiyoruz. Merhamet içerisinde beraberce yaşamak bir medeniyet sembolüdür. Onlar bizim için Ehl-i Kitabilerdir ve ehl-i zimmilerdir. Millet Sistemi etnik bir sistem değildir. Millet Sistemi'nde bir coğrafyada yaşayan farklı dindeki, dildeki insanları bir milletin unsuru olarak tanımlıyoruz. Biz, bizim gibi tek olan Tanrı'ya, sevap ve günaha, kıyamet gününe inananları kendi kardeşimiz gibi görüyoruz. Biz onu sadece tolere etmiyoruz, daha ilerisi onunla birlikte umumi geleceğimizi birlikte inşa ediyoruz. Onlar, bizimle aynı haklara sahipken, aynı sorumluluklara sahip değildir. Bize ondan daha çok sorumluluklar düşer, daha çok mükellefiz. Onun hayatı, dini, malı mülkü, şerefi, çocukları hepsi güvencemiz altındadır. Bizim temel ve diğer haklarımız ne ise ve ne şekilde korunuyorsa, onun da öyledir. Ve aramızda hiçbir fark yoktur. Bosna budur! Hakikaten bugün Bosna'da yaşayan bazı Katolikleri ve Ortodoksları kendi kardeşlerimiz gibi biliriz, severiz ve saygı duyarız; onlar da bizi kardeş gibi görürler ve severler. Bir diğer önemli nokta ise; son savaşta Müslüman, Katolik, Sırp demeden bu memleketin çocukları bu vatan için öldüler. Bu aşağıdaki mezarlıkta (Merhum Aliya'nın kabrinin de bulunduğu Kovaçi Mezarlığı) bir Katolik ve bir Ortodoks mezarı mevcuttur. Bizim askerlerimizle beraber savaştilar, cephede beraber bulundular ve tek bir arzu ve is-

tekleri vardı. Onlar “Biz bu vatan için ölürsek, bizi Müslümanlarla beraber gömün.” dediler. Elbette bu vasiyet yerine getirildi, bugün Müslümanlarla beraber bu mezarlıkta yatıyorlar. İnanılmaz gibi ama öyle. Bu vatan için bu topraklar için öldüler, kendi canlarını düşünmeden siper ettiler. Komünist, Çetnik ve Ustaşa propagandası da en çok dinlere saldırıyorlardı. Oysa savaş, dinlerimiz yüzünden değil, ilk başta Sırbistan'ın aşırı büyüme politikaları yüzünden ve ikinci sırada ise Hırvatistan'ın aşırı büyüme ve genişleme politikaları yüzünden patlak vermiştir. Evet, şöyle bir ger-

çek vardır; Onlar Sırp Ortodoks Kilisesi'ni kötüye kullandılar. Sırp Ortodoks Kilisesi de aşırı genişleme politikaları ve onun adına adanmış katliamları, suçları ve suçluları mübarek kılıyordu. Bir tarafta durum böyleyken Avrupa da öyle eli kolu bağlı kalmadı. Avrupa'da günümüze kadar hala ayakta durabilen bir 'Kiliseler Birliği' yapısından bahsetmek mümkün. Savaş sırasında bu Kiliseler Birliği'nden Sırp Ortodoks Kilisesi'ne dışlanacaklarına dair uyarı verildi ama bu sözde kaldı. Çünkü ne dışlandılar ne de çıkarıldılar. Velhasıl, Aliya'nın cümlesi de baştan sonuna kadar benim de

“
**İKİNCİ DÜNYA
SAVAŞINDA DA
ÜZERİMİZE YİNE
GELDİLER VE KATLİAM
YAPTI. AMA
ONDAN BU YANA İKİNCİ
DÜNYA SAVAŞINDAKİ
KATLİAM,
ÖLDÜRMELE,
SUÇLAR İÇİN HİÇ
KİMSE MAHKEMEYE
ÇIKARILMADI VE
SUÇLU OLARAK
MAHKÛM EDİLMEDİ.**
”

cümlemdir, ayrıca Allah'a inanan tüm Boşnakların cümlesidir.

E.E: Gerek acımasız sömürge tarihlerine gerekse bugün ötekileştirdikleri kimliklere karşı tutumlarına bakarak Sırp Çetniklerin zihniyetini Avrupa ırkçılığından bağımsız mı yoksa onlarla aynı mı değerlendiriyoruz?

C.L: Öncelikle tarihçi olmadığımı belirtmek isterim. Bana kalırsa bu ikisi arasında inkâr edilemeyecek kadar benzerlikler var. Biz biraz farklılıklara değinelim. İşledikleri suçlarda ve kullandıkları metotlarda farklılar görebiliriz. Misal İngilizler ve Fransızlar, sömürgecilik konusunda hiçbir şekilde aynı değillerdi ve olamazlar. Fransız sömürgecilik politikaları İngiliz sömürgecilik politikalarına göre çok daha acıdır ve kötüdür. Müslüman dünyasında çok daha büyük suçlara ve zulümlere sebep olmuştur. Fransızların XIX. yüzyılda Cezayir'de yaptıklarını hepimiz gördük. Bir buçuk milyondan fazla kişiyi öldürdüler, tüm camileri yerle bir ettiler, Arapça dilini ve edebiyatını tamamen yok ettiler. Cezayir'deki yaşayanları hem biyolojik hem de ruhsal bir şekilde yok etmek istediler. İngiliz sömürgecilik politikalarına gelirsek, onlar bir yerden ayrılırken, geride savaş çıkma potansiyeline sahip şekilde orayı bırakıyorlar. Buna rağmen, İslam topraklarında bu kadar kanlı savaşların içine girmemiştir. Sırp Çetnik zihniyetine gelirsek, bu zihniyet İslam'a ve Müslümanlara karşı öyle vahşi bir tavrı sergiledi ki, halen de sergilemeye devam ediyorlar; günümüzde bu vahşilik ancak ve ancak Budistlerin Hindistan ve Myanmar'daki Rohingya bölgesinde Müslümanlara karşı yaptıkları vahşiliklerle, kötülüklerle ve zulümlerle mukayese edilebilir. İşte bu vahşiliktir, kötülüktür ve bunun sınırı ve

sonu yoktur. Bu kötülüklerde hiçbir sınır tanımazlar, misal küçük bir kız çocuğuna düşünmeden tecavüz ederler, onun küçük elinden bir yüzük almak için tüm parmaklarını kesmeye hazırlardır, kocası önünde karısına da tecavüz ederler. Tıpkı Bosna-Vişegrad şehrinde, aralarında doğal 2-3 saat olmuş ve ismi dahi verilmemiş bir bebeğin de bulunduğu 100'e yakın Müslümanı bir eve kapatıp üzerlerine bomba atarak yakmaları gibi...

E.E: Hollanda askerleri Srebrenitsa'da bir soykırım cehenneminin kapısını sonuna kadar açarak halkı Sırlara teslim etti. Bu katliamdan sonra Hollanda, Bosna'da bulunan askerlerine cesaret madalyası verdi. Lahey, soykırım olduğunu kabul etti ama Yugoslav ordusu dağılmış olduğu için ortada resmî olarak suçlayacak kimse olmadığını ifade etti. Olanları uluslararası hukukla bağdaştıramayacağımıza göre nasıl değerlendirmeliyiz?

C.L: Bu mahkemeyi, Birleşmiş Milletler hemen İkinci Dünya savaşından sonra kurdurdular. Daha doğrusu dört Avrupa gücü ve bir Çin gücü. Bunlara Dünya Hükümeti de denebilir. Bu dünya hükümeti içinde, ne yazık ki, farklı düşünen farklı söyleyebilen hiçbir Müslüman sesi bulunmamaktadır. İkinci Dünya Savaşına bakıldığında ve mukayese edilince acınacak bir ilerleme kaydedilmiştir. İkinci Dünya Savaşında da üzerimize yine geldiler ve katliam yaptılar. Ama ondan bu yana İkinci Dünya Savaşındaki katliam, öldürmeler, suçlar için hiç kimse mahkemeye çıkarılmadı ve suçlu olarak mahkûm edilmedi. Bu katliamlarda öldürülenleri hatırlatacak bir sembol veya onların anısına hiçbir şey yapılmadı. Şimdi de bu Yüce Mahkeme Divanı, Sırbistan'ı, katliami engellemediği, önleyeme-

diği için suçlu bulmuştu. Bu ne demek oluyor? Katliam yaptığı ilk hükmü yiyen bir devlettir. Ama bu hükmün ilerleyen satırlarına şunu da eklemeyi unutmadılar: “Özerk Sırp Cumhuriyeti ordusu ve polisi, Sırbistan Cumhuriyeti’nin sözünü dinlemeden serbest bir şekilde davranmıştır ve katliamların aslı sebebi ve suçlusu onlardır.”

Bu hususta önemli bir nokta var ki; Sırbistan Cumhuriyeti’ni katliamın bir katılımcısı veya iştirakçisi olarak görmediler ve suç duyurusunda bulunmadılar. Hâlbuki Sırbistan Cumhuriyeti yapılan katliamların ortağı ve destekçisidir. Bununla ilgili delileri sakladılar ve Sırbistan’ı suçlu çıkarmamak için her türlü hileyi yaptılar. Peki niçin? Eğer delillerle bir mahkeme başlasaydı o

halde diğer katliam ortakları da suçlu bulunacaktı; Hollanda, Fransa ve onun başkanı Mitterrand, İngiltere ve en önemlisi de Rusya. Bunlar bu son savaşın, ölümlerim, katliamların doğrudan ortaklardır. Bu tavırla Haag şehrindeki uluslararası iki mahkeme şöyle bir mesaj vermiştir: “Siz Sırplar veya diğer devletlere gidin her 50 veya 100 sene Avrupalı Boşnak Müslümanlardan yüzde 10’unu katledin, soykırım yapın size bir şey olmayacaktır. Hatta hiçbir şey olmayacaktır. Suçlu bulunmayacaksınız, bunun herhangi bir yaptırımı da olmayacaktır.”

Ama Yahudilerle ilgili böyle bir durum asla ve asla söz konusu değil. Avrupa’da her kim Holokost’u inkâr ediyorsa veya inanmıyorsa, hakkında derhal çeşitli yaptırım-

lar uygulanmaktadır. Ama bugün keyfi olarak Avrupalı Boşnak Müslümanlar üzerinde yapılan katliamları ve soykırımları inkâr edebiliyorlar. Müctehit Necmettin Erbakan’ı (Allah rahmet eylesin) bir kere Yıldız Sarayı’nda dinlemiştim. Kendisi şunu diyordu: “Müslüman Dünyası’nın Bosna gibi yerler için askeri güçleri olması lazım, Müslüman NATO’su, Müslüman Birleşmiş Milletleri olmalıdır. Kendi para birimi ve kendi piyasası olmalıdır.” Bu yapılmadığı sürece yine bizler üzerinden soykırımlar ve katliamlar devam edecektir. 3,5 yıl süren Saraybosna muhasarasında 3500 çocuğu öldürdüler. İşte, şu an, sizin gördüğünüz şu sağımızdaki ve solumuzdaki tepelerden...

Bosna savaşında kötülüğüyle nam

kazanan tepeler ve dağlar şunlardır; Trebeviç dağı ve onun meşhur keskin ucu. İkinci meşhur tepe, Zlatište isimli bir tepe. İsmi 'sarı renkli' manasına gelir, ama biz buna 'infaz yeri' demekteyiz. Şunu da söylemeden geçmeyeceğim, İkinci Dünya Savaşında, bizim hafızlar Saraybosna sınırlarına gittiler, orada hem dua ettiler hem de hatim okudular. Ve hakikaten de düşman hiçbir zaman Saraybosna şehrine inememiştir. Benzer bir şey de son savaş patlamadan yaşandı. Tüm Saraybosna'yı gezip, sonra şehrin sınırlarına gidip hatim ve dua okudular. Hakikaten Sırp yerleri ve cepheleri tam Saraybosna'nın sınırlarındaydılar. Şehrin içine hiç girememişlerdir. Sizin kardeşinizin Cemalettin Bey'in sesini kısmak istiyorlar. Ben, onların nezdinde, Boşnakların Muhsin

Yazıcıoğlu gibiyim. Ellere fırsat geçerse, düşünmeden beni de öldürürler. Muhsin Yazıcıoğlu iyi bir ahbabımdır. Allah ona da gani gani rahmet eylesin!

D.T: *Merhum Aliya, Bosna'nın Avrupa kıtasında oluşunu ve iki büyük dünya savaşı gibi acı tecrübeden geçmiş olmaları nedeniyle Avrupa'da bir kez daha yeni bir soykırıma göz yumulmayacağı düşüncesinden dolayı büyük hayal kırıklığı yaşamıştı. Siz, Avrupa kıtasında bulunmanın güvenlik açısından bir garanti olup olmayacağı konusunda bugün ne düşünüyorsunuz?*

C.L: Sadece Aliya değil, Bosna Hersek'e soykırımlar ve katliamlar uygulanacağını kimse tahmin etmedi. Hiç kimse bu ihtimal hakkında

konuşmuyordu, düşünmüyordu. Biz 20. yüzyıl insanların, hakları gözetilen insanlar olduğunu inanıyorduk. İnsan hakları, bilim ve teknolojinin hâkim olduğu bir yüzyıl olduğunu inanıyorduk. Buna en çok da İkinci Dünya Savaşının acı tecrübelerinden sonra inanmak istedik. İnanın ve bilin ki, Aliya, Bosna'da olup biten acılar yüzünden hüznün ve keder içinde hayata gözlerini yummuştur. "Bosna'da yaşananların suçlusu ben miyim?" diye kendisini kederden yedi. Lakin kendisi hiçbir şekilde suçlu olamaz, suçlu değildi. Bir röportajda şöyle söylemişti: "Ben şahsen birkaç cinayet, biraz ateş sesleri, silahlar olacağını düşünüyordum o kadar, ama hiçbir zaman soykırımı tahmin edemedim. Daha da berbat olanı bu soykırımın TV önünde izleneceğini ve Batı'nın

hiçbir şekilde engel olmak istemediğini tahmin edemedim. Bununla da yetinmediler. Bize silah ambar-gosu uyguladılar.”

Benim dileğim; siz başta olmak üzere Türkiye’den gelen tüm diğer medya kuruluşlarının, gazetecilerin, insanların Bosna’daki sokaklara inmesi, vatandaşlara sorması ve onların hallerini görmeleri. Herkesin “Yine aynı şeyleri yaparlar mı?” diye tedirgin olduklarını göreceksiniz. Biz, şundan dolayı ümitli olabiliriz sadece... Artık Sırbistan’da o eski Yugoslav ordusunun silahları mevcut değil, kolay kolay yeni seferlere, savaşlara çıkamazlar. İkincisi, Bosna’yı ve bu toprakları savunacak şu an en az 200 bin kişi vardır.

Bosna’daki Sırpların arkasında Sırbistan duruyor, Bosna’daki Hırvatların arkasında Hırvatistan duruyor, bizim arkamızda ise Türkiye duruyor. Biz Türkiye’ye inanıyoruz ve güveniyoruz. Türkiye Diyanet İşleri Başkanı Sayın Mehmet Görmez birkaç sene evvel Hersek bölgesinde bir caminin açılışına katılmıştı. Bu camiyi de Sırplar yıktırmıştı ve orada toplanan halk önünde şöyle bir şey demişti: ‘Sizin üzerinize birisi yürürse, soykırım ve katliam yapmaya başlarsa, biz buna öyle eli kolu bağlı olarak seyirci kalmayacağız. Durdurmak için elimizden geleni yapacağız’. Biz de tam da bunlardan dolayı Türkiye’nin birlik ve beraberliği için dua ediyoruz. Türkiye hep birlik ve beraber olsun! Âmin! Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ve onun danışmanları, bakanları; bilsinler ki Bosna, Türkiye’nin mirasıdır ve biz onu terk etmeyeceğiz. Onun söylediklerini samimi buluyoruz, sizlere inanıyoruz. Biz hiçbir zaman savaş, cinayet, katliam istemiyoruz, ama dünya bilsin ki, Sırplara ve Hırvatlara esir de olmayacağız. Biz ne onlara, ne de başkalarına zulüm, zorbalık yapacağız. Bizim başka yolumuz yoktur.

E.E: Aliya’nın entelektüel siyasi kimliği ve tarihi arka plana hâkimiyeti, Avrupa’yı savaşı durdurma ve yaklaşan katliamı engelleme konusunda ikna edemedi. Avrupa’nın Aliya’yı “anlamama” sorununun kaynağı neydi?

C.L: 20 gün önce akademisyen arkadaşım ve meslektaşım, kardeşim Ferid Muhiç şöyle bir şey demişti; “Avrupa’da ve Balkanlarda bu kadar Müslüman nüfusun olması Avrupalılar için tahammül edilemez bir durumdur.” Buralardaki

BİLDİĞİMİZ ÜZERE KUR’AN-I KERİM, HUCURAT SÜRESİNDE KESİN BİR AYETLE İRKÇILIK, AYRIMCILIK, RASİZMİ YASAKLAMIŞTIR. BU TÜR KÖTÜ HAREKETLERİ ENGELLEMELİK İÇİN DE BİZE BAZI İLAÇLAR BIRAKMIŞTIR. HAZRETİ PEYGAMBERİMİZ MUHAMMED (S.A.V) NÜBÜVVETTİN BAŞLANGICINDAN HAYATININ SONUNA KADAR EMANET OLARAK BİZE ÖYLE BİR ÜMMET BIRAKMIŞTIR Kİ, İNSANLAR ARASINDA NE BİYOLOJİ NE DE BAŞKA BİR FARK KALMIŞTIR.

Müslümanlar asla dini köklerini inkâr etmezler ve terk etmezler. Bu Müslümanlar artık daha çok kendi dinine, özüne dönen kişilerdir. Onlar eğitilirdiler, dünyaya adalet perspektifiyle bakarlar. Bu Müslümanlar, Dünyaya yakışacak vatandaşlardır. Yeni Müslümanlar asla ve asla İslam’dan ve Müslüman kökenlerinden mahcup değiller, bunu unutmazlar ve hep saygı duyarlar. Bizim Avrupalılar önünde bir kompleksimiz yoktur. Avrupalılar, devlet sahibi Müslümanlar görmek istemiyorlar. Bizleri başkalarının yardımına ihtiyaç duyan bir millet olarak görmek istiyorlar. Onlar istiyor ki, kendileri bize sadaka versinler biz de onların verdiği ile yetinelim.

D.T: Müslüman toplumlarda, Avrupa gibi seçkinlik ve üstünlük duygusundan kaynaklanan bir ırkçılığı rastlanmıyor olsa da yer yer asabiyete dayalı milliyetçiliklere rastlamak mümkün. Ancak, modern dönemlerden başlamak üzere içinde bulunduğumuz küreselleşme ve iletişim çağında Batı tarzı ırkçılığın Müslüman toplumları etkileme riskinden bahsedebiliriz. Siz hem Batıyı, Avrupa’yı, hem de Doğu’yu ve Müslümanları bilen birisi olarak bu riski ciddi buluyor musunuz? Bu konuda yol haritamız olmalı mı?

C:L: Bildiğimiz üzere Kur’an-ı Kerim, Hucurat Süresinde kesin bir ayetle ırkçılık, ayrımcılık, rasizmi yasaklamıştır, bu tür kötü hareketleri engellemek için de bize bazı ilaçlar bırakmıştır. Hazreti Peygamberimiz Muhammed (s.a.v) nübüvvettin başlangıcından hayatının sonuna kadar emanet olarak bize öyle bir ümmet bırakmıştır ki, insanlar arasında ne biyoloji ne de başka bir fark kalmıştır. Bizim bu emaneti korumamız ve geliştirmemiz gerekir. Hazreti Bilal Habeşî’nin, namusu,

şerefi ve itibari şu hadis-i şerifle savunulmuştur: “Kendi aile ağacıyla kibir duyan herhangi birisi Allah katında, kuzgun hayvanın gagasıyla aldığı ve yemeye çalıştığı pisliklere benzer.” Müslüman toplumlarda iman ve tevhid hakkında sağlam bir bilinçaltı varsa ırkçılık fazla durmaz, gider ve unutulur. Ama bizim Müslüman devletler ve halklar, son iki yüz sene boyunca Batı nasyonalizminin etkileri altında kaldı. Bu nedenle Batı'nın ister istemez bazı ürünlerini almış olduk. Bu sebepten aramızdaki en önemli dört temel direği kaybettik; İslam hukuku, İslam kardeşliği, İslam eğitim konsepti ve İslam dayanışması. Bu şekilde bizim ümmet, kırılmış parçalar gibi bölündü ve biz Müslümanlar olarak ortak düşmanlarımızla uğraşmak

yerine, aramızda çıkan ‘milli’ ve ‘nasyonalizm’ kavgalarıyla, tartışmalarla ve çatışmalarla uğraşarak düşmanlarımıza kolay bir ganimet oluyoruz.

E.E: *Bosna halkı ve Boşnak aydınlar, Avrupa’ya ırkçılığın ne denli kötü bir şey olduğunu anlatma konusunda, dünyanın diğer insanlarına göre daha fazla etkili olabilecek durumdadır. Aynı kıtadasınız ve sizlerin başına gelen pek çok kötülük onların önünde meydana geldi. Boşnaklar, ırkçılığın kötülüğünü Avrupalılara anlatmak için daha fazla sorumluluk üstleniyor mu?*

C:L: Biz Boşnaklar her daim atalarımızla şeref ve onur duymalıyız. Asırlarca aramızda olan ümmet

hisleri de güçlendi. Bu hissimizi hiçbir şekilde kaybetmedik. Biz Arnavutlarla, Türklerle, Romlarla, Pomaklarla ve diğerleriyle kız alıp verdik. Bizim için sadece din faktörü önem taşıyordu. Maalesef 20. yüzyılın sonlarına doğru dini hassasiyetimiz o kadar zayıfladı ki, artık Boşnak milletinin bilincinde din şuuru ortadan kaldırıldı. Din artık bir bağlayıcı bir faktör olmaktan çıktı. Allah yardımcımız olsun! Ama yine de üzerimizde her ne kadar oyunlar oynandıysa da, her ne kadar acı tecrübeleri yaşadysak da benim milletimde olumsuz manada ırkçılıktan veya nasyonalizminden bahsedemeyiz. Gelecekte başımıza dini açıdan bilinçli bir siyasi irade gelirse eğer, biz sadece Avrupa için değil tüm Müslüman Ümmeti için

de bir fener kulesi olabilecek potansiyeldeyiz. İslam'a uygun açık bir toplum inşa edebiliriz ve Avrupa Kıtası bizden Ksenofobi, ırkçılık, Nazizm, komünizm gibi faktörlere karşı en etkili ve en iyi 'ilaçları' ve 'uygulamaları' alabilecektir.

E.E: *Avrupa ırkçılığının frenlenmesi için Yahudi ve Hristiyan din adamları ile Avrupalı demokratlara düşen bir görev var mı veya onların böyle bir amacı, gücü, niyeti var mı?*

C:L: Burada Avrupalılara mantıken bir soru sormamız lazım. "Avrupalı Müslümanlar katledilirken sizin din adamlarınız ve diğer önden gelen insanlar neredeydiler?" Frankfurt felsefe çemberi, kendi derin düşünce analizinde, bu diyalog epidemiyi reddediyor ve ona şu ismi takıyor: "Avrupa'daki kurumları ve durumları Holokost'an sonra yıka-ma ve boyama." Demek istediğim şu, Avrupa toplumunun temelleri çürümüş durumda. Bugünkü Avrupa, birbirine bağlanmayacak unsurlardan bir araya gelmiştir ve bu unsurlar en başından beri çatışma içerisindeydiler. Bugünkü Avrupa'nın önünde iki yol var: Ya temeline kadar, sonuna kadar içten içe yıkılacak yahut peygamberimizin öğrettiklerine dönecek. Ancak bu şekilde önce kendilerini ve daha sonra da tüm dünyayı kurtarmaya başlarlar. Zira Avrupa, bugün hala dünya üzerinde etkilidir. Bunlar kendi hayatlarından ve işlerinden Hz. İsa'yı çoktan çıkardılar ve öğrettiklerini bıraktılar ve onu sık sık en kötü isimlerle anıyorlar. 14 asır boyunca Hz. Muhammed Peygamberimize 'Arap kandıracısı' olarak lakap takarak, oradaki nesillere onun muhteşem sözleriyle, anlatımlarıyla konuşmalarına müsaade etmiyorlar ve kendi nesillerini de Hazreti Muhammed Peygamberimizden uzaklaştırıyorlar.

D.T: *Avrupa'da yaşayan Müslümanlar, Avrupa'yı yeniden esir almaya başlayan ırkçılık, ötekileştirme, İslam düşmanlığı, mülteci düşmanlığı konusunda neler yapmalı?*

C:L: Bunu Müslümanlar Avrupa'da yapıyorlar zaten. En çok da kapanmış yani örtülü Müslüman kadınlar ve dervişler bunu yapıyorlar. Bana kalırsa en önemlisi, Avrupa'daki yaşayan halkı, Avrupalı agnostikleri, hümanistleri, farklı kiliselerden Hristiyanları bizim varlığımıza alıştırmamız lazım. Bir diğeri de, onlarla aramızda ortak yanlarımızı bulmamız gerekir. İspanya'daki Müslümanlar, Madrid terör saldırısından sonra Grenada şehrinde Müslüman güzel sanat levhalar sergisi düzenlediler. İlk başta bu sergi boykot edildi. Hatta 5 yüzyıl sonra inşa edilen ilk camiye domuz

başı atıldı. Ama oradaki Müslümanlar korkmadılar, cesurca durdular. Böylece, tüm İspanya kamuoyunun dikkatini çektiler, insanlar bu sergiyi izlemeye ve takip etmeye gittiler. Estetik güzelliğimize, levhalarımıza ve diğer eserlerimize hayran kaldılar. Bununla ilgili İspanya'nın önde gelen Katolik dergilerinden biri şu başlık altında bir makale yayınladı: ONLAR MÜTTEFİK ARAYIŞI İÇERİSİNDELER.

-D.T: *Bizlere vakit ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.*

C:L: Bu kıymetli röportaj ve ziyaret için ben teşekkür ederim. Sizleri ve Türkiye'deki tüm kardeşlerimizi Bosna'da ağrlamaktan her zaman memnun oluruz.

“

BANA KALIRSA EN ÖNEMLİSİ, AVRUPA'DAKİ YAŞAYAN HALKI, AVRUPALI AGNOSTİKLERİ, HÜMANİSTLERİ, FARKLI KİLİSELERDEN HRİSTİYANLARI BİZİM VARLIĞIMIZA ALIŞTIRMAMIZ LAZIM. BİR DİĞERİ DE, ONLARLA ARAMIZDA ORTAK YANLARIMIZI BULMAMIZ GEREKİR.”

”

Mihrabın değil, Mahallenin imamı

Yakın geçmişimizde İslam'ın ve Müslümanların gelişme ve ilerlemenin önündeki engeller olarak gösterildiği laik söylemlerden ve uygulamalardan elbette din görevlileri de payına düşeni aldı. Özellikle Türk sinemasında imamlar hastalıklı bir bakış açısıyla beyazperdeye yansıtılarak toplumun belirli bir kesimi ötekileştirildi, aşağılandı hatta yok sayıldı.

Söyleşi: Tuba Karacıoğlu

Sosyal hayatın içinde yer almayan, eğitimsiz ve sahtekar imam tiplerini üzerinden 'bütün müslümanlar böyledir' algısı oluşturuldu -ki bunun etkileri fenni ilimlerin yanı sıra iyi bir din eğitimi almak adına imam hatip okullarını tercih eden çocuklara kadar sirayet etti.

Müslümanların ve İslam coğrafyasının belki de tarihin en zor dönemini geçirdiği bu süreçte özellikle din görevlilerine büyük sorumluluklar düşüyor. İslam'ın huzur ve barış vaad eden bir din olması hasebiyle imamların da insanlığın umudu olduklarını söyle-

yebiliriz. Bugün artık hem zihinlerde hem de gerçek hayatta yaklaşık 10 yıl önceki imamlık tanımından bambaşka bir imam profili ile karşı karşıyayız. Bunlardan biri de Kadıköy Hasanpaşa Camii'nde imamlık yapan Levent Uçkan.

Levent Hoca, camileri sadece namaz kılınan yerler değil; hayatın merkezinde, toplumsal dayanışma ve birlikteliğe ev sahipliği edecek mekanlara dönüştürme hayaliyle yaklaşık 10 yıldır görev yapan bir din gönüllüsü. Camiyi, mahalle sakinlerinin namaz vakitleri dışında da uğrayarak ihtiyaçlarını göreceği ve problemlerine çözüm arayacağı bir yer

“ NAMAZ KILARKEN ALNIMIZIN YERE SÜRÜLMESİ VE BUNUN BİR BAŞKA İNSANIN AYAKLARININ 5 SANTİM GERİSİNDE BİZE YAPTIRILMASI İÇİMİZDE BİR ŞEYLERİ KIRAR. ”

haline getirebilmek adına caminin kapılarını ilk etapta 20 saate yakın sahiplerine açar. Son 2 yılda ise cami 24 saat boyunca hizmet vermeye ve mahalle sakinlerinin sosyalleşmesine ev sahipliği etmeye başlar.

Camide, tüm mahalleliyi kapsayacak şekilde tamamen gönüllülerden oluşan bir iş paylaşımı yapan **Uçkan**, “Sadece namaz vakitlerinde kapıları açan, geriye kalan zamanlarda insanların hayatına dokunmayan bir yaklaşımın camileri ihya etme noktasında eksik ve yetersiz olduğunu düşünüyorum. 70-80 yıl çeşitli sebeplerden ve yasaklardan ötürü camiyi kendi standardında kullanamamışız. Eski yıllara ait çeşitli mazeretlerimiz var. Bir şeyi asli unsurlarıyla kullanamayınca artık ondan soğuyorsunuz ve örfünü de unutuyorsunuz.” sözleriyle imamlığı günde 5 vakit namaz kıldırmanın çok ötesinde bir gönül işi olarak gördüğünü ifade ediyor.

DİNDARLAŞMA, GELENEKSEL KÜLTÜRÜN İHYASI İLE MÜMKÜN

Dindarlaşma'nın geleneksel kültürün ihyası ile mümkün olacağını düşünen **Levent Uçkan**, “Mahalle sakinlerini beş vakit namaza çağırmasak da Kutlu Doğum'da 'Efendimizin doğum dakikalarında ona hürmeten ayakta olalım ve teheccüd kılalım' diye davet ettiğimizde daha farklı bir yaklaşım oldu. Kadıköy'e dışarıdan taşınan bir cemaatle değil 5 bin kişilik Kadıköy'ün yerlisi ile bu etkinliği yaptık. Çünkü Kadıköy'ün kendi dinamizmi ile bir şeyler yap-

mak istiyoruz.” diyor.

YAPMAYI HAYAL ETTİĞİM ŞEYLER VAR.

“Biz nasıl bir cemaat olacağız” sorusuyla yola çıkan **Uçkan**, “Yapmayı hayal ettiğim pek çok şey var. Ev ziyaretleri yaptık. Caminin eksiklerini mahalle sakinleri ile görüştük. Cemaatle ilk buluşmalarımızda dinin temel emir ve yasakları açık ifadelerle konuşuldu. Cemaatimde her düşünceden insan var, Cuma günleri yaklaşık 1000 kişi oluyor. Anlattıklarımızın arkasından siyasi veya herhangi bir cemaat için talepler olmayacağını anlattık.” diyerek camilerin namaz ibadeti merkezde olmak kaydıyla hangi yan rolleri üstlenebileceği ile alakalı fikirler üretiyor.

MİHRABIN DEĞİL, MAHALLENİN İMAMI OLMAK

500'e yakın kadın ve erkek cemaatin hem ibadetlerini hem sosyal sorumluluklarını daha gönülden yapabilmeleri için de önderlik yapıyor **Uçkan**. “Cemaatinizin ancak yüzde 1-2'si camiye geliyor, diğer yüzde 98-99'u dışarıda. Dolayısıyla camide geçirdiğimiz zamanın daha fazlasını ev ziyaretleri ve sokakta geçirmemiz gerekiyor. Bu konuda Diyanet İşleri Başkanımız Prof. Dr.Mehmet Görmez'in de zaman zaman bizlere ufuk açıcı tavsiyeleri ve yönlendirmeleri oluyor. Biliyorsunuz mahalle kültürü azalıyor, komşuluklar gidip gelmeler neredeyse yok. Kadim mahalle kültürünü ve komşuluğu bir nebze olsun canlandırmak adına Yöre Günleri yaptık.

600 kişiyi cami bahçesinde ağırladık. Karadenizli aileler yaptı, kendi yörelerinin yemeklerini kendileri gelenlere ikram ettiler. İstedüğimizin ve beklediğimizden çok daha iyi bir tablo ile karşılaştık.”

CAMİ BİZİ TEDAVİ EDİYOR

Namaz kılarken alnımızın yere sürülmesi ve bunun bir başka insanın ayaklarının 5 santim gerisinde bize yaptırılması içimizde bir şeyleri kırar. Bunu da evde kendi seccademizde değil camide yaptığımızda cami bizi tedavi eder. Hasanpaşa Cami imamı Levent Uçkan da mahalle sakinlerini camiyle buluşturarak bu tedaviden faydalanmaları için çalışıyor. **Uçkan**, “Namaz kişiyi kötülüklerden alıkoyar.’ ibaresinin karşısına ‘herkesi mi?’ sorusunu sorarsak, evet herkesi... Münafiğa da faydası var bu namazın, onun en azından bedeniyle alakalı bir iyileşme sağlar. Fasık için de toplumsal baskı oluşturur. Her 3-5 saatte bir dini söylemin içine girerse günahı o kadar fasıkça işleyemez. Müttakisine de müslimine de her birine ayrı ayrı faydası olacaktır. Zaten namazın fayda etmeyeceği kimse yok, o bakımdan keşke elde imkân olsa 80 milyonu günde 5 kere caminin içine sokup çıkarsak, münkeratta yüzde 3-5'ten başlayan ve tedricen artan bir hafifleme göreceğiz. Ki bu da adalet, emniyet, eğitim, sağlık vb. kurumların yüklerinde gözlemlenir bir hafiflemeyi doğuracak.”

YETER Kİ İNSANIMIZIN KIBLESİ TEKRAR CAMİYE DÖNSÜN

Hasanpaşa Camii'nin temizliği de yine gönüllüler tarafından yapılıyor.

Klasik usullerle kişinin kendi iç dünyasını temizlemesine yardımcı olmak adına sosyal statüsü ne olursa olsun temizlik nöbeti olan kişi görevini başkasına devretmeden kendisi yerine getiriyor. 10-12 yaşındaki çocuklar ile 70-75 yaşındaki amcaları camide bir araya getiren Levent Uçkan, 4-6 yaş arası çocuklara ve kadınlara, cemaatin her yaşına hitap edecek çalışmalar yapıyor.

Madde bağımlılığı olan kişilerin topluma kazandırılması ile ilgili de projeler üreten Levent Uçkan, sokakların uyuşturucudan temizlenmesinin sadece Emniyet'in tek başına yapacağı projelerle yeterli olmayacağını düşünüyor. Türkiye'deki hiçbir kurum, 80 yıl boyunca laik uygulamanın taşraya attığı din olgusunu tekrar oturması gereken yere oturtmadan sorunları çözemeyeceğini vurgulayan Uçkan, "Bizler din gönüllüleri olarak sahada yeteri kadar mesai yaptığımızda bir şeylerin yoluna girdiğini göreceğiz. Sokakta yaşayan çocuklar ve madde bağımlıları için camimizde gece uygulaması yaptık. Caminin alt katını yatakhane olarak ayarladık. Kaymakamlık, Emniyet ve Anatem'in destek sağlayacağı ve camimizin ana merkez olduğu bir uygulamayı projeliyoruz. Gece 23 ile sabah 5 arasında sokakta yaşayan çocukların ve madde bağımlısı kişilerin camide barınmasına imkân sağlayacak ortamı hazırladık. 6 ay içerisinde 20 kadar çocuk toplandı, aralarında 5-6 tanesi madde kullanmaya devam etmesine rağmen caminin alt katı da olsa bir mabede geliyor olmanın verdiği duygularla hareket ediyorlardı. Bu kardeşlerimizle cemaat arasında sorunsuz bir iletişimin olması için bir takım çabalar ortaya koyduk. Cami cemaatinde de daha önce madde kullanmış şuan tedavi neticesinde bağımlılıktan kurtulup tövbe etmiş

kişiler var. Hatta cemaatin maddi desteği ile tövbe etmiş bir abimizi umreye gönderdik. Mahalle sakinlerinin, uyuşturucu madde bağımlısı kişilere karşı nasıl bir tutum içerisinde olmaları gerektiği noktasında tecrübelerinden istifade ettik. Ancak birkaç sıkıntı sebebiyle bu uygulamaya bir süreliğine ara vermek durumunda kaldık." diyor.

HASANPAŞA CAMİ AYNI ZAMANDA BİR KIZILAY ŞUBESİ

Türkiye genelinde yıllık 2,5 milyon ünite kan toparlanması gerekiyor. Levent Hoca cemaatini bu konuda da teşvik ediyor. Kadir Gecesi 'tesbihat mı çekeyim', 'Kur'an mı okuyayım', 'kaza namazı mı kılayım' diye soranlara kan vermelerini tavsiye ederek nafile ibadetlerin yanı sıra kan bağışının da fazileti konusunda bilgilendiriyor ve toplumsal nöbetlerimizi tutmanın önemine vurgu yapıyor.

Cami merkezli sosyal bir doku oluşturabilmek için hiçbir kurum ya da kişi bir işin yüzde 20'sinden fazlasına finansör olamıyor. Caminin Aşevi'nde hazırlanan yemekler öğrencilere, sokakta kalanlara, ihtiyaç sahiplerine ikram ediliyor. Sosyal yardımlaşmaya cami cemaatinin kendi arasında destek olmasını sağlamak amacıyla her gün ihtiyaç listesi caminin girişindeki tahtaya yazılıyor. Herkes kendi bütçesine göre listeye katkı sağlıyor. Kimi bir kilo patatesle, kimi bir paket tuzla... Cami çevresinde oluşan sosyal ilişkiler ağının camilerin eskiden var olan sosyal fonksiyonlarına kavuşturulmasıyla mümkün olacağını iddia eden Uçkan, madde bağımlısı olandan tutun da intihar girişiminde bulunana kadar herkese camisinin kapılarını açıyor. "Cami, eğer İslam toplumunun kalbiyse ve eğer kalp iyi çalışıyorsa bütün organlar yıpranmaları gereken normal vakitte yıpranacaktır. Toplumdaki işlenen vebalların sorumlusu olarak biz

“

TÜRKİYE GENELİNDE YILLIK 2,5 MİLYON ÜNİTE KAN TOPARLANMASI GEREKİYOR. LEVENT HOCA CEMAATİNİ BU KONUDA DA TEŞVİK EDİYOR. KADİR GECESESİ 'TESBİHAT MI ÇEKEYİM', 'KUR'AN MI OKUYAYIM', 'KAZA NAMAZI MI KILAYIM' DİYE SORANLARA KAN VERMELERİNİ TAVSİYE EDEREK NAFİLE İBADETLERİN YANI SIRA KAN BAĞIŞININ DA FAZİLETİ KONUSUNDA BİLGİLENDİRİYOR VE TOPLUMSAL NÖBETLERİMİZİ TUTMANIN ÖNEMİNE VURGU YAPIYOR.”

kendimizi görüyoruz. Biz bir zihin dünyası oluşturma, bir istikâmet kazandırmaya yönelik çalışma yapmalıyız. Meselâ bir kandil günü oruç tutmadık, çocukları denize götürdük. Gençlerin ihtiyaçlarını meşru bir şekilde gidermelerine yardımcı olmazsak, ya gizli olarak yapacak ya da gayri meşru arkadaşlarla bu yola girecekler. Bir imam eşliğinde meşru sınırlar içinde eğlencenin organizesi de önemli. Belki herkesin bizden o gün bir beklentisi olan oruç tutmaktan daha elzemdi kanaatindeyim.” Günde 5 vakit cemaate önderlik ederken insanların gönüllerini de iyileştirmeyi ihmal etmeyen Levent Hoca'nın ve ismini bilmediğimiz nice önderin dünyayı daha güzel bir yer yapmak için gösterdiği örnek gayretin artarak çoğalmasını dileriz.

ÖTÜKEN
TÜRKÇE
SÖZLÜK

www.otukensozluk.com

2.
BASKI

TÜRKÇENİN EN BÜYÜK SÖZLÜĞÜ

316.000'DEN FAZLA KELİME

Üyelik şifresi ile otukensozluk.com adresinden sınırsız erişim

Siparişlerinizi web sitemizden verebilirsiniz.

www.otuken.com.tr

facebook.com/otukennesriyat

twitter.com/otukennesriyat

SUYUN ARADIĞI

“Benden sonraya gelenler için söyler ve bırakırım. Çünkü ömrümüz sonraya kalıcı değildir,” diyordu, Mesnevî adasıyla dünya haritasını değiştirirken.

Masaldır, diyenlere itiraz etmedi; “Bu kitap masal diyene masaldır...” Boşuna “Bişnev/Dinle!” diye başlamamıştı söze. Herkesin doğru işitmeye kudreti yoktu. Beş duyusu olsa da insanın, gönül istediğini görür, “Gönül ne tarafa işaret ederse beş duyu da eteklerini toplayıp o tarafa gider”di. Görmek istemeyen insana bir öneride bulunabilirdi o halde: “İki parmağını iki gözünün üstüne koy, bir şey görebilir misin? İnsaf et. Sen görmeden de dünya yok değildir. Kusur ancak şom nefsinin parmağında...” Ah, o nefis! Nasıl da bağlıyordu elini ayağını insanın. Nasıl da çekiyordu

özgürlük tahtını altından ağır ağır. Ne zaman bir nefis yangını çıktığını görse, hocası Burhaneddin Tirmizî'nin özgürlükle inanç arasındaki o hassas dengeye işaret ettiği sözleriyle söndürürdü alevleri: “Hür olmadan kul olamazsın. Bilirsin ki dinimizde mükellef olmanın üç şartı var: Akil olmak, bâliğ olmak ve hür olmak. Çocuk değilsin, deli de değilsin. Peki, acaba gerçekten hür müsün? Kölelerin mükellef olmadığını bilirsin. Dindar olman için, hür olman, kölelikten kurtulmuş olman lazım. Ancak kölelik yalnızca düşman eline düşmekle olmaz. Kim bir şeyi çok seviyorsa o kimse sevdiği şeye köle olmuştur. Sevdiği de ona efendi olmuştur. Sevdiği ister kadın olsun, ister altın, isterse köpek olsun. Sen istersen nefis deyiver ona. Eğer nefsinin

A. ALİ URAL

Yazar, Şair

“

**ATEŞ
KIVILCIMLARIYLA
KIZIL ÇEHRELİ
GÖRÜNÜRSE DE
ONUN YAPTIĞI
İŞİN SONUNDAKİ
KARALIĞA BAK!**

”

emrinde isen ona kul olmuşsan artık Allah'a kul olabilir misin!” Nefsine itaat etmedi. Bir yoksul gördüğünde bir an gecikmeden verebilmek için düğmesiz gömlekler giyecek kadar cömert; bir harabede yavrulayan fakat yavrularından ayrılamadığı için aç kalan bir köpeğe günlerce ekmek taşıyacak kadar merhametli; yanına gelebilmek için uzaktan işaret eden bir çocuğun oyununun bitmesini bekleyecek kadar muhabbetliydi. Nasıl olmasın, dünya neydi muhabbetten başka! Soyu Hz. Ebu Bekir'e dayanan bu kutlu adam bakın neler söylüyordu Fîhi Mâfîh'te “Dost”u anlatırken: “Hz. Ebu Bekir'in başkalarına üstünlüğü çok namaz kılması ve oruç tutması yüzünden değildir. Belki yüce Allah'ın ona olan inayeti ve onun muhabbeti içindir. Kıyamette namazları getirip teraziye korlar. Oruçları ve sadakaları da böyle yaparlar. Fakat muhabbeti getirdikleri zaman, muhabbet teraziye sığmaz. O halde aslanan muhabbettir.” Muhabbet bozulmaya görsün nasıl çirkinleşiyordu sözler. Yolda kavga eden iki kişiyi gördü. Biri diğerine şöyle bağıyordu: “Bir söyle bin işit!” Hemen yöneldi o adamlara, “Ne söyleyeceksen bana söyle, benimle kavgaya et. Bana bin söyle,

bir bile işitmezsin!” diye seslendi, “Bir söyle bin işit!” diyene dönüp. Adamlar bu sözlerden utanıp kavgayı bıraktılar. Çocukları bile olsa sözünü esirgemezdi bir haksızlıklarına tanık olduğunda. Kızı Melike hizmetçilerinden birini azarlayınca, “Onu niçin incitiyorsun! Eğer sen hizmetçi o hanım olsaydı ne yapardın!” diye kükremişti bir keresinde. İnsana düşen öfkelenmesinde alevlerini yutmaktı. Yangın bir kere yayılmaya görsün, ne ev bırakırdı ne mabed. Şeytan sağlık alâmeti gibi gösterse de kızgınlığın al yüzünü, oyuna gelmiyordu Mevlana: “Ateş kıvılcımlarıyla kızıl çehreli görünürse de onun yaptığı işin sonundaki karalığa bak!” Bir peygamber kıssasıyla anlatmaya çalışmıştı bir seferinde bu hakikati Fîhi Mâfîh'te: “İsa Aleyhisselam'a soruldu ki: - Ey Allah'ın ruhu! Dünyada ve ahirette hangi şey daha büyük ve güçtür? - Allah'ın gazabı. - İnsanı bundan ne kurtarır? - Kendi gazabını yutması.” Sözü israf etmekten korkar, “Bu sözün sonu gelmez!” “Kendine gel artık, bu sözün sonu yoktur!” “Sözü uzatmak ayıbından korkuyorum.” “Gel de sözü kısa keselim,” deyive-

rirdi birden sözün ortasında. Herkes “Konuş!” diye tahrik ederken nefsinin, o “Sus!” diye bitiriyordu bendlerin sonunu Divan'ında. Susmasaydı, “Ben ki her cemiyette nalan eyledim / Huylu huysuz herkesi dost belledim” diyebilir miydi! Herkes suyun peşine düşmüşken, su arar mıydı onu. Yeter ki kulak versindi insan; taş ve kerpiç konuşurdu layık olana. Birliğe çağırdı o, “Bizim mesnevimiz birlik dükkânıdır,” diyerek. “Ben” putunu kırmaya çağırdı: “Onda birden başka ne görürseniz, puttur, onu kırın!” Bedeni ata, ruhu da onun üstündeki süvariye benzeti-yordu. Süvarinin ata hükmetmesi gerekiyordu, atın süvariye değil. Suretler gelip geçici, siretler ebediydi. Selçuklu sarayının ünlü ressamı Aynüddevele resmini yapmak istediğinde Mevlana, “Yapabilirsen ne âlâ!” demiş ve ayakta durup resmini çizmesini beklemişti ressamın. Fakat ne kadar çaba sarf etse de yaptığı resim bir türlü benzemiyordu ona. Bir, iki, üç, dört... Tabakalarca kâğıt harcadıktan sonra dehşetle bir nara atıp dizlerine kapanırken şöyle teselli etmişti ressamı Mevlana: “Ah! Ben ne renksiz ve belirsizim. Ben bile kendimi olduğum gibi göremem... Sen bizim suretimize değil, siretimize bak!”

ŞÜPHEYE YER YOK

Avrupa Medeniyeti'nin son iki yüzyıl içerisinde Sanayi Devrimi ile beraber elde ettiği ekonomik zenginlik ve kazanç kendilerine güveni artırmış; bunun sonucunda diğer medeniyet ve kültürlerle karşı amansız bir hücumla geçmişlerdir. Bu hücumlar her sahada kendini göstermiş, özellikle hedef alınan İslam milletinin değişim ve dönüşümü için her türlü vasıta kullanılmıştır.

ZAHİD EYMEN

Yazar

Bilimde ve teknikte geri kalan Müslüman aydınlar bu saldırılara karşı koyamamış ve bir aşağılık duygusuna kapılarak Batı özentisi içerisinde hareket etmişlerdir. Bu durumu fırsata

çeviren Batılılar ise İslam toplumunu içten içe çürütecek fasid düşünce ve fikirlerini hoyratça empoze etmeye başlamışlar ve maalesef büyük ölçüde başarılı olmuşlardır. Bu hususta almış olduğumuz zararların cephelerde kay-

İyi bir Müslüman, Doğu ve Batı bilim mantığını bilen tasavvuf bir mütefekkir olan İsmail Fennî Ertuğrul, yaşadığı dönem içerisinde karşılaştığı materyalist fikir ve akımlara karşı muarız bir tavır almış, meskur fikirlerin Müslüman toplumun ve özellikle de gençlerin zihinlerinin idlal ve ifsad edilmesine karşı son derece reaksiyoner davranmıştır.

bettiklerimizden daha fazla olduğu aşikardır.

İşte bu ahval ve şeraite isyan derecesinde muhalefet eden Osmanlı'nın son dönem münevverlerinden birisi de İsmail Fennî Ertuğrul'dur. Büyük bir ilmi müktesabata sahip olan İsmail Fennî Ertuğrul, maalesef özentisiz terceme eserlerin öne çıkarıldığı Cumhuriyet döneminde yeterince tanıtılmamış ve okunamamıştır. Halbuki eserleri ve düşünceleriyle o, neredeyse tek başına bütün modern Batı felsefesine bayrak açacak niteliktedir. Batı'nın felsefi temellerini ilmî usüllerle tenkit etmiş ve onların tutarsızlıklarını ortaya koymuştur.

İsmail Fennî Ertuğrul dinine son derece bağlı bir düşünce adamı olduğu için karşılaştığı ve içinden çıkmaktan zorlandığı tüm müşkillerde çözümü hep İslam'da aramıştır. Bu yüzden felsefe ve düşünce dünyasının temelini din oluşturur desek, abartı yapmış olmayız.

Ona göre dinen mükellef olmanın aslı akıldır. Dinin, akıldan istifade etmenin önüne herhangi bir engel koymadığını ifade eder. Hakikatın keşfinde aklın rolü dine zarar vermez; bu yüzden sebep ve hikmetleri anlamaya dönük olarak aklın kullanılması yani filozofluk bir nakısa

değil erdemdir. Bununla beraber sadece akli esas alıp vahyi yok saymayı sapıklık kabul eder. Ona göre kaynağı vahiy ve ilham olan bilgi en güvenilir olanıdır.

İsmail Fennî Ertuğrul vahdet-i vücud düşüncesinin sadık bir savunucusudur. Ona göre varlık, zorunlu ezeli ve ebedî olan Allah'tır ve tektir. Diğer her şey onun sıfatlarının yansımalarından ibarettir. Ruhun kemale ermesi insanın olgunlaşmasıyla mümkündür. Vahdet-i vücud düşüncesi bu olgunlaşma sürecinin adeta yol haritasıdır.

Cemiyet hayatının temeli ahlaklıdır. Ahlak ile toplumsal bütünlük arasında olumlu anlamda önemli bir ilişki vardır. Ahlak ifsad olduğunda fertler arasındaki ilişkiler de ifsad olur, samimiyet ve sevgi ortadan kalkar, der. Dini eleştirmek ve reddetmek üzerine kurulu modern Batı düşüncesinin dini reddederken ahlakî prensipleri de zedeleyip bozduğunu ve bu yüzden Batılı toplum yapılarının temelden sarsıldığını söyleyen İsmail Fennî Ertuğrul, İslam toplumunun Batılı felsefî ekollerin prensiplerine uymasının sonucunun toplumsal birliğini kaybetmek ve parçalanmak olacağını düşünür ve bunu şiddetle nehyeder.

İnsan iradesinin hür olduğunu düşünür ve savunur. Bunu "her kim zerre ağırlığında hayır işlese onu görecektir, zerre ağırlığında şer işleyen de onu görecektir." mealindeki ayetle temellendirir. Hidayet ve küfürde kalmanın insan iradesinin mükellefiyetinde bulunduğunu ve bu dünyada olan biten her şeyin ahirette mutlaka bir karşılığının olacağını ifade eder.

İyi bir Müslüman, Doğu ve Batı bilim mantığını bilen tasavvuf bir mütefekkir olan İsmail Fennî Ertuğrul, yaşadığı dönem içerisinde karşılaştığı materyalist fikir ve akımlara karşı muarız bir tavır almış, meskur fikirlerin Müslüman toplumun ve özellikle de gençlerin zihinlerinin idlal ve ifsad edilmesine karşı son derece reaksiyoner davranmıştır. Bugün bile güncelliğini koruyan eserleri gençliği şüpheye düşürecek sakil fikirler için bir panzehir mesabesinde.

KIZILAY ZOR GÜNLERE DOĞAN HİLAL

EMETİ SARUHAN

Gazeteci, Yazar

Resmi adıyla Türkiye Kızılay Derneği, bizim daha çok kullandığımız şekliyle Kızılay, din, dil, ırk ayrımı gözetmeden çalışan bir yardım kuruluşu. 1868 yılında “Savaş alanında yaralanan ya da hastalanan askerlere yardım etme” misyonuyla yola çıkan dernek, ilk olarak Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti adını almıştı. Daha sonra Osmanlı Hilali Ahmer Cemiyeti olarak değiştirilen bu isim birkaç değişiklikten sonra 1947 yılında bugünkü şeklini aldı.

ASKERLER İÇİN KURULDU

Kızılay kuruluş amacına uygun olarak, 1876 Osmanlı- Rus Savaşı'ndan, 1974 Kıbrıs Barış Harekati'na kadar geçen süre içinde, Türkiye'nin taraf olduğu tüm savaşlarda, cephe gerisinde yaralanan ya da hastalanan askerlerimize ve bunun yanı sıra düşman askerleri ve tüm savaş esirlerine insani yardım sağladı. I. Meşrutiyetin ilanından sonra İstanbul'da büyük bir kolera salgınının yaşanması, Kızılay'ın görevlerine bir yenisinin eklenmesine sebep oldu: Doğal afetlerde felaketzedelerin bakımı, barınması ve beslenmesi. Daha sonra ilkyardım ve kanla ilgili hizmetleri de üstlendi. Kızılay bugün toplumsal

TÜRK KIZILAYI

1868

dayanışmayı sağlamak, sosyal refahın gelişmesine katkıda bulunmak, yoksul ve muhtaç insanlara barınma, beslenme ve sağlık yardımı ulaştırmak görevlerinin yanı sıra kan, afet, uluslararası yardım, göç ve mülteci hizmetleri, sosyal hizmetler, sağlık, ilk yardım, eğitim, gençlik ve mineralli su işletmeleri alanlarında faaliyet sunuyor.

AFETE EN HIZLI MÜDAHALE

Geçtiğimiz dönemlerde hantal bir devlet kurumu izlenimi veren Kızılay, Sivil Toplum Kuruluşları'nın değişiminden payını aldı, sahada aktif şekilde çalışan, toplumla daha fazla iletişim kuran bir yapıya dönüştü. Daha önce herhangi bir felaket du-

rumunda barınmayı da üstlenen dernek, oluşturulan “Ulusal afet planı” çerçevesinde ana vazife olarak gıda ve beslenmeyi üstlendi. Her an bir afet olacaktı gibi, 340 bin kişilik beslenme ve barınma kapasitesini hazır tutan Kızılay, 8 bölgesel, 25 yerel Afet Müdahale ve Lojistik Merkezleri sayesinde en kısa sürede afet alanına ulaşıyor. Beslenme alanında kurduğu Mobil Ekmek Fırını, Mobil Mutfak ve Mobil İkram Araçları ihtiyaçları kaliteli ve hızlı hizmetle karşılıyor.

EN ÜCRA BÖLGEYE BİLE SAĞLIKLI KAN

Türkiye’de kan bağıcı noktasında imtiyazı olan tek kuruluş Kızılay, bağışçılardan her yıl 2 milyon 500 bin ünite kan topluyor. Ülke genelinde 17 Bölge Kan Merkezi, 64 Kan Bağış Merkezi ve 150’den fazla mobil kan bağış aracı ile hizmet

veren Kızılay, 3300 kişilik uzman kadrosu ile Türkiye’nin en uzak köşelerine, her şartta kan ulaştırıyor. Bağışlanan kanların her biri titizlikle laboratuvarlarda testlere tabii tutuluyor. Ayrıca Kızılay, ilik nakli ve kök hücre tedavisi alanında da Sağlık Bakanlığı ile ortaklaşa TÜRKÖK Projesini yürütüyor.

SAĞLIKTA DA İDDİALİ

Kızılay, kurulduğu günden bu yana sağlık hizmeti de veriyor. Konya ve Kayseri’de hastaneleri ve İstanbul’da 3 Tıp Merkezi olan Kızılay, buralarda yüksek kaliteli cihazlar ve deneyimli sağlık çalışanları ile uygun ücretlerle sağlık hizmeti sunuyor. Olası afet durumlarında da bu tıp merkezleri ve hastaneleri aracılığıyla sağlık hizmeti veriyor. Bunun yanı sıra ilk yardım müdahalesi için 33 İlk Yardım Merkezi ile eğitim programları da düzenliyor.

“**KIZILAY, KURULDUĞU GÜNDEN BU YANA SAĞLIK HİZMETİ DE VERİYOR. KONYA VE KAYSERİ’DE HASTANELERİ VE İSTANBUL’DA 3 TIP MERKEZİ OLAN KIZILAY, BURALARDA YÜKSEK KALİTELİ CİHAZLAR VE DENEYİMLİ SAĞLIK ÇALIŞANLARI İLE UYGUN ÜCRETLERLE SAĞLIK HİZMETİ SUNUYOR.**”

TOPLUMUN HER KESİMİNE EL UZATIYOR

Kızılay aynı zamanda sosyal yardım çalışmalarını da yürütüyor. Vekâletle Kurban Kesimi Kampanyası, Adak Kurban Kesimi, Zekât, Sevgi Bohçası, Özel Eğitim Sınıfları Projesi, büyük alışveriş zincirleriyle gerçekleştirilen işbirlikleri, hayırseverlerin bağışlarıyla hazırlanan gıda paketleri ile ihtiyaç duyanların yanında oluyor. 13 aşevi, 3 huzurevi, 8 öğrenci yurdu, 5 giyim

“**DİL, DİN, IRK AYRIMI YAPMAKSIZIN, ÜLKEMİZ SINIRLARI İÇERİSİNDEKİ TÜM YABANCILARA YÖNELİK İNSANİ YARDIM FAALİYETLERİ YÜRÜTEN KIZILAY, GÖÇ ALANINDA HİZMET VEREN KURUM VE KURULUŞLAR İLE İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON İÇERİSİNDE ÇALIŞIYOR.**”

yardım merkezi ve kimsesizler evi ile mağdurların olabilecek tüm ihtiyaçları karşılanmaya çalışılıyor. Üniversitelerde açılan kulüpler ile üniversite gençliğine ulaşarak Kızılaycılık ve yardımlaşma kültürünün erken yaşlarda gelişmesi için eğitim çalışmaları yürüten Kızılay, şubeleri ile birlikte kamp ve burs hizmeti sunuyor. Kendi olanaklarıyla tatil yapamayan öğrenciler için yurdun çeşitli illerinde “Gençlik Kampları” organize ediyor.

MÜLTECİLERE KUCAK AÇIYOR

Ülkemizde yaşayan 3 milyon Suriyeli mülteci de Kızılay'ın faaliyet alanında. Dil, din, ırk ayrımı yapmaksızın, ülkemiz sınırları içerisindeki tüm yabancılara yönelik insani yardım faaliyetleri yürüten Kızılay, göç alanında hizmet veren kurum ve kuruluşlar ile işbirliği ve koordinasyon içerisinde çalışıyor. Kızılay, ayni ve nakdi yardımları dağıtıyor, 4-18 yaş grubuna yönelik psikososyal destek ve beceri geliştirici faaliyetler sunuyor, kamp dışında bulunan yetişkin ve çocuk nüfusa yönelik meslek ve lisan kursları ile uyum çalışmaları, psikososyal destek, koruma, yönlendirme ve savunuculuk faaliyetleri veriyor. Bunların yanı sıra Suriye içerisine

ulaştırılmak üzere bağışlanan insani yardım malzemelerinin sınır noktalarından gönderimini sağlıyor.

GÜÇLÜ TÜRKİYE GÜÇLÜ KIZILAY

Sanılanın aksine Kızılay devletten bir kuruluş yardım almayan tamamen vatandaşlardan aldığı yardımlarla ve kendi oluşturmuş olduğu kaynaklarla faaliyetini sürdüren bir kuruluş. 5500 çalışanı, 1 milyar liralık bütçesi, 4500 civarındaki gayrimenkulü, madensuları gibi iktisadi teşekkülleri, sağlık merkezleri gibi ticari merkezlerden elde ettiği gelirlerle çalışıyor. Aynı zamanda vatandaşlardan gelen yardımları da kabul ediyor. Yardım yapmak isteyenlere köprü oluyor. Bugün “Güçlü Türkiye, güçlü Kızılay” sloganıyla eyleme geçen Kızılay, insan kaynakları kapasitesi, bilgi ve kalite yönetimi, lojistik yönetimiyle, daha kurumsal ve daha güçlü bir yapı oluşturmak amacıyla. Somali’de bir halk sağlığı ve hemşirelik okulu yapımı, Gazze’ye, Halep’e, Yemen’e yönelik yardımlar gibi yurt dışında da faaliyetleri olan Kızılay, STK’larla daha barışık, toplumsal kesimlerle daha diyalog halinde, devletle eş güdümü arttırmış güçlü bir Kızılay hedefliyor.

KUVEYTTÜRK
SAĞLAM BANKACILIK

SAGLAM
KART

Sağlamcı ol, CEBİNİ SAĞLAM'A BAĞLA.

Sağlam Kart, Kuveyt Türk'ten.

**KREDİ KARTI
ÜCRETİ
YOK**

**HER YIL
50 TL
DEĞERİNDE
ALTIN HEDİYE**

**EĞİTİM VE
SAĞLIK
HARCAMALARINA
VADE FARKSIZ
5 TAKSİT**

Başvuru ve ayrıntılı bilgi:

 Kuveyt Türk şubeleri

 kuveytturk.com.tr

50 TL değerindeki altın hediyesi; kredi kartıyla 12 ay boyunca her ay 200 TL'lik harcama yapılması ve kredi kartı borcunun düzenli ödenmesi halinde geçerli olup, hediye 12. ay sonunda müşteri hesabına aktarılacaktır. Vade farksız 5 taksit uygulaması MCC kodu "Eğitim" ve "Sağlık" olarak kayıtlı iş yerlerinde, 100 TL ve üzeri harcamalarda geçerlidir. Kuveyt Türk kampanya ve ürün özelliklerinde değişiklik yapma hakkını saklı tutar. Ayrıntılı bilgi: 444 0 123 ve www.saglamkart.com.tr

AHİLİK

“Hâk ile sabır dileyip bize gelen bizdendir İlim, akıl ve ahlak ile çalışıp bizi geçen bizdendir.”
(AHİ EVRAN)

TARİK TAŞ

Yazar

İnsanın “hakıyla yerine getirmesi gerekli” olarak sınırları belirlenmiş vazifesi dünyayı güzelleştirmektir. Bir mefhum olarak güzelliğin salt refaha yani rahatlığa veya rahat bir yaşama işaret etmeyeceği ve görecelilikten de vareste olduğu göz önünde bulundurulmak üzere dünyayı güzelleştirmenin, hayatı güzelleştirmeyi de kapsayacağı söylenebilir.

Bir münevver olan merhum Turgut Cansever kaynağını yıllarca aradığı kutlu bir söze dayanarak niteliği gereği dışa dönük bir ‘yapma’yı ifade eden sanatın asıl vazifesinin dünyayı güzelleştirmek olduğunu söylerken, bu durumun iç âlemin bir tezahürü olduğuna da vurgu yapmaktadır. Nihayetinde tabiat ile çelişki oluşturmayacak aksine onunla uyum içinde, güzelleştirme iradesini görünür kılacak san’atsal faaliyet gereklilikse, fitri özelliklerin bir ahlak olarak ortaya çıkartılması da şarttır.

Dışa dönük eylemler cennetin yeryüzünde modellenmesi, iç âlemde “irfan” denilen ve ferdi, şahsiyete dönüştürecek yolculuk da ‘cennet insanı’ gagesini ikame

etmektedir. “İnsan yaptığıdır” düsturundan hareketle, tekâmül olarak da isimlendirilen bu durum hayatta sona ermeyecek bir süreci ifade etmektedir.

Modern çağın tek yönlü ruhsuz makine ideolojisiyle tabiata dokunuşu veya tahayyülü tasarıma çeviremediği ‘beşeri’ olarak adlandırdığı bilimsel bilgisi sürüklenen dünyanın söz konusu tahribatına asla şifa olamıyor. Zira bilimsel bilgi ile eğitilen nesiller üretilmiş olanın çizdiği çerçeve dışına çıkma meziyetlerini de yitirmektedir. Hâlbuki kadim dünya görüşümüz tüm eylemlerin yüce bir ideale yönelmesi suretinde kurgulanmış, toplumu oluşturan bireylerin yaratılıştan gelen kabiliyetlerinin en güzel şekilde geliştirilmesini ve hayata geçirilmesini tavsiye etmekte fakat *“en güzel şekilde geliştirmek”* ifadesi ölçülü ve yerli yerinde kullanımı da şart koşturmaktadır. Manaya hizmet edecek madde düşüncesi madde ve mana olgularının parçalanmasını ve doğal seyirlerinin değiştirilmesini önleyen bir tevhididir.

En güzel surette yaratılan insan, doğal olarak güzele talip olmak üzere doğar ancak bunu tek ba-

şına gerçekleştirmesi mümkün değildir. Bu sebeple sosyolojinin kurucusu olarak görülen İbni Haldun toplum haline gelmeyi zorunlu görür. İnsan, gelişimini ancak toplum haline gelmeye yönelik olduğu ölçüde devam ettirir. Medeniyetimizde bu terkip yani eylemlerin bir mutabakat çerçevesinde işletilmesi kardeşliğin tesisi ile sağlanmıştır.

Temel dinamikleri değişmeyen medeniyetimizin kardeşliğin tesisi olarak kavramsallaştırabileceğimiz bu ilkesinin yerel şartlarda yorumu olarak husule getirilen fütüvvet (Abbasi Dönemi) ve ahilik (Selçuklu ve Osmanlı) teşkilatları şahsiyetin ortaya çıkartılmasında terbiye ile talimi iç içe tutan fen bilimleri ile sosyal bilimleri birbirinden koparmış modern çağın karşısında konumlandırabileceğimiz bir nevi sosyal ilimler ile tabii ilimleri bir araya getiren kadim okul idrakimizin bir numunesidir. Orduya daha yakın bir kurum olan fütüvvetin yerel şartlarda yeniden ve daha çok topluma yönelik yorumu olan ahilik teşkilatı bir görüşte Ahi Evran tarafından 1205’te Anadolu’ya gelmesinden kısa bir süre sonra

ilk olarak Kayseri’de kurulmuş, Kırşehir’de son şekli verilmiştir [1]. Anadolu’nun her tarafına yayılan bu kurumun merkezi bir teşkilat olmaktan ziyade Ahi Evran’ın ortaya koyduğu temel umdelere ve onun manevi liderliğine bağlı, bir ekolü temsil ettikleri görülmektedir.

Ahi’nin kardeş anlamına gelen Arapça ‘el ah’ (ihvan, uhuvvet) veya yiğitlik, cömertlik anlamına gelen Türkçe ‘aki’ kelimesinden türetildiği düşünülmektedir ve kardeşliğin tesisi ile en bariz ilişkisi etimolojik açımdan kurulmaktadır. Ahiliğin ikinci boyutu, medeniyetimizin diğer temel ilkesi olan ahlak ekseninde bir ekonomik yapılanmayı karşılamaktadır. Temsilci hususiyetleri bir yana ahiliğin okul olarak varlık alanı bulduğu yadsınamaz bir gerçektir. Eğmekten, eğitimden ziyade bireyin tekamül edebileceği gidip yolunun/yolculuğun öğretildiği, cevherin işlendiği ahi teşkilatında usulsüz vusul olmayacağını bilinci ile san’at öğretiminin merkezinde yer alan meşk bir metot olarak kullanılmaktadır.

Öğretim faaliyetini başat aktör olarak kullanan ahiler, çıraklarını mesleki bilgi-becerilerinin yanında tavır bakımından da hayata hazırlamaktadırlar. Mesleğin yanında edebiyat ve adab-ı muaşeret, kıraat, belagât, musiki, tasavvuf, hat, tezhip, tarih ve elbette yemek pişirmek gibi gündelik ihtiyaçların temini, ahi çıraklarına verilen diğer derslerdir. Gâye başka bir ifade ile bu ham olanı pişirmek; toy olanı olgunlaştırmaktır [2]. Her çırak ustasına bakarak, onu izleyerek ve taklit ederek öğrenir. San’atı en ince ayrıntısına kadar öğrenen çırak kalfa (halife) olur. Aslında usta tarafından belirlenmiş bir çizgiyi hâd bilerek devam ettiren kalfa, yorumunda yapma edinimini ustasından şekil olarak tefrik etmesi, yorumunu kuvvetlendirmesi ve özgün bir söz söylemesi durumunda usta olabilir. Ancak ahilikte ustanın rızası ile şed kuşanan bir esnaf veya

sanatkâr usta olarak iş yeri açma hakkına sahip olur.

Burada dikkat çeken husus toplumun rızık karşısında tutumudur. Burada tekelleşme veya kapital anlayıştan uzak, tüm bildiğini öğreten, kibir, haset gibi arzılardan beri, kardeşlik hukukunu üstün tutan usta vardır. Ahi Evran’ın “İlim, akıl ve ahlak ile çalışıp bizi geçen bizdendir” sözü hususun net anlatımıdır.

Ahilik teşkilatına mensubiyette de hassas bir seçiciliğin olduğu muhakkaktır. Ahi Evran’ın bu kuruma kazandırdığı esaslardan zikredilen bir meslek sahibi olmayanların alınmaması ve bu surette tekke ve zaviyelerde el açarak din sömürüsü yaparak geçinenlerin engellenmesi, esnaf ve san’atkârlara mesleki, ahlaki, terbiyevi ve askeri bir eğitim verilmesi ve üyelerine “Eline, diline, beline sahip ol” kuralının benimsenmesi önemlidir [3].

Bir okul olan ahilik teşkilatı özellikle Selçuklular döneminde ekonomik faaliyetlerinin yanı sıra, askerî ve yönetsel faaliyetlerde de bulunmuş, Moğol istilasında ciddi bir savunma hattı kurmuş, Osmanlı Beyliği’nin kuruluşunda ve güçlenmesinde etkin rol oynamışlardır. Ahilik diğer taraftan erbabına has ahlaki özellikler ile öne çıkmaktadır.

Doğruluktan ayrılmamak, alçak gönüllü olmak, iyi huylarını geliştirmek, kendisini halka adamak, misafirlerini sevmek, insanlara nasihat ederek onları iyi yola yöneltmek, kudreti varken suçluyu affetmek, bir

Bir okul olan ahilik teşkilatı özellikle Selçuklular döneminde ekonomik faaliyetlerinin yanı sıra, askerî ve yönetsel faaliyetlerde de bulunmuş, Moğol istilasında ciddi bir savunma hattı kurmuş, Osmanlı Beyliği’nin kuruluşunda ve güçlenmesinde etkin rol oynamışlardır. Ahilik diğer taraftan erbabına has ahlaki özellikler ile öne çıkmaktadır.

sanat veya iş sahibi olmak, dindar olmak, utanma duygusuna sahip olmak, hile yapmamak, yalan söylememek, kusur aramamak, dedikodu yapmamak, kusurları örtmek, içki içmemek, zenginlere karşı minnetsiz olmak, kimseye karşı düşmanlık ve kin duymamak, büyüklere hürmetkâr; küçüklere şefkatli olmak, bel bağlamamak; fütüvvet alamet ve elbiselerini taşımak, nefis adı verilen şeytanla mücadele etmek gibi özellikler bu kuruma mensup olmanın ve bu mensubiyeti sürdürmenin şartlarıdır [4].

Ahlak ekseninde; toplumsal ilişkiyi düzenlemesi, ekonomik işlevi ve okul modeli olması dolayısı ile bize ait şehir modelinin sürdürücüsü olan ahilik, günümüz için de hitap ettiği tüm alanlar için bir çıkış yolu sunmaktadır.

Kaynakça

- [1] Bayram, M., *Ahi Evran ve Ahi Teşkilâtının Kuruluşu*, s.92, Konya, 1991
- [2] Taner, E. *Osmanlı Esnafı*, s.9 Ankara, 2009
- [3] Gülerman, A., *Taştekel, S., Ahi Teşkilatının Türk Toplumunun Sosyal ve Ekonomik Yapısı Üzerindeki Etkileri*, s.29, Ankara, 1993
- [4] Ekinci, Y., *Ahilik*, İstanbul, 2001

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI MÜSTEŞARI
DOÇ. DR. YUSUF TEKİN:
**MİLLİLİĞİMİZİ KORUYARAK
EVRENSELLEŞMEK
ZORUNDAYIZ**

M.E.B. Müsteşarı Doç. Dr. Yusuf Tekin ile Eğitim sistemimizin sorunlarını, içinde bulunduğu durumu, gelecekte eğitimle ilgili yapılması düşünülen projeleri konuştuk.

Fikri Cumhuriyet: *Türkiye’de eğitim daima siyasal gündemin bir parçası olmuştur. Bununla birlikte eğitimin en önemli sorunlarından biri de toplumdaki beklentileri karşılayacak yerli ve milli bir yaklaşım ve felsefenin tam olarak oturmamış olması. Bu sorundan kurtulmak adına bize uygun bir eğitim felsefesi inşa etmeye nereden başlamalıyız?*

Doç. Dr. Yusuf Tekin: Esasında bu sorunuz, kendi yanıtına ilişkin ipuçlarını da içinde kısmen barındırıyor. Zira eğitim her ne kadar siyasal ajanda ya da gündemin vazgeçilmez ve en öncelikli konu başlıklarından biri olsa da, güncel siyasal tutum alışlarla veya kaygılarla değil, orta-uzun vadeli bir program dâhilinde ele alınması gereken, yaşamsal düzeyde önemli bir politika alanıdır. Oysa ülkemizde yakın zamanlara dek eğitim alanının çoğunlukla siyasal ve toplumsal konjonktürle kayıtlı bir pragmatizmle ele alındığını, günün ya da devrin ihtiyaçlarını karşılamaya dönük bir kolaycılıkla şekillendirildiğini görürüz. Bu da, özgün ve kendi geleceklerimizle-medeniyet değerlerimizle

uyumlu bir eğitim felsefesinin inşasına engel olduğu gibi, nitelikli ve uzun vadeli bir planlamaya dayanan eğitim ikliminin oluşmasına da imkân sunmamıştır. Tabii bu tablonun güçlü ve tek parti iktidarının işbaşında olduğu son on beş yıl içinde değişmeye başladığı da inkâr edilemez bir gerçekliktir. Bu dönemde ülkemizin hemen her alanda yaşadığı köklü değişim-dönüşüm süreci kapsamında eğitim alanı da yeniden ve özgün bir çerçevede dizayn edilmeye başlanmıştır. Bu başlangıcın dayandığı temel zemin ise, insana özgü en yüce yetenek tecellisi olan aklı ve ilmi merkeze alan, kendi özüne bağlı ve yekdiğerine karşı saygılı olan/olmayı öğreten kadim ve güçlü medeniyetimiz ve onun kuşatıcı değerleridir. Bugün, her ne kadar istediğimiz düzeyi henüz yakalayamamış olsak da, bir yanılla bilimsel olanın evrenselliğini, diğer yanılla da kültürel olanın yerelliğini/milliliğini içeren kapsayıcı bir eğitim politikasının inşasının edilmeye başladığını söyleyebiliriz.

F.C.: *Eğitimde sürekli millilik vurgusu yapılıyor. Kesinlikle buna ihtiyacımız*

“

Eğitim hem insani varoluşumuzun evrensel doğasına uygun ve onu geliştiren bir felsefe üzerine bina edilmeli hem de ait olduğumuz tarihin, geleneğin ve medeniyetin temel karakteristiğini taşıyan milli bir içerik taşımalıdır.”

var. Ancak eğitim fitrat ile ilgili olduğu için fitrilik, insanilik, doğallık, özgürlük vurgusunun da en az millilik vurgusu kadar, hatta ondan daha fazla olması gerekmez mi?

Y.T.: Aslında ben de tam olarak bunu anlatmak istiyordum. Eğitim hem insani varoluşumuzun evrensel doğasına uygun ve onu geliştiren bir felsefe üzerine bina edilmeli hem de ait olduğumuz tarihin, geleneğin ve medeniyetin temel karakteristiğini taşıyan milli bir içerik taşımalıdır. Biz ne çağdaş dünyadaki gelişmelere ve bilimsel hakikatlere sırtımızı dönebiliriz ne de kendi kimliğimizi oluşturan ana unsurlardan vazgeçebiliriz. Kaldı ki, bunlar birbirini dışlayan değil, tamamlayan unsurlardır. Biz milliliğimizi koruyarak evrenselleşmek, insani hasletlerimize sahip çıkarak özgürlükçü ve doğal bir gelişme sürecine hayat vermek zorundayız. Ancak bu sayede eğitimde arzu ettiğimiz hedefleri yakalayabilir, çocuklarımızın hem doğal ve fitri gelişimini esas alan hem de pedagojik ihtiyaçlarını karşılayan zengin bir müktesebat üretebiliriz.

F.C.: *Bir yandan günün getirdiği acil ihtiyaçları karşılarken bir yandan da geçmişin tektipleştirmeci*

yaklaşımından uzak bir eğitim sisteminin inşasına odaklanıyoruz. Önceliğimiz ne olmalıdır?

Y.T.: Burada bir öncelikten değil, eşzamanlılıktan bahsetmek daha doğru olur diye düşünüyorum. Zira biz eğitim sistemimizi hem geçmişin olumsuz etkilerinden arındırmanın hem de kısa-orta ve uzun vadeli bir planlama dâhilinde geliştirmenin gayretiyle hareket ediyoruz. Bütün bunları bir arada ve eşzamanlı olarak gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Tabii bu çabamızın, yukarıda bahsettiğim hususlar dışında ve onlarla birlikte iki temel dayanağı daha bulunuyor: Birinci dayanağımız, çocuklarımızın ve gençlerimizin kendi dinamiklerine ve ideallerine uygun bir özgürlük ortamı içinde eğitim hayatlarını sürdürmelerini sağlamak. İkinci dayanağımız ise Türkiye gibi ekonomisi giderek gelişen ve küresel bir güç olma yolunda hızla ilerleyen bir ülkenin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirmek. Yani bir yandan geleceğimiz olan gençlerimizi mümkün olan en nitelikli şekilde yetiştirmenin gayretini taşıırken, diğer yandan da ülkemizin gelişme sürecine katkı sunmak istiyoruz. Eğitim alanına yönelik nicel ve nitel tüm yatırımlarımızı bu öncelikler eşliğinde ve

eşzamanlı olarak gerçekleştiriyoruz. Okullarımızdaki fiziksel ve teknik altyapı eksikliğinin giderilmesinden müfredatın daha bilimsel ve demokratik bir içerik kazanmasına, bu coğrafyaya ait ortak değerlerin yer aldığı bir eğitim pratiği oluşmasına, salt yarışmacılığı esas alan dersane ve benzeri yapılara son verilmesinden öğretmen yeterliliklerinin artırılmasına dek uzanan geniş bir alanda bu çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

F.C.: *Evet, dershaneler resmen kapatıldı. Ancak farklı isimler, farklı yapılar ve farklı yöntemlerle dersane türü yapıların çalışmaya devam ettiği görülüyor. Okul dışı destek eğitimine ihtiyaç nasıl azaltılacak ve okul dışı yapılar eğitim sistemimizin paraleli olmaktan nasıl kurtarılacak?*

Y.T.: Belirttiğiniz gibi dershaneler eğitim sisteminin bir parçası olmaktan çıkarıldı. Böylece eğitim sistemindeki ezberci anlayışın ana dinamiklerinden birini oluşturan, öğrencilerimizi çok genç yaşta salt

denetimi altında olmayan, müfredat ve programlarının onaylanmadığı, standartlarının belirlenmediği illegal kurumlardır. Şunun altını çizmek gerekir ki, bu yapılar kesinlikle çocuklarımıza yarar değil zarar getirecektir. Müfredat dışı öğrenmeler, kazanım dışı çalışmalar öğrencilerimize kesinlikle sınav sürecinde zarar verecektir. Bu tür duyumlar üzerine Bakanlığımız ciddi ve sürekli bir denetim mekanizmasını işletiyor, gerekli cezai müeyyideleri ivedilikle uyguluyoruz. Bütün bunlar neticesinde okul dışındaki yapılara rağbetin büyük oranda azaldığını, okul merkezli eğitim anlayışının her geçen gün daha da güçlendiğini söyleyebiliriz.

“ Sınav stresini en aza indiren, öğrencilerin sosyal hayata ve ders dışı etkinliklere zaman ayırmasını sağlayan, okulu-öğretmeni merkeze alan bu yeni modelin ilerleyen yıllarda daha da gelişeceğini ve daha sonrası için de kullanılabilir bir referans modele dönüşebileceğini söyleyebiliriz. ”

sınav odaklı bir sürecin ve yoğun bir çalışma temposunun içine sokan bu yapıların yol açtığı olumsuzluklara son verecek bir süreç başlatıldı. Tabii bu devam eden ve beraberinde başka gelişmeleri de tetikleyen bir süreç. Örneğin bu sürecin bir devamı olarak kamuoyunda SBS olarak bilinen elemeye dayalı sınav sistemini de kaldırdık ve bu sayede çocuklarımızın geleceğinin anlık bir performansa bağlı olarak şekillenmesine son verdik. SBS yerine oluşturulan yeni modelle birlikte, öğrencilerin ortaokul yaşantısı boyunca sergiledikleri performansın tamamının bir ölçüde belirleyici olacağı sınıf ve öğretmen odaklı bir uygulamayı hayata geçir-

dik. Sınav stresini en aza indiren, öğrencilerin sosyal hayata ve ders dışı etkinliklere zaman ayırmasını sağlayan, okulu-öğretmeni merkeze alan bu yeni modelin ilerleyen yıllarda daha da gelişeceğini ve daha sonrası için de kullanılabilir bir referans modele dönüşebileceğini söyleyebiliriz. Yine ihtiyaç duyan tüm öğrencilerimize ücretsiz bir şekilde takviye kursları düzenliyoruz. Bu kurslara isteyen herkes herhangi bir bedel ödemeden iştirak edebiliyor. Tabii bunun dışında, kanun ve mevzuata aykırı bir şekilde çalışmalarını sürdüren yapılar olduğu duyumları Bakanlığımıza da zaman zaman ulaşıyor. Bu yapılar kesinlikle Bakanlığımızın

F.C. : Bundan sonra FETÖ gibi örgütlerin tekrar karşımıza çıkmaması için, sanıyoruz dinini iyi bilen ama aynı zamanda sorgulayıcı, araştırmacı, hurafelere ve sapkınlıklara itibar etmeyen bir gençlik ve toplum oluşması gerekiyor. Böyle bir toplum için eğitime görev düştüğü gerçek. Oysa bizim eğitim sistemimizin donuk, didaktik ve ezberci olduğu söylenmektedir. Ne düşünüyorsunuz bütün bunlar için?

Y.T. : Evet, bizim eğitim sistemimizin sorunsuz bir gül bahçesi olduğunu iddia edemem. Lakin böyle toptancı bir bakış açısıyla tüm sistemimizi kategorize etmenin de doğru olduğunu düşünmüyorum. Zira

Türkiye neredeyse çeyrek asırdır devam eden nitelikli bir dönüşüm sürecinin içine bulunuyor. Eğitim de, bu dönüşüm sürecinin hem en önemli hem de en dinamik alanlarından birini oluşturuyor. Kılık kıyafet serbestliğinin sağlanması, katsayı adaletsizliğinin kaldırılması, inanç ve kültür temalı seçimlik derslerin konulması, müfredat ve öğretim programlarının ayrımcı ve dışlayıcı içeriklerden arındırılması, 28 Şubat uygulamalarının kaldırılması ve mağduriyetlerinin giderilmesi gibi çok sayıda demokratik uygulamayı içeren özgürlükçü bir eğitim ortamına sahibiz bugün. Hatta az önceki sorunuza yanıt verirken ifade ettiğim üzere, ezberciliği ve salt rekabete dayalı bir yarışmacılığı esas alan dersane ve benzeri yapılara son verilmesini de bu sürecin bir sonucu olarak görmek mümkündür. Yani bu süreçte, bilimsel ve pedagojik ilkelere dayanan, insan haklarını ve evrensel değerleri esas alan, kendi medeniyet değerlerimizle ve kültürel yapımızla uyumlu dinamik ve özgürlükçü bir eğitim sisteminin inşası yönünde önemli bir yol kat ettik ve etmeye de devam ediyoruz. Ben bu sürecin zamanla daha da olumlu sonuçlar üreteceğine ve çok daha nitelikli bir eğitim iklimine kavuşacağıma inanıyorum. Bu iklim sayesinde de, kendi ayakları üzerinde durabilen, özgüven sahibi, çağın gerekliliklerine göre yetişmiş, içinden çıktığı toplumun değerlerine sahip ve saygılı, neyi ve niçin öğrendiğini bilen, soran, sorgulayabilen ve kendi dışındakilere karşı hoşgörü ile bakabilen özgür ve özgürlükçü bir öğrenci ve gençlik profiline oluşacağını ve hatta oluşmaya başladığını düşünüyorum.

F.C. : *Fatih projesi kapsamında öğrencilere dağıtılan tablet uygulamasının ne gibi sonuçları oldu?*

Bilgiye erişim vs. konularında istenilen sonuçları alabildiniz mi? Bu uygulamanın ekonomik boyutuyla fayda-zarar boyutunu kıyasladığınızda neler söyleyebilirsiniz?

Y.T. : Fatih projesi, tam olarak uygulamaya geçtiği zaman sonuçlarını açık bir şekilde görebileceğimiz büyük ölçekli bir proje. Yalnızca şu ana kadar tamamlanan kısmı üstünden toplam etkisini ölçmek kolay değil. Fakat etkileşimli tahta ve internet erişimi büyük oranda tamamlandı. Bu sürecin tamamlandığı okullardan, öğretmenlerden ve öğrencilerden yoğun ve verimli bir biçimde kullanıldığına dair dönüşler alıyoruz. İlgili genel müdürlük bünyesinde bu süreci saha verileriyle analiz eden ve sonuçlarını sürekli paylaşan bir birimimiz de bulunmaktadır.

Bu yıl içerisinde tüm altyapı çalışmaları tamamlanacak ve Eylül ayında tüm okul ve öğrencilerimizce kullanılmaya başlanacak. Etkileşimli tahtaların ders içeriklerini aktarmakta çok büyük faydası olduğunu gördük, görüyoruz. Tablet bilgisayar setlerinin de içerikler ve

tahtalar ile entegre çalıştığı okullarımızda derse ilgi, öğrenme süreleri ve etkin ders süresi kullanımı konusunda güzel sonuçlar alıyoruz. Projenin devam eden bileşenleri de tamamlandığında, gerek nicel gerekse nitel göstergeler bağlamında yarattığı-yaratacağı katma değer ile kendi maliyetinin çok daha ötesinde bir fayda sağlayacağını düşünüyoruz.

“ FATİH PROJESİ, TAM OLARAK UYGULAMAYA GEÇTİĞİ ZAMAN SONUÇLARINI AÇIK BİR ŞEKİLDE GÖREBİLECEĞİMİZ BÜYÜK ÖLÇEKLİ BİR PROJE. YALNIZCA ŞU ANA KADAR TAMAMLANAN KISMI ÜSTÜNDEN TOPLAM ETKİSİNİ ÖLÇMEK KOLAY DEĞİL. ”

TÜRKİYE'DE ÖĞRENCİ OLMAK

Dünyanın çeşitli coğrafyalarından gelip Türkiye’de eğitimlerine devam eden öğrencilere Tohum Dergisi olarak “Türkiye’de öğrenci olmak nasıl bir duygu? Neler hissediyorsunuz?” sorusunu yönelttik.

MELEK RADA (KOSOVA)

Boşuna “İrmağının akışına ölü-rüm Türkiyem” demiyorlar. Türkiye gerçekten de taşına, toprağına ölünecek güzellikte bir ülke. Tarihiyle, cana yakın, misafirperver insanlarıyla ve sayamadığım

daha birçok yönüyle muhteşem bir yer. Yemek ve kültürümüz neredeyse aynı, Türkiye’de hiç yabancılık çekmememin nedeni bu sanırım. Arkadaşlarım “Sen hiç yabancı gibi değilsin” diyorlar bana. Adımımı attığım anda bu ülkeye alıştım. Türkiye benim ikinci evim. Bazen de “Hiç

Türkiye dışında farklı bir ülkeye gidip eğitimini orada tamamlamayı düşündün mü?” sorusunu soruyorlar. Hiç düşünmedim, düşünmüyorum da. Türk Dili ve Edebiyatı okuyorum, bu alanda en iyi eğitimi Türkiye’de alırım ki zaten aldığım eğitimden çok memnunuz.

ERIONA ADHJARI (ARNAVUTLUK)

Türkiye'yi seviyorum çünkü kültürümüze çok yakın ve insanları sıcak

kanlı. Yemekleri güzel, eğitim Arnavutluk'a bakılarak çok daha iyi. Kaldığım yurt çok güzel. Oda arkadaşlarım sayesinde buraya alışmak benim için zor olmadı. Özellikle de din özgürlüğü var, rahatça namaz kılabilirim ve

kimse buna karışmıyor. Türkçe bilmememe rağmen çok iyi dostluklar kurdum. Sağlık konusunda ise bir yabancı olarak hiç sıkıntı çekmiyorum. Buradaki herkesle dost ve arkadaş olabiliyoruz.

EMPROU ACHMETKO (YUNANİSTAN)

Türkler tarih boyu farklı dinlerden ve farklı ırklardan insanlarla uyum içinde yaşadıklarından dolayı toplum içinde ya da eğitim hayatımda o yüzden hiçbir sorunla

da karşılaşmadım. Güzel bir ülke, ben sevdim Türkiye'yi. İnsanları sıcak, saygılı. Yeni insanlar tanımış oldum, bu da bana çok şey kazandırdı diye düşünüyorum. Farklı bir kültür tanımış oldum, bir sürü şey öğrendim. Memnunum, mutluyum Türkiye'de okumaktan. Ayrıca eğitim konusunda da kaliteli bir eğitim verildiğini düşünüyorum. Okul

bittikten sonra burada yaşamaya devam etmeyi düşünüyordum hatta, iş imkanı daha fazla olduğu için. Fakat gerek evimiz ve gerek eş durumundan dolayı Yunanistan'a döneceğim sanırım. İlerleyen zamanlarda ne olur bilemiyorum. Yaşadığım yer sakin ve sessiz, ben kalabalığı çok sevmiyorum. Eğitimimin ardından Yunanistan'a döneceğim gibi.

ALMA ZIDA (ENDONEZYA)

Türkiye'ye geldiğimde çok ilginç şeylerle karşılaştım. İlk kez buraya geldim ve hiçbir şey anlamadım. Zamanla Türkçemi geliştirdim ve ortama alışmaya başladım. Bana göre Türkiye yabancılar için iyi bir

yer çünkü Türkler yabancılar için iyi davranıyorlar. Türkiye'de her şey hem ucuz hem de pahalı. Bazen güvenli bazen de güvensiz bir yer. Türkiye yemekleri ile bizim yemekler çok farklı. Örneğin, Türkiye'de çay, ekmek, ayran vazgeçilmezleri. Ama ülkemizde günde üç kere pilav yiyoruz. Burada baklava çok meşhur, bence

baklava çok lezzetli. Türkiye'nin farklı şehirlerinde farklı aksanla konuşuyorlar. Tarihi çok zengin, bu yüzden de turist akınına uğruyor ama maalesef kendi dillerini sevdikleri için iyi İngilizce konuşmuyorlar. Türkler, İngilizce öğrenmek için biraz çabalamalıdır. Bana göre Türkiye çok ilginç ve çok güzel bir ülke.

MUHAMMAD AKHYADOV (ÇEÇENİSTAN)

Doğu ile batının birleşme noktasında stratejik bir konuma sahip olan Türkiye, yaklaşık on bin yıllık bir geçmişe sahip olmakla birlikte

bölgedeki en güvenli ve istikrarlı ülkelerden biridir. Ayrıca, Türkiye'de uluslararası öğrenci olarak ben hem çağdaşlığı hem de geleneği bir arada yaşama fırsatı bulmaktayım. Aynı zamanda, Türk Üniversiteleri'nin kaliteli eğitim ve öğretim kadrosu ile, küresel dünya için gereksinim duyduğum bilgi ve becerileri ka-

zanmaktayım. Ayrıca belirtmek isterim ki çeşitlilik, zenginliktir. Asya ve Avrupa kıtalarının birleştiği nokta olan Türkiye'de Doğu ve Batıyı bir arada barındıran kültür zenginliğini bulduğuma inanıyorum. Son olarak, misafirperverliğinden dolayı bütün Türk halkına canı gönülden teşekkür ederim.

SÜEDA RADA (KOSOVA)

Türkiye’de yaşamak ve okumak benim için deneyim. Farklı insanlar, farklı yerler

görüyorum ve psikoloji okuyan birine artılar katan bir durum. Aldığım eğitimin bana çok faydalı oluyor. En önemlisi staj yapma imkanım var ve kendi ülkemde karşılaşamayacağım psikolojik vakalarla karşılaşıyorum. En

zor vakalara karşı nasıl çözüm üreteceğimi öğreniyorum ve bu durum benim başarılı bir psikolog olmamda yarar sağlıyor. Türkiye’de aldığım eğitim inanıyorum ki bana aydın bir gelecek sağlayacak.

MOMİN MOMİN (BANGLADEŞ)

Türkiye’de uluslararası öğrenci olmak demek “memleket nere” bu so-

rusu ile her gün karşılaşmak demek. Türkler yabancılar hakkında çok meraklı. Her gün daha çok eğlenceli sorularla karşılaşır oluyorsun, mesela: Müslüman mısın? Bekâr mısın? Türkiye mi güzel yoksa senin ülken mi? İskender kebabı seviyor musun?

Hangi takımı tutuyorsun? vb. Bunun üstünde Türkiye’de uluslararası öğrenci olmak büyük şans. Hem Asya hem de Avrupa kültürlerinin yakın ama bambaşka bir kültürün şahit oluyorsun. Tarihi camiler, boğaz, denizdeki güzellikleri gönül doluyor.

AHMAD HUSSİEN AMAN (ETİYOPYA)

Türkiye’de olmak benim için bir gururdur. Kendimi bu ülkede olduğum için çok şanslı hissediyorum. Burası benim ikinci vatanım. Ayrıca Türkiye’ye geleli 4 sene olmasına

rağmen hiçbir mutsuzluk hissi- ne kapılmadım. Burada güven içinde gelecek güzel günlere hazırlanıyorum. Türkiye’de misafir öğrenci olmak benim için mutlu bir yaşam demektir.

ALA’A JARADAT (ÜRDÜN)

Türkiye’ye ilk geldiğimde bayağı zorlanmıştım. Eğitimden tut espirilere kadar her şey yabancı geliyordu. Ailemden uzak bir yerde gurbet çektim ve halen çekiyorum. Ya-

bancı olduğumuz için kendimizi misafir olarak görürüz ve bu duygu yaşam dengemizi bozuyor diye düşünüyorum. Bundan dolayı da duygu karmaşası yaşarsınız ve bunu ancak yaşayanlar anlar.

ZEKERİYA GAMSHAD (İRAN)

Türkiye’de öğrenci olmak hayata daha fazla sorumluluk duygusu ile bakmak demektir. Aileden uzak kalıp gençliğin baharında hedefler için yıllarca çalışıp mücadele et-

mektir. Zorlu bir yolun başlangıcı demektir. Ama her zorluğa karşı mücadele etmeni sağlayan dostların ve kardeşliğin ülkesidir, Türkiye.

AHMET DERVİSHEV (MAKEDONYA)

Türkiye’de uluslararası öğrenci olmak hangi coğrafyadan geldiğine bağlı olarak farklı muamelelerle karşılaşabiliyorsunuz. Yanlış anlaşılmasın bunlar kötü muameleler değil. İlk önce senin boyuna po-

suna bakarak sima olarak nereden geldiğin ilk önce tahmin edilir. Çoğu kez tahminler doğru çıkar. Ardından hangi dine mensup olduğun sorulur. Cevap ise ne olursa olsun yadırganmıyorsunuz. Bundan sonra ise Türkiye toplumu yemeği çok sevdiği için hemen de gelmiş olduğun ülkenin hangi yemeği meşhurdur diye sorular sorarlar. Kısaca ülkeni tanıttıktan sonra nerdeyse senin de

Türk olduğunu söylerler. Okul ortamı da çok renklidir. Tüm öğrenciler sen bir başka ülkeden geldiğin için senle arkadaşlık kurup hemen de senle kaynaşırlar. Hocalarda senin bir uluslararası öğrenci olduğunu bildikleri için sana Türkiyeli öğrencilerden daha iyi davranırlar. Sonuç olarak Türkiye’de uluslararası öğrenci olmak demek Türkiye’ye sevdalı olmak demektir.

MUSLİM MOHAMED ABDELMOULA (SUDAN)

Türkiye’de öğrenci olduğum için çok memnunuz. İnsanlar burada samimi ve kardeştir. Okumak veya yaşama imkanı olarak ko-

laydır. Kültür olarak da ülkeme benzemektedir. Bütün bunlardan dolayı kendimi vatanımda gibi hissediyorum. Bunun için çok şanslıyım.

KİMIN HATIRASI BU?

Ilık bir kış günüydü. Hava üşüt-müyordu fakat uzun uzadıya dışarıda kalacaksınız yine de tedbirinizi almanız lazım gelirdi; ben de öyle yapmış, mantoma sıkı sıkıya sarılmıştım, eldivenlerim olduğu halde cebime sokmuşum ellerimi, öyle yürüyordum. Bir şeyler düşünüp yolumu kısa eylemek istedim. Sıcak bir günü düşünmek iyidir, dedim, aklıma Ürdün geldi. Yıl 2011. Ürdün'ün Petro şehrindeyim. Eğitim görmek için gitmişim o sene. Her şeyin üst üste geldiği bir gündü. Hava hiç görmediğim kadar sıcaktı, ailemi ve dostlarımı çok özlemiştim, İstanbul'u özlemiştim, her gün kendi ülkemde şehrimde ne yapıyorsam onların hepsini ayrı ayrı özlemiştim, derslerden yorulmuş-tum. İşte her şeyin üst üste geldiği bir gün, hava bilmem kaç derece. Taş evlerden birinin gölgesine sığındım, elimdeki kağıdı yelpaze yaptım düşünüyorum. Geçen ömrümün muhasebesini yapmaya çalıştım; ağır geldi. Bıraktım düşünmeyi çantamdan bir kitap çıkardım okumaya başladım. Anton Çehov'un hikâyeleriydi. Kısa kısa olduğu için, okur, dinlenir kalkar giderim diye düşündüm. Besleme

hikâyesindeki Varka'yı okurken içerlendim; kendi yaşını yaşayamayan herkese içerlenirim. Bir çocuk sekiz yaşında ise sekiz yaşından büyük işler yapmamalıdır, bir adam seksen yaşında falan sevmelidir; herkes onu çok sevmelidir baş tacı etmelidir hiç yalnız bırakmamalıdır. Bu gibi şeyler. Varka, küçücük bir kız çocuğu idi, kendisinden çok iş bekleniyordu; bütün evin bakımı yetmezmiş gibi bir de çocuk bakıyordu gece gündüz. Sabaha kadar beşik sallıyordu. Neredeyse hiç uyumuyordu ve sonu da hazin biten bu hikâye, içimi dağlamıştı. Sanki çok mutluymuşum gibi oturduğum yerde, bu hikâye iyice bunaltmıştı beni. Bir süre sonra küçük bir kız ağlayarak yanıma çöktü. Hüngür hüngür ağlıyordu. Yanına gittim. Yelpazemi verdim. Olay neydi bilmiyorum ama o ağladı, ben ağladım. Bilmediğim bir üzüntünün ortağı olmuştum. Kendi üzüntümün hasretimin üstüne onun sıkıntısını koydum, ağladıkça ağladım ben de. Rahatlamıştım. Sonra çıktık taş evin gölgesine oturduk, konuştuk, güldük. Yedi sekiz yaşlarındaki bu küçük kız güldükçe dünya güldü sanki. Derken arkadaşlar geldi, git-

mek zorunda kaldım. Kısa bir anın, hızlı bir vedanın, uzun hatırası kaldı bende. Küçük kız, petro taşlarından yaptığı kolyeyi çıkardı hediye etti. "Beni unutma" deyip kocaman öptü. Ne o kızı unuttum, ne gülüşünü, ne o sıcak günde taş evin altında oturup soluklandığımı.

Çantamdan çıkarıp kolyeye baktım. Hala saklıyordum. Gültümsedim. Bu anı, sarıp sarmaladı beni, üşümek falan kalmadı. Sonra gerçekten yüzleşip; bu hikâyenin aslında benim değil Merve Nur'un hatırası olduğunu kendime acı da olsa itiraf ettim. Bazen oluyor böyle. Okuduğum, dinlediğim yahut anlatılan bir an, çok hoşuma gitmişse ve o andan kalan hatıra, artık bana teslim edilmişse, benim mi onların mı hikâyesi olduğunu karıştırırım. Çoğu zaman sonuca da varamam. Benim bilirim, insanlara öyle anlatırım. Büyük yalancıyım doğrusu, büyük yalancı. Ama Merve bu kolyeyi bana hediye ederek o küçük kızla konuşan benmişim, Ürdün'de ben bulunmuşum gibi hatırasına ortak etmemiş miydi? O zaman, bu hatıra, aynı zamanda artık benim. O küçük kız, benim arkadaşım. Onunla ağlaşan da gülüşen de benim. Unutmayan da.

ODTÜ İLE TAPDUK EMRE İMAM HATİP ORTAOKULU'NDAN BİLİMSEL ÇALIŞMA

ABD'de bulunan Oxford Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve NASA Uzay üssü ile çalışmalar yapan Nallıhan Tapduk Emre İmam Hatip Ortaokulu, son olarak Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) ile bilimsel işbirliği yaptı. Öğrencilerin akademik gelişmesi için çok sayıda çalışma ve projenin başarıyla uygulandığı okulda ulusal ve uluslararası anlamda bilimde söz sahibi kuruluşlarla işbirliği yaparak, bunların imkânlarından öğrencilerin yararlanma-

farklı alanlarda öğretmen ve öğrencilere eğitimler vererek deneyler yapma imkânı sundular. Okul öğretmenlerine yapılan eğitimde öğretmen olmanın önemi, çeşitli örneklerin sunumu ve imkânsızlıklar içinde başarılı olan öğretmen hikayeleri paylaşıldı.

Okuldaki öğrencilere sınıflar bazında verilen eğitimlerde matematik, fizik, kimya, biyoloji, tarih, coğrafya, müzik, spor, bilgisayar alanlarında sunumlar gerçekleştirildi. Sunumların yanı sıra farklı birçok deney yapılarak öğrencilerin öğrenmesi pekiştirildi. Okul bahçesinde düzenlenen programda ise toplu deneyler ve sınıflarda derece yapan öğrencilere hediyeler verildi. Ayrıca okuldaki bütün öğrencilere TÜBİTAK yayını olan kitap ve dergiler hediye edildi. Okul Müdürü Mustafa Eryiğit törende yaptığı konuşmada, "ODTÜ yetkililerine okulumuza gösterdikleri ilgiden dolayı teşekkür ederim. Öğrencilerimizin akademik gelişimine büyük katkı sağlayan bu türden etkinliklerin devam etmesi için bütün öğretmenlerimiz el birliğiyle çalışmaya devam edeceğiz. Öğrencilerin araştırmaya, incelemeye yönelmeleri deneylerle ve alanında uzman kişilerden eğitim almaları ders başarılarını da artırmakta TEOG sınavında ilçemizde ikinci olmanın yanı sıra artan bir başarı grafiğine sahip olmanın mutluluğunu yaşıyoruz" dedi

BEYAZIT BESTAMİ

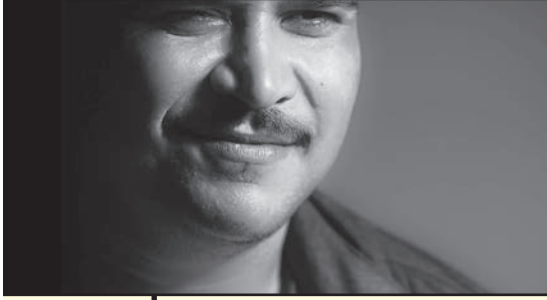
Yazar

sının sağlandığı belirtildi. Bu çalışmaların meyvesinin ise öğrencilerin almaya başladığı kaydedildi. TÜBİTAK tarafından düzenlenen ortaokullar arası matematik proje yarışmasında Nallıhan Tapduk Emre İmam Hatip Ortaokulu'nun iki kız öğrencisi Ankara'yı temsilen bölge elemelerine katılmaya hak kazandı. Ayrıca 4. kez TÜBİTAK bilim fuarı başvurusu kabul edilerek, bilim çalışmalarına verilen önemin göz önüne serildiği belirtildi. Okula gelen ODTÜ Üniversitesinden Prof. ve Üniversite öğrencilerinden oluşan 20 kişilik ekip, sabah 08.00'den 17.00'ye kadar birçok

HUGO
CHAVEZ
NURETTİN DURMAN

Bunlar adamı kanser yapar Hugo
İsterler ki dünya babalarının malı gibi
Sallanıp dursun önlerinde
El pençe divan dursun
Boynu bükük emre amade sallanıp dursun
Bu zalimler böyledir Hugo bu zalimler böyle.
Sen biraz daha yakındın onlara bilirsin
Kanka olmadın ama bilirsin suratlarını
İnsan insanı bilmeye bakınca
Öğreniveriyor bir şekilde nasıl olsa
Zaten onlar öğretiyorlar kendilerini bir vesileyle
Çevirdikleri dolapları yaptıkları rezillikleri
Bilirsin bilmesine de ama gene de bunlar
Bu şeytanlar adamı kanser yapar Hugo.
Böyledir dünyanın işleri gördün işte
Kimseyi bırakmıyor kendine ki yüzü gülsün
A akıllı Hugo a devrimci Hugo a muhalif Hugo
Bu paragözler yok mu bu paragözler
Bu emek hırsızları bu sömürgeçler
Bu yok olasıcılar yok olmuyorlar bir türlü.
İşte böyle bir düzenin bozguncusu olmak
Önemli elbet Hugo çok önemli
Varsın kanser yapsınlar adamı lakin
Sömürü düzenine çomak sokmak
Keyifli bir şey olmalı değil mi ama
Dünya dönsün dursun istediği kadar Hugo
Namin yürüsün yeter.

TÜRKİYE DIŞINDA BİR YERDE YAŞAMAK İSTEMEM

20 Eylül 1979 tarihinde İzmir’de dünyaya gelen Yener Çevik aslen Erzurum’un Oltu ilçesindedir. 2000’li yılların başında J&B Müzik Festivali ve H 2000 gibi müzik organizasyonlarında sahne alarak, kendini geliştirir. Bunu yurt dışı projeleri izler. Rap şarkıcısı Yener Çevik, 15 Temmuz Şehitleri anısına “Vatan İçin” adlı rap parçası yaptı. Rap dünyasındaki takma adı “Sokak Kafası” olan Çevik, rap müziğinin aşık edebiyatının yeni nesli olduğunu söylüyor.

1. Rap şarkıcısı oldunuz. Anneniz kızmadı mı?

Başta canım annem ve ardından tüm ailem her zaman destek olmuştur.

2. Yalnız olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Yalnızlığımı seviyorum, düşündüğüm şey düşüm değil.

3. Rap bir delilik midir?

Değildir, rap sakinleşme seansıdır.

4.Sizi özetleyen en iyi cümle nedir?

Çok var ama sadece bir tane söyleyeyim: ” Sabır var, şükür var mutluluk gelir.”

5.Sizi yazmak mı daha çok heyecanlandırıyor; yoksa eserlerinizin okunması mı?

Yazmak heyecan tabii ki, ama eserlerimin iyi sesler tarafından okunması da mutluluk.

6. Derin sularda yüzmek mi; yoksa beş yıldızlı bir otelin havuzu mu?

Keşfe çıkmak en güzeli ama nasip tabii ki her şey.

7. Yürüme mi makam aracı mı?

Makam aracı değil de bastonumla yürüten biriyim bi kazadan ötürü. Aracım olursa güzel olur.

8. Boş zamanınız var mı?

Yok.

9.Size sorulmasından en nefret ettiğiniz soru hangisidir?

Kaç kilosun?

10. Dostoyevski mi Tolstoy mu?

İkisinin de sadece adını biliyorum tanışmaya fırsatım olmadı cümleleriyle.

11. En sık kullandığınız kelime hangisi?

Eyvallah

12.Kıskandığınız bir müzisyen var mı?

Yok.

13. Nobel edebiyat ödülü sizin için ne ifade ediyor?

Bence tek Nobel Aziz Sançar.

14.Yazdığınız şarkının bitmiş olduğunu nasıl anlıyorsunuz?

En son cümlede yumruğumu sıkıp “şükür” dediğimde.

15.Okumaktan keyif aldığınız yerli yazarlar var mı?

Bu ara çok fazla Cahit Zarifoğlu ve Ece Ayhan.

16. Türkiye dışında başka bir ülkede yaşasaydınız bu hangi ülke olurdu?

İstemiyorum başka bir yerde yaşamak.

17. Sizi diğer müzisyenlerden farklı kılan nedir?

Bunu beni destekleyen ve sevenlere sormak daha anlamlı olur gibi geliyor bana.

18. Çay mı portakal suyu mu?

Çay.

19. Dinleyicilerinizle aranızda bir gönül bağı var mı?

Yoğun şekilde, Allah razı olsun tüm destek verenlerden.

RECEP TAYYİP ERDOĞAN'IN ÖĞRETMENİ: MEHMET YAHYA KUTLUOĞLU HOCA

Hiç tanıdığı olmadığı halde o koca şehir İstanbul'a gelerek "İmam Hatip Okulu açılmış, yerini biliyor musunuz?" diye önüne gelen herkese sormuş, Zeytinburnu'ndaki İmam Hatip Okulu'nu bulmuş ve kaydını yaptırmıştır. Hafızlığı babasından öğrenen Yahya Hoca, emniyet müdürlüğünde pasaport işlemlerini yürüten komiserin tavsiyesi üzerine Mısır'a gitmeyerek eğitimine Türkiye'de kalıp devam etmiştir.

**MUSTAFA
CANBEY**

Yazar

L929'da Trabzon'un Çaykara İlçesi, Taşçılar Köyünde doğmuştur. Yedi kardeşin en küçüğü olan Yahya Hoca Çaykara boğazında, Topal Hoca (Hacı Lekur) diye bilinen, Mehmet Hanefi Kutluoğlu'nun oğludur. Köyünde Molla Kerim mescidinde, talebe okutmuştur. Ağabeyi de kendisinden okuyarak icazet alıp imamlık yapmıştır. İlahiyatçı-yazar Mehmet Yahya Kutluoğlu Hoca, öğrencilik yıllarında imam hatip okullarına yönelik yaşanan sıkıntıları hatıralarında anlatmıştır.

İlkokulu Holo'da başlayan ve üçüncü sınıfı babasının imamlık yaptığı Bayburt'un Kitre Köyü'nde, dördüncü sınıfı abisinin imamlık yaptığı Samsun Havza Merkez İlköğretim Okulu'nda, son sınıfı ise kendi köyünde okumuştur. İlkokuldan önce hafızlık yapmış, Arapça eğitimimi tamamlamıştır. O dönemlerde okullarda din dersi yoktu. O dönem geçimlerini hayvancılık yaparak

sağlayan Yahya Hoca, bir yandan babasından ders alarak, diğer yandan da günlük işlerini yapmaya devam etmiştir. Evlenmişti ve geçindirmesi gereken bir de ailesi vardı.

İSTANBUL'DA İMAM HATİP OKUMAK

Yahya Hoca hatıralarında şöyle anlatmaktadır; 'Bir gün inekleri otlatırken, aklıma şöyle bir düşünce geldi; Dünyanın en iyi dini eğitim veren yerlerinden biri Mısır. Orada El Ezher Üniversitesi var. Büyük âlimler yetiştiren bir üniversite. Ben de oraya gitsem ve eğitimime bu şekilde devam etsem... Zamanla bu fikir bende iyice yer etti. O zaman ablamın eşi Trabzon'da esnaftı. Bizim oralarda giyilen kara lastikleri üreten bir fabrikası vardı. O fabrikanın adresini vererek, pasaport müracaatı için bir dilekçe yazdım. O zamanlar eğitim için Mısır'a gidilmesine izin verilmiyordu. Ben de dilekçemde, eniştemin yanın-

“ Bugünkü ÖNDER’i kurmalarında büyük emekleri olan Yahya Hoca’nın aynı zamanda Yüksek İslam Enstitüsü’nün açılması için verdikleri mücadele unutulmazdır. ”

da fabrikada çalıştığımı, işlerimizi ilerletmek, bilgimi, görgümü artırmak için Mısır’a gitmek istediğimi yazdım. Emniyet müdürlüğünde pasaport işlemlerini yürüten komiser, beni odasına çağırdı. Odasına gidince masasının çekmecesini açtı ve içinden küçük bir Kur’an’ı Kerim çıkardı. “Okur musun?” dedi. “Tabi okurum” dedim. Kur’an’ı Kerim’i okuduğumu gören polis dilekçeye baktı ve neden Mısır’a gitmek istediğimi anladı. Kara lastik fabrikasıyla Mısır’ın ne bağlantısı var? “Bak evladım” dedi. “Mısır’a okumaya gideceksin değil mi?” dedi. Ben ‘Yok’ dedimse de gerçek niyetimi anladı. “Evladım, Mısır’a gidip okuyup gelirsin. Türkiye’de

senin diplomanı kabul etmezler. Sana bir faydası olmaz Türkiye’de bir görev alamazsın. İstanbul’da İmam Hatip Okulları açıldı. Sen git kaydını oraya yaptır. Oradan mezun olunca sana kadro verirler, memur olursun. Askere gidince subay olarak görev yaparsın. Maaş alır, geçimini daha kolay sağlarsın. Mısır’a gidersen bunların hiçbiri olmaz” dedi. Bu fikir benim de aklıma yattı. Köye geri döndüm ve babama söyledim. Babam ileri görüşlü bir âlim idi. “Tamam git, İmam Hatip Okuluna kaydol” dedi. Hiç tanıdığı olmadığı halde o koca şehir İstanbul’a gelerek “İmam Hatip Okulu açılmış, yerini biliyor musunuz?” diye önüne gelen her-

kese sormuş, Zeytinburnu’ndaki İmam Hatip Okulu’nu bulmuş ve kaydını yaptırmıştır. Hafızlığı babasından öğrendi Yahya Hoca, emniyet müdürlüğünde pasaport işlemlerini yürüten komiserin tavsiyesi üzerine Mısır’a gitmeyerek eğitimine Türkiye’de kalıp devam etmiştir. Babasının isteğiyle imam hatip okuluna kaydolan Yahya Hoca, Celaleddin Ökten gibi bazı hocalardan da dersler almıştır.

Bugünkü ÖNDER’i kurmalarında büyük emekleri olan Yahya Hoca’nın aynı zamanda Yüksek İslam Enstitüsü’nün açılması için verdikleri mücadele unutulmazdır. İmam hatip okullarının açılmasında Celaleddin Ökten ve Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri’nin önemli katkıları bulunmaktadır. Yahya Hoca, bazı röportajlarında İmam Hatip Okulları ile Yüksek İslam Enstitüleri’nin açılma sürecini: “Askerde olduğumuz dönemde, Milli Eğitim Bakanı Celal Yardımcı, bir görevle yurt dışına gönderildi. Tevfik İleri’ye de Milli Eğitim Bakanlığı’na vekalet etme görevi verdiler. Yetki onda olduğu için Yüksek İslam Enstitülerini açılmasını onayladı. İmam hatip okulları ve Yüksek İslam Enstitülerini açma şerefi Tevfik İleri’ye aittir” şeklinde anlatmaktadır. Tevfik İleri olmasaydı her iki okulun da açılması mümkün olmayacaktı, diye de eklemektedir. Çünkü dönemin Cumhurbaşkanı ve Milli Eğitim Bakanı bu okulların açılmasından yana değildi. Tevfik İleri ve Celaleddin Ökten’in büyük gayretiyle hem İmam Hatip Okulları hem de

Yüksek İslam Enstitüleri açılmıştır.

HAYATINI DEĞİŞTİREN HOCASI: MAHİR İZ

İmam hatip okuluna karşı olan müdüre rağmen eğitime devam etmiş, okul müdürünün olumsuz tavrına rağmen okuldan ayrılmamıştır. Celal Yardımcı'dan dersler almaya devam etmiştir. Mahir İz Hocanın, okula yeni müdür olarak atanmış ve Yahya Hoca'nın hayatına yön vermiştir. Edebiyat ve kompo-

zasyon derslerine giren Mahir İz Hoca bir gün Yahya Hoca'yı çağırarak "Yahya, Çağaloğlu'na gideceksin. Orada Yeni Sabah Gazetesi var, yerini biliyor musun? diye sorar. Yahya Hoca "Yok, bilmiyorum hocam" diye cevaplar. Mahir İz Hoca devam eder: "Sora sora öğrenirsin. Yeni Sabah gazetesinde Hakkı Devrim var. Gazetenin yazı işleri müdürüdür. Bir de Nezihe Araz var, dini konularda yazar. Onlar, seninle görüşecekler. Sana bir şeyler

yazdıracaklar. Yazarsın ama paranı da al. Öyle peynir ekmekle çalışma". Ancak bu teklif karşısında Yahya Hoca çok şaşırır ve mahcup mahcup Hocasına "Aman hocam ben yapamam. Ben gazeteye nasıl yazı yazarım, sizi mahcup ederim" cevap verse de Mahir İz Hoca ısrar ederek "Yahu ben seni biliyorum. Sen beni mahcup etmezsin, merak etme. Git ve dediğimi yap" der. Yeni Sabah gazetesine giden Yahya Hoca, Hakkı Devrim ve Nezihe Araz ile görüşür. Gazete için Ramazan ayında, Ramazan köşesi hazırlanacaktır. Köşede, İstanbul'da meşhur olan din adamlarının biyografilerini hazırlamasını isterler. Abdurrahman Şeref Güzelyazıcı'nın biyografisini yazıp gazeteye götürür. Güzelyazıcı, 1960 darbesinden sonra İstanbul müftüsü olan zattır. O zaman vaizlik yapmaktadır. Âlim bir zattır. Yazdığı yazı beğenilir ve Ramazan boyunca 40 kişinin biyografisini yazar. Bayramdan sonra da Cuma günleri kendisinden gazetede dini yazılar yazması istenir. Yahya Hoca teklifi kabul eder. Uzun süre bu gazetede dini içerikli yazılar yazar.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tam bir İstanbul delikanlısıydı

Okul zamanlarında camilerde vaazlar verir, namaz kıldırır. Konferanslara katılarak boş zamanlarını değerlendirir. Yahya Hoca, Yüksek İslam Enstitüsü'ne kaydolduğunda 31 yaşındadır. 1964'te mezun olduktan sonra Beyoğlu vaizi olarak göreve başlar. Daha sonra İmam Hatip Okullarında müdürlük, Diyanet'te Kur'an kursu yöneticiliği yapar. Bir süre Gaziosmanpaşa İmam Hatip Okulu'nun müdürlüğünü yapar. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan İstanbul İmam Hatip Okulu'nda iken Yahya Hoca'nın öğrencisi olmuştur. Recep Tayyip Erdoğan'ın, arkadaşları arasında "efendi bir delikanlı" olarak tanındığını ve tam bir İstanbul delikanlısı olduğunu aktarır. Konuşmasının, hitap şeklinin ve davranışları çok güzel olduğunu, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın liderlik vasfının daha o zamanlardan başladığını anlatır.

HAKİKATİ SÖYLEMENİN BEDELİ AĞIR!

CAZ, SİYON VE KURTULUŞ ÜZERİNE KAPSAMLI BİR SÖYLEŞİ
GILAD ATZMON & ALİMUDDİN OSMANİ

MANA YAYINLARI

GÜLCAN TEZCAN

Gazeteci, Yazar

Dünyaca ünlü caz sanatçısı Gilad Atzmon, müzisyen kimliğinin yanı sıra İsrail'in insanlık dışı politikalarına karşı duruşuyla da biliniyor. Daha önce Göçebe Kimlik kitabı ile siyonizm eleştirisi yapan Atzmon, Mana Yayınlarından okura ulaşan Caz, Siyon ve Kurtuluş üzerine Kapsamlı Bir Söyleşi alt başlığını taşıyan Muhallif adlı kitabında da Yahudi kimliği, siyaseti ve kültürü ile ilgili birtakım felsefi sorular sormaya devam ediyor.

Yetiştirdiği kültürü yakından tanımanın verdiği yetkinlikle dünya üzerinde pek az kimsenin söylemeye cesaret edebildiği gerçekleri ortaya koyuyor. Atzmon, bir cerrah kesinliği ve hassasiyeti ile Yahudi gücünü masaya yatırıyor. Kabilecilik ve kimlik politikaları tarafından esir alınmış herkese bir davet niteliğindeki kitapta Atzmon, "Aktivizme, siyasete ya da siyasetçilere inanmıyorum. Tek bir ilkeye inanıyorum, o da hakikat. Hakikat orada bir yerde dolaşan bir yetim değildir.

Daha çok bir bebek gibidir, bağırır, ağlar, fark edilmek ister, dikkat çekmek ister, görülmek ister. Hakikatin sizi işinizden etme ihtimali ne kadar fazlaysa o kadar da sizi özgürleştirir. Hakikati söyleyince genellikle ağır bir bedel ödüyoruz. Ancak 'acı ve zevkin' gerçek anlamı budur. Açıkça konuşun, düşüncelerinizi ifade edin." diyerek çekincesizce düşüncelerini ortaya koyuyor. Sözelimi mültecilik meselesiyle ilgili tokat gibi şu cümleleri kuruyor: "Lord Levy, Bernard Henri Levy ve George Soros evlerindeki boş odalarına kaç tane mülteci sığdırabilirler bilmem. Ancak Avrupalı ve Amerikalı Yahudilerin mültecilere yönelik insani çabalarda ön sırada yer almalan gerektiğine inanıyorum. Öncelikle Yahudiler eziyetin ne demek olduğunu herkesten fazla bildiklerini iddia ettikleri için. Ama daha da önemlisi bu devasa insani krizin sebebi, Siyonizmin küresel lobi faaliyetleri ve saldırgan müdahaleci Yahudi politikaları olduğu için."

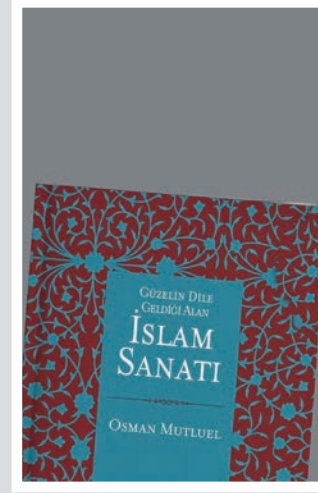

ESKİMEZ YENİ

HZ. PEYGAMBER'İN SÜNNETİ
M. HAYRİ KIRBAŞOĞLU

OTTO YAYINLARI

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim üyesi M. Hayri Kırbaşoğlu'nun kaleme aldığı Otto Yayınları'ndan çıkan Eskimez Yeni, bugün hadisleri nasıl yorumlayabileceğimize dair örneklerle ufkumuzu açıyor. Son derece genel, her zaman ve her mekanda geçerli olabilecek klişeler yerine, İslam dünyasının ve onun bir parçası olan toplumumuzun can yakan acı gerçeklerin karşısında, Hz. Peygamber'in sünnetinin bizlere nasıl yol gösterebileceği sorusundan yola çıkan yazar, ele alacağı hadisleri de ağırlıklı olarak bu önceliklere göre belirlemiştir. Kırbaşoğlu, kitabı hazırlarken nasıl bir yöntem izlediğini şöyle ifade ediyor: "Hz. Peygamber'in yaşadığı dönemle bizim içinde bulunduğumuz dönem tamamen farklıdır. Dolayısıyla Hz. Peygamberin doğrudan değil dolaylı olarak bizlere bir şey söylemesi mümkündür. Hz. Peygamberin bize hitap etmesini sağlamak ise, ancak yorum yoluyla mümkün olabilir ve karşı karşıya kaldığımız meselelere anlam vermek veya çözüm üretmek tamamen bize kalmıştır. Burada yapmaya çalıştığımız şey Hz. Peygamber'in sünnetini 21. yüzyıl şartlarında yeniden üretmekten başka bir şey değildir diyebiliriz. Eserde sergilenen yorum anlayışı, rivayetlerin altında yatan mana, ruh, amaç veya hikmeti esas alarak, bu ruh veya ilkeler doğrultusunda çağdaş durumumuzu anlamlandırmaktan ibarettir."

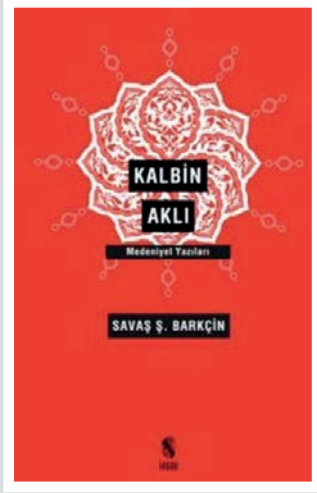

MÜSLÜMANCA SANAT NASIL MÜMKÜN OLUR?

GÜZELLİĞİN DİLE GELDİĞİ ALAN
İSLAM SANATI
OSMAN MUTLUEL

OTTO YAYINLARI

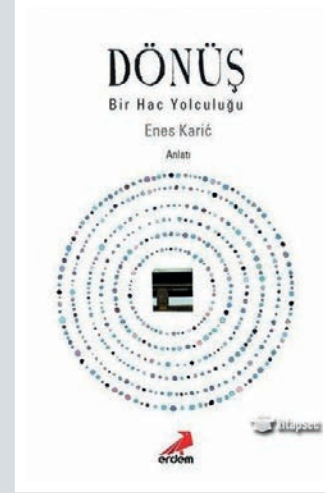
Otto Yayınları'nın Sanat Kitaplığı başlığı altında çıkan İslam Sanatı, bu alandaki teorik düşünce zeminine bir tuğla olma yolunda önemli bir adım. Osman Mutluel, ülkemizde İslam sanat felsefesi ilgili hemen hiç çalışma yapılmadığına dikkat çekerek başladığı kitabında ülkemizde İslam estetiği ve sanat felsefesi ile ilgili de özellikle felsefe açısından ele alınabilecek çalışma sayısının da bir elin parmaklarını geçmediğini söylüyor. "Günümüzde Müslümanca düşünen ve yaşamaya çalışan insanların özellikle sanata karşı nasıl bir tavır alacağı konusunda oldukça tereddütlü, çaresiz aynı zamanda kafasının da karışık olduğu ortadadır. Çünkü bir taraf estetik ve sanattan habersiz diğer tarafta konu hakkında bilgi sahibi olmadan haram hükmü veren insanların ifadeleri sayesinde konudan uzak durmayı tercih etmektedir." diyen Mutluel, bu noktada İbn Haldun'un 'toplumların gelişmesinin üçüncü aşamasında sanat ve sanatsal faaliyetler bulunmaktadır' düşüncesini hatırlatıyor. Sanat nedir, sanatçı kimdir, gibi soruların cevaplarını bulabileceğiniz kitap, Müslümanca bakışın nasıl mümkün olabileceğine dair bir fikir jimnastiği özelliği taşıyor.

KALBİN AKLI'NA TÂBİ OLMAK

KALBİN AKLI
SAVAŞ Ş. BARKÇİN
İNSAN YAYINLARI

Savaş Barkçin'in medeniyet üzerine yazılarını topladığı son kitabı Kalbin Akli, kalp ile akıl arasındaki dengiyi bulamayan modern insanın sıkışmışlığına medeniyet ve kendilik üzerinden çare arıyor. Kalp ve akıl üzerinden bir perspektif oluşturmaya çalışan kitabın ana eksenini medeniyet kavramı. Ait olduğumuz medeniyetin de en temelde inanca yani İslam'a dayandığının altını çizen Savaş Barkçin, "Hikmetle emrolunmuş insanlarız. Bizim özgünlüğümüz Allah'la olan irtibatımız. Mimar Sinan'ı büyük yapan mimarlığı değil, kulluğu, yaptığı eserleri mümince yapıyor oluşu. Referansları doğru oturtmak lazım. Dede Efendi derdi de dermanı da söyler. Ama kulluğuyla sanatını icra etmeyen bunu yapamaz. Uyanıklık için her şeyin merkezinin Allah olduğunu unutmamak lazım. Kulluğa bağlanınca ürettiğinde fark olmalı." diyerek yitirmeye başladığımız hakikate dikkat çekiyor. Modern uygarlığın gitgide hayatımızdan tasfiye ettiği geleneksel medeniyet dinamiklerini/inceliklerini günlük sohbetlerimizden musikimize kadar örneklendiren Kalbin Akli, teorik değil pratik bir metin olarak söylediklerini somutlaştırmayı başarıyor.

SIRADIŞI BİR HAC GÜNLÜĞÜ: DÖNÜŞ

DÖNÜŞ
ENES KARİC
ERDEM YAYINLARI

Hac ibadeti her mümin için biricik ve özel bir tecrübedir. Farklı coğrafyalardan, farklı dil, ırk ve geleneklere sahip Müslümanların bu muhteşem buluşması ve karşılaşmasını 2007 yılında yaptığı haccında tuttuğu notlarla anlatan Enes Karic'in anlattığı Dönüş, Erdem Yayınlarından çıktı. Bosna'nın kokusunu Kabe'de duyduğu imanını sarıp sarmalayan ışığını kucakladığı kutsal bir yolculuğun hikâyesini anlatıyor Enes Karic. Bosnalı eski Bakan, bürokrat ve öğretim üyesi olan yazarın hac günlüğünde derin bir huşu ve sosyolojik gözlem aynı ölçüde yer buluyor. Bu kitapta ayaklardan yüzlere, kıyafetlerden telefonlara, sohbetten tavafa uzanan Hac ibadeti ile ilgili alışılmadık dışında bir bakış ve değerlendirme ile karşılaşabilirsiniz.

KIRAATHANELER

Kahvenizi nasıl alırdınız, diye sormayacağım bu yazıda ama nereden alırsınız, diye sorabilirim belki. Cevabınız Starbucks değil de bir kahvehane ise bu yazıtı okumaya devam edebilirsiniz.

görüyorsunuz. Kahvenizi yudumlarken Orhan Kemal yeni romanının taslağını hazırlıyor. Başka bir masada Ahmet Hamdi Tanpınar derin düşüncelere dalmış bir vaziyette. Az ötede Orhan Veli ile Edip Cansever koyu bir soh-bete dalmışlar. Bir bakmışsınız ki Peyami Safa kiraathaneden içeri girmiş ve hemen Yahya Kemal'in oturduğu masaya yönelmiş. İsmet Özel'le Sezai Karakoç'un demli çay eşliğinde koyu bir soh-bete daldıklarını bir hayal edin. Az evvel Zarifoğlu buradaydı mesela. Biraz önce kalktı, bardağı hala sıcak, fazla uzaklaşmış olamaz. Mesela bazı yerler vardır, uzakta olsalar da bize yakındır. Prag'daki Cafe Slavia'yı da Kiraathaneden sayabiliriz. Çünkü Rilke, Kafka, Kundera gibi edebiyatçılara ev sahipliği yapmış. Nazım da Prag günlerinde Slavia'ya sık sık uğramış. Artık neredeyse her köşe başında bir Starbucks var. Maalesef Kiraathane kültüründen uzaklaşmaya başladık. Aslında çok zamandır bizim olan her şeyden yavaş yavaş uzaklaşıyoruz. Keşke gençler, kiraathanelerin ilk örneklerini tanısalardı. Starbucks'ta her masanın yanı başında bir priz sizi bekler. Böylece telefonunuzu, laptopunuzu kolaylıkla şarj edebilir, ayrıca müessesenin sağladığı kablosuz internetten yararlanabilirsiniz. Tüm

Kahvenin ülkemize kesin olarak hangi tarihte geldiği tartışmalıdır. Fakat tartışılmayan bir gerçek vardır: Kahve, bizde asil bir içecek olma hüviyetini kazanmıştır. Sadece bizim kültürümüzde, bir kahvenin kırk yıl hatırı vardır.

Kiraathane, Arapça okumak anlamına gelen "kıraat" kelimesiyle Farsça ev, mekân anlamına gelen "hane" sözcüğünün birleşmesinden oluşuyor. Kelimenin kendisi bile bir sentez. Çok kültürlülüğün simgesi gibi adeta. Her kesimden insanın ortak buluşma noktası. Buralarda gazete, mecmua, kitap okunuyordu. Mesela, siz çayınızı yudumlarken bir başka masada Sait Faik'i

İBRAHİM VARELCİ

Yazar

bunlar, ilk bakışta büyük bir hizmet olarak algılanabilir; ama şunu unutmamalıyız ki, modern insanların kendilerini bir makine gibi şarj ettikleri, bireyselliklerini en derinden yaşadıkları yerlerdir buralar. Çünkü böyle yerlerde herkes kendisiyle ilgileniyor, kimse etrafla ilgilenmiyor. Tam karşı masada dört genç, kahkahalar eşliğinde konuşuyor, sanki dünya umurlarında değilmiş gibi davranıyorlar. Görünümlerine bakılırsa üniversite öğrencisi hepsi. Bakışınızı diğer insanlara doğru yönettiğinizde, herkesin hipnoz olmuşçasına telefonlarıyla ilgilendiklerini görüyorsunuz. Tam yanı başınızda işten yeni çıktığı her halinden belli olan, beti benzi solmuş, kravatını hafifçe gevşetmiş, bir genç oturuyor. Bu satırları yazarken Sait Faik'in kıraathanelerle ilgili şu satırları aklıma geliyor. Onun satırlarından kıraathanelerin manzarası şöyleydi: "Severim kıraathaneleri. Bir ihtiyar gözlüğünü takmıştır. Ötekisi elinden bir türlü gazeteyi bırakmayana içerlemektedir. İki yaşlı-başlı adam, çocuklar gibi olmuş, domino oynamaktadır. Üç kişi hiç aklınıza bile gelmeyen bir siyasi düşüncededir. Bir küçücük, sizin dikkatinizi bile çekmeyen bir haberden neler de neler çıkarılır ya Rabbi! Sonra birden bire hiç ummadığınız birinin karaborsayı nasıl kaldıracacağını anlatışına şahit olursunuz. Düşünceleri önce size gülünç gelir. Sonra: Hani hiç de yanlış değil, dersiniz." Sait Faik'in canlandırdığı bu manzarayla Starbucks'ların durumu ne kadar farklı değil mi?

Bir mekânın oturma düzeni, o yerle ilgili birçok bilgi verir. Kıraathanelerde merkezde anlatıcı, yani hikâyeci bulunur. İnsanlar onun etrafında toplanırlar. Bütün meraklı gözler ona yönelir ve herkes pür

dikkat hikâyeciyi dinler. Anlattıkları oradaki herkesin hikâyesidir aslında. İşçi Sabri'nin, dolmuş şoförü Şakir'in, kasap Osman'ın... Kıraathanelerde herkes bir başkasının aynasıdır.

Kıraathanelerde insanlar genelde ahşap taburelerde oturur. Alçak gönüllülüğün timsalidir ahşap tabureler. Oturmak için yere daha çok yaklaşırsın, işte bu şekilde daha çok insan oluyorsun. Taburede otururken, tıpkı içi dolu bir başak gibi başın yere doğru eğiktir. Konuştuğun kişiyle en yakın mesafede olursun. Aslında tam da olman gereken yerdesin. Yerle daha sıkı bir temas halindesin böylece. Kıraathanelerde "Herkes benden çay, Şakir'e yok" diyebilirsin. Sevincini paylaşabileceğin insanları mutlaka bulursun oralarda.

*Starbucks'ın "star"ı,
insanı bir yıldız gibi
parlatacağını vadeder
ama aslında söndürür.
Orada çok ışık vardır.
Çok ışık insanın gözünü
alır. Aşırı ışık körleştirir.
Hiçbir şeyi eskisi gibi
göremez olursunuz.
Oysa kıraathanelerin
ışıkları mutedildir,*

Ahmet Yesevi Üniversitesince yapılan çalışmayla, Fuad Köprülü'nün "Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar" kitabı Kazakçaya çevrildi. Üniversitenin Mütavelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Musa Yıldız, Türkiye'de edebiyat tarihçiliği ve modern tarihçiliğin kurucularından sayılan Köprülü'nün en çok okunan eseri "Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar"ın, yazıldığı günden bu yana önemi giderek büyüyen bir çalışma olduğunu söyledi.

4. Uluslararası Kocaeli Tarihi Sempozyumu yapıldı. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nce düzenlenen 4. Uluslararası Kocaeli Tarihi Sempozyumu, geçmiş 4 bin yıl öncesine uzanan kentin tarihine ışık tutmaya devam etti. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından; Kocaeli tarihini ve kültürünü canlı tutmak, kurucu beyleri genç nesillere tanıtmak ve milli-manevi değerlere dayalı tarih şuuru oluşturmak ana teması ile gerçekleştirilen "Kocaeli Tarihi ve Araştırmaları Sempozyumları" bu yıl Çoban Mustafa Paşa'nın adına düzenlendi.

Tarihi su yolu sistemi belgesel film oluyor. Kültür ve Turizm Bakanlığı 2017 yılı Sinema Destekleme Kurulu Kararları açıklandı. Kararlara göre İstanbul için de önemli bir destek kararı çıktı. Dünya çapında bir şaheser olan ve dünyada halen çalışan tek tarihi su yolu sistemi olan İstanbul'un Tarihi Su Yolu Sisteminin de belgesel film haline getirilmesi kararlaştırıldı.

Esenler Belediyesi, düşünür, yazar, tercüman ve sosyolog Cemil Meriç'in, doğumunun 101. yılına özel olarak, 53. Dünya Kütüphaneler Haftası'nda "Cemil Meriç Gönüllüleri" projesini hayata geçirdi. Proje ile görme engelli vatandaşlar ve kitap okuyamayan yaşlılara, "Cemil Meriç Gönüllüsü" olan üyeler düzenli olarak kitap okuyacaklar.

Istanbul Photo Awards 2017 sahiplerini buldu. AA'nın bu yıl üçüncüsünü düzenlediği uluslararası haber fotoğrafı yarışması "Yılın Fotoğrafı" ödülünü Frederic

Lafargue'nin çektiği "DEAŞ'tan Kaçış" adlı fotoğraf kazandı.

2013 yılında Karabük Üniversitesi kampüsünde temeli atılan son teknolojik ekipmanlarla donatılan Kamil Güleç Kütüphanesi 3 Nisan'da hizmete girdi. İşadamı Kamil Güleç tarafından Karabük Üniversitesi kampüs alanı içerisinde yapımı tamamlanan 4 bin metrekare kapalı alana sahip ve aynı anda 500 öğrencinin araştırma yapabileceği Kamil Güleç kütüphanesi 3 Nisan tarihinde hizmete girdi. İçerisinde ayrıca bin metrekarelik sergi salonunda bulunduğu kütüphanenin dış cephesi ise rafa dizilmiş kitaplar şeklinde tasarlandı. Bir örneği Amerika'nın Kansas şehrinde olan Kamil Güleç kütüphanesi aynı zamanda internet ortamı ile online araştırmanın yanı sıra resim ve kitap sergileri gibi çeşitli eğitici ve eğlenceli sosyal aktivitelere de ev sahipliği yapacak.

Ahlat Miniaturk'e taşındı! Kubbetü'l-İslam unvanına ulaşmış 3 şehirden biri olan Ahlat'a ait iki eser Miniaturk'te yerini aldı. Türkiye ve Osmanlı coğrafyasından seçilmiş mimari eserlerin 1/25 ölçekli maketlerinin yer aldığı Miniaturk'ün 132'nci maketi, "Emir Bayındır Kümbeti ve Ahlat Selçuklu Meydan Mezarlığı" oldu.

Edebiyat ve Medeniyet Konferansı gerçekleşti. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Daire Başkanlığı ve Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) İstanbul Şubesi iş birliğiyle “Edebiyat ve Medeniyet” konferansı gerçekleştirildi. Kızlarağası Medresesi’nde, Medeniyetler İttifakı İstanbul Konferansları kapsamında düzenlenen etkinliğin moderatörlüğünü üstlenen Prof. Dr. Bekir Karlığa, medeniyet ve edebiyatın birbiriyle yakın ilişkili iki alan olduğunu dile getirdi.

CNR Kitap Fuarı, rekor katılımıyla tamamlandı. CNR Kitap Fuarı rekor katılım ile tamamlandı. CNR EXPO Yeşilköy’de 9 gün boyunca açık kalan fuara, 407 bin 317 kitapsever akın etti. Kitapseverlerin yoğun ilgi gösterdiği CNR Kitap Fuarı rekor katılımıyla tamamlandı. CNR EXPO Yeşilköy’de 24 Şubat-5 Mart tarihlerinde 9 gün boyunca açık kalan fuarda, uzun kuyruklar yaşandı. Geçtiğimiz yıl 383 bin 187 kitapseverin katılımıyla düzenlenen fuar, bu yıl 407 bin 317 kitapsever tarafından ziyaret edildi.

Ödüller sahiplerini buldu. Siyer Vakfınca bu yıl 3’üncüsü düzenlenen “Alemlere Rahmet Uluslararası Kısa Film Yarışması”nın ödülleri sahiplerini buldu. Yarışmanın kazananları, finale kalan 15 film arasından, Hocakulu Narliyev’in başkanlığında toplanan ve Nazif Tunç, Elif Eda Karagöz, Firdevs Azizi, Gülcan Tezcan, Hasan Kaçan, Mustafa Demirci, Nasır Khemir ile Nihad Kresevljakovic’den oluşan jüri tarafından belirlendi.

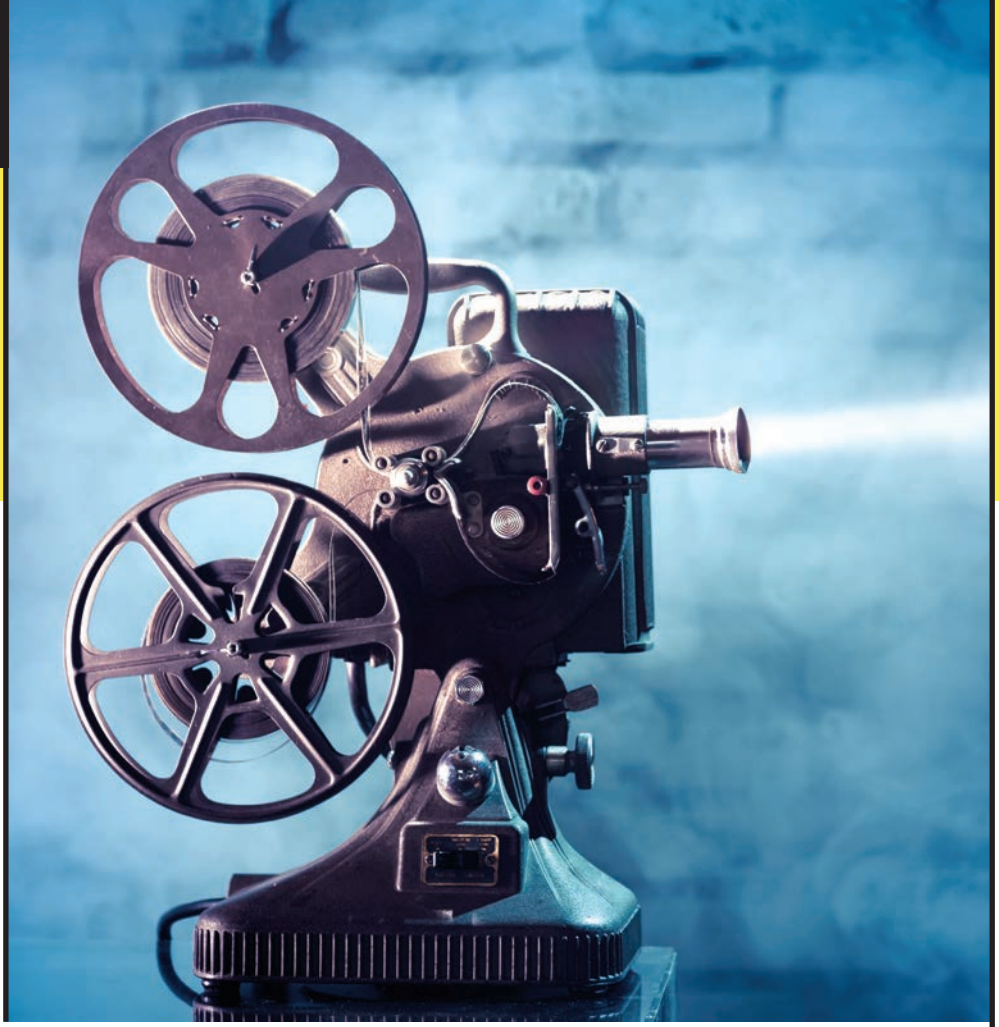

Sihirli Mikrofon Radyo Ödülleri sahiplerini buldu. Fatih Belediyesi tarafından bu yıl beşincisi düzenlenen “Sihirli Mikrofon Radyo Ödülleri” sahiplerini buldu. Zorlu PSM’de gerçekleştirilen “5. Sihirli Mikrofon Radyo Ödülleri” törenine çok sayıda davetli katıldı.

Törende konuşan Fatih Belediye Başkanı Mustafa Demir, bu yıl ödüller için yaklaşık 500 radyonun başvuru yaptığını söyledi.

15 Temmuz direnişini heykelle anlattı. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü öğretim görevlisi Murat Oğuz, darbe girişiminin yaşandığı 15 Temmuz gecesinde etkilenerek, “15 Temmuz” heykeli yaptı.

ADEM YILMAZ

Eğitimci, Yazar

SİNEMA HER ZAMAN **EĞLENCE DEĞİLDİR**

Sinemanın eğitim amaçlı kullanılması film makinasının icadıyla birlikte başlar desek yanlış olmaz. Lumière Kardeşler'in 1895'de film makinesini icat etmelerinden hemen sonra; 1907'de eğitim amaçlı filmlerin yapımına başlanmıştır. Sinema; resmi, müziği, dansı, oyunculuğu, edebiyatı, tiyatroyu, mimariyi birleştirerek daha zengin, işlek ve popüler bir dil yaratmıştır. Bu bakımdan da eğitimde kullanılabilecek en etkili araçlardan biridir.

Özellikle I. Dünya Savaşı'ndan, II. Dünya Savaşı'na kadar olan dönemde sinema filmlerinin eğlence ve sosyokültürel tarih aktarıcılığı fonksiyonları ön plâna çıkmıştır. Yapılan ilk araştırmalarda, filmlerin eğitimde kullanılması; anlaşılması zor konuların öğretilmesi, konunun somutlaştırılması, tekrar edilebilmesi, analiz edilebilmesi, akılda kalması gibi yararlılıklarını vurgulamıştır. Edebî metinlerin sinemaya uyarlanmasıyla karakter özelliklerinin somutlaştığı, sürükleyici olmasından dolayı olay örgüsünün çözümlenmesinde ve metnin incelemesinde etkili olduğu görülmüştür.

Filmler, öğrencilerin kelime hazinesinin geliştirilmesinde ve öğrencilerin farklı durumlar için çözüm önerileri sunabilmelerinde de etkilidir. Dünyayı henüz gezip görememiş öğrenciler için de dünyaya ve hayata dair pek çok bilgi ve tecrübe içerir; bilimsel bilgiyi, edebî ürünü kısa ve vurgulu bir biçimde seyircisine aktarır. Sinema filmlerinin; film kullanımı kurallarına uyulmaması; filmlerin uzunluğunun ders süresiyle uymaması, üretim maliyetinin yüksek olması, sadece bir öğretim aracı olduğunun unutulması, olması gerektiğinden fazla kullanıldığında okuduğunu anlama becerisini olumsuz yönde etkilemesi gibi birtakım zararları ve sınırlılıkları da ortaya çıkabilir. Bu bakımdan filmlerin temin edilmesi, seçilmesi, sınıfta kullanımı, çözümlenmesi konuları kadar öğretmen eğitimi de önemlidir. Sinemanın hem görsel hem de işitsel özellikleri bir arada bulundurulması, işlevsel kullanımını

ön plana çıkararak bir alan doğurur. Sinemanın bilgi aktarımında fonksiyonel olarak kullanımı, sinema tarihinin ilk yıllarından itibaren uygulanan bir tekniktir. Ancak teknolojik imkânların gelişmesiyle teknoloji ve eğitimin bilgi aktarım teknolojileri ortaklığında yeniden kurgulanması ile sinema, eğitimde kullanılan temel bir araç haline geldi. Sinemanın önemli bir bilgi aktarım aracı olması, sahip olduğu temel özelliklerinin yoğun içeriğe sahip olmasından kaynaklanır. Bu teknik özellikler sayesinde çok büyük miktarlarda bilginin aktarılabilmesine olanak verir. "Kıyaslayarak ifade etmek gerekirse, birkaç saatlik bir filmde bulunan görsel ve işitsel tüm unsurların tümünün yazılı bir

“**SİNEMANIN ÖNEMLİ BİR BİLGİ AKTARIM ARACI OLMASI, SAHİP OLDUĞU TEMEL ÖZELLİKLERİNİN YOĞUN İÇERİĞE SAHİP OLMASINDAN KAYNAKLANIR.**”

metin olarak kaydedilebilmesi, hele izleyiciye aktarılabilmesi, neredeyse imkânsızdır. Ses veya duygu gibi soyut manaların aynı şekilde yazılı olarak algılanabilmesi ise tamamen imkânsızdır.” (BİRKÖK, 2008)
Sinemanın psikoloji, sosyoloji,

kimya, bilim, tarih, coğrafya, maliye gibi birçok farklı alana hitap ederek bu alanlarda eğitimsel materyaller üretilebilmesi, geniş kullanım imkânını ortaya koyuyor. Hangi konu ile ilgili olursa olsun eğitsel amaçlı kullanılan filmlerde üretilen problemler, izleyicide (öğrencide) temel bir bakış açısı oluşturulmasına zemin hazırlar. Derslerin içeriği dışında gençlik sorunları, mülkiyet, aile, cinsel sorunlar, işçi sorunları, göçler, kadın, suçluluk, siyasal sorunlar gibi problemleri ele alarak, izleyicide bu konulara ilişkin bir

farkındalık oluşturabilir. (ONARAN, 1968)

Sinemanın farklı konularla ilgili olarak eğitimde kullanılması başka birçok artıları da beraberinde getirir:

Yapılan ilk araştırmalarda, filmlerin eğitimde kullanılması; anlaşılması zor konuların öğretilmesi, konunun somutlaştırılması, tekrar edilebilmesi, analiz edilebilmesi, akılda kalması gibi yararlılıklarını vurgulamıştır. Edebi metinlerin sinemaya uyarlanmasıyla karakter özelliklerinin somutlaştığı, sürükleyici olmasından dolayı olay örgüsünün çözümlenmesinde ve metnin incelenmesinde etkili olduğu görülmüştür. Filmler, öğrencilerin kelime hazinesinin geliştirilmesinde ve öğrencilerin farklı durumlar için çözüm önerileri sunabilmelerinde de etkilidir. Dünyayı henüz gezip görmemiş öğrenciler için de dünyaya ve hayata dair pek çok bilgi ve tecrübe içerir; bilimsel bilgiyi, edebi ürünü kısa ve vurgulu bir biçimde seyircisine aktarır. (YAKAR, 2013) Sinemanın eğitimde kullanılması öğrenciler açısından daha etkili bir öğrenime ortam hazırlaması amacıyla 2007-2008 eğitim öğretim yılından itibaren Türkiye'deki tüm 6.,7. ve 8. sınıflarda medya okur yazarlığı dersi seçmeli ders olarak okutulmaya başlanmıştır (RTÜK, 2007). Böylece hem öğretmenler bu

konuda eğitilirken hem de öğrenciler için alternatif bir eğitim mecrası resmileştirilmiş olur.

Sinema filmlerinin eğitimde yoğun olarak kullanılmaya başlanmasıyla bu konuda daha fazla materyal üretildi. Ancak bu filmlerin sadece öğretim amaçlı olduğunun unutulması ve olması gerektiğinden fazla kullanıldığında okuduğunu anlama becerisini olumsuz yönde etkilediği görülmüştür. Özellikle bu iki sınırlılık, sinemanın eğitimde kullanılması esnasında ortaya çıkabilecek olumsuzluklar üzerine düşünülmesi ve alternatif çözümler üretilmesi gerektiğine işaret eder.

GÜNÜMÜZ SİNEMASINDA EĞİTİMİN ELE ALINIŞI

Sinemanın eğitim amaçlı kullanılması, üretilen materyallerin denetlenmesi ve uygunsuz içerikli ürünlerin ayıklanması zorunluluğunu da beraberinde getirir. Çünkü hayatımıza dair her ayrıntıyı, her öyküyü, her kavramı, sinemanın büyüleyici perdesinde kimi zaman bir tokat gibi kimi zaman yaraları örten bir anne eli sıcaklığında izleyebiliriz. Bireysel ve toplumsal yaşantımızın en temel dönemlerinden biri olan eğitimin de beyaz perdede sıklıkla işlendiğini görüyoruz. Günümüz sinemanın eğitime yaklaşımı, kültürel kodlarımız dâhilinde öğrendiğimiz ve yaşadığımız geleneksel eğitim anlayışının dışına uzanan yolculuğu belki de çok yerinde sergiliyor. Özellikle bu konuyu ele alan seri filmlerde sinemanın eğitime bakış açısını çok net okuyabiliyoruz. Eğitim ve sinema ikilisini yan yana koyduğumuzda hem olumlu hem de olumsuz içerikleri barındıran çok temel bazı sinema filmleri hemen düşüyor aklımıza: Sınav, Dalga, Okul, Hababam Sınıfı, Çılgın Dershane serisi. Bununla birlikte gençliğe doğrudan hitap ettiği için bu konuda çekilmiş ve uzun yıl-

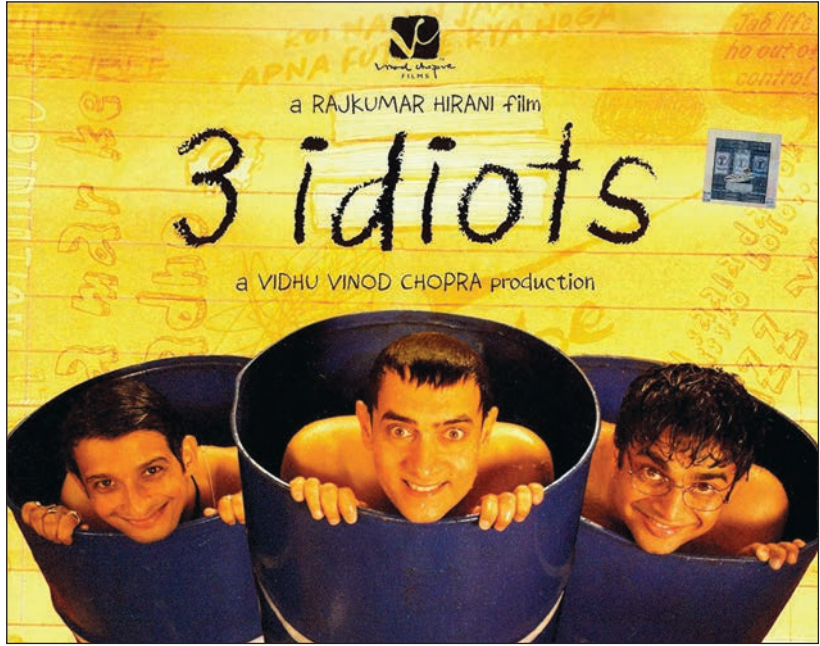
Sinema filmlerinin eğitimde yoğun olarak kullanılmaya başlanmasıyla bu konuda daha fazla materyal üretildi. Ancak bu filmlerin sadece öğretim amaçlı olduğunun unutulması ve olması gerektiğinden fazla kullanıldığında okuduğunu anlama becerisini olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

lar gündemimizi dolduran diziler de yok değil; Hayat Bilgisi, Lise Defteri, Dedikoducu Kız (Gossip Girl), Küçük Tatlı Yalancılar (PrettyLittleLiars).

Söz konusu sinema ve diziler dik-kate alındığında, günümüz eğitim anlayışında yaşanan dönüşümün niceliği ve niteliği hakkında yorum yapılabilir. Hepimiz Hababam Sınıfı'nın Mahmut Hocasından eğitimin sadece dört tarafı duvarla çevrili bir mekânda gerçekleşmediğini defalarca duyduk. Ancak yine de hem bireysel hem de kurumsal düzeyde eğitim anlayışımızı kuru beton binalar dışına çıkarmakta zorlanıyoruz. Dolayısıyla da bu doğrultuda filmler izliyoruz.

2006 yapımı Sınav filmi bu kaygan zemini iyi bir üslupla ortaya koyuyor. Yoğun okul temposunun yanı sıra yüklenen sınav kaygısı, gelecek kaygısı ve aile baskısı altında ezilen öğrencilerin, çaresizce bu yükten kurtulma çabaları sonuçsuz kalırken başarısız olmanın hayal kırıklığını yaşarlar. Küçük omuzlara bindirilen orantısız yükler... Rasyonel kararlara imza atsak da, hayatın seyri bireyin tekelinde değildir. Bu uzun yolculukta yaşanan aksaklıklar, sıkıntılar, kaçırılan sınavlar sadece kısa bir süreyi etkileyebilirler. Uzun vadede telafisi edilemeyecek şeyler değildir. Dolayısıyla kazanılması gereken sınavlar uğruna her türlü davranış ve düşünce biçiminin mubah olduğu, hedef amaçlı bir eğitim anlayışı; ayakları yere basmayan bireylerin hamurunu karmaktan öteye gidemiyor.

Nitelikli eğitim yerine düstur edilen ezber mantığı ve kuru bilgi deposuna eş değer görülen eğitim anlayışını doğrudan eleştiren bir diğer film de 3 Idiots. 2009 yapımı bir Bollywood filmi olan 3 Idiots, mühendislik fakültesinde eğitim gören öğrencilerin bilgisayar gibi her şeyi ezberleyerek sınavlarını

geçmelerini bekleyen eğitim sistemini eleştirir. Hocasının istediği doğrultuda bitirme ödevini gerçekleştirmeyen ufku açık bir son sınıf öğrencisinin 'Pes ediyorum!' notuyla intihar etmesi, filmin can alıcı noktalarından biridir. Eğitmek isterken körelten bu tek yönlü bakış açısı, üzerinde düşünülmesi gereken bir ikilem.

Bunun dışında bir de tamamen eğlence üzerine kurulu sinema filmleri var ki, tek tip eğitimden bunalan öğrencinin kolayca kayabileceği bir ortam olarak Çılgın Dershane serisinde çok çığgınca sahnelenmiştir. Aslında eğitemeden kuru bilgiyle doldurulmaya çalışılan öğrencinin, bireyci bir hayat biçimi benimsemesi kaçınılmaz. Bu doğrultuda bireyci, sürekli tüketen ve sınırsızca eğlenen bir gençlik anlayışının sahnelendiğini görüyoruz. Eğlence ve tüketimin ön planda olduğu, birbirinin kuyusunu kazan öğrenci profili hayattan sinemaya aktarılrken, sinemada hayatı besleyerek perçinliyor. Doğrudan bu profilin anlatıldığı bir dizinin ismi de son derece manidar, Dedikoducu Kız

(Gossip Girl). Aynı okulda okuyan öğrencilerin başlarına gelen kötü, komik, utandırıcı bütün olayların bir kısa mesajla anında tüm okulun telefonunda ses bulması ya da kısaca homo hominilupus. Sinemada eğitim konu edilirken ağırlıklı olarak 2 farklı bakış açısıyla filmler kurgulanıyor. Eleştirel bakış açısı ve perçinleyen bakış açısı.

Çılgın Dershane serisinde çok çığgınca sahnelenmiştir. Aslında eğitemeden kuru bilgiyle doldurulmaya çalışılan öğrencinin, bireyci bir hayat biçimi benimsemesi kaçınılmaz. Bu doğrultuda bireyci, sürekli tüketen ve sınırsızca eğlenen bir gençlik anlayışının sahnelendiğini görüyoruz.

Eleştirel bakış açısıyla hazırlanan sinema filmlerinde, tamamen ezberci dayalı bir eğitim algısı sunulurken öğrencilerin bu dayatmaya karşı duruş biçimleri işleniyor. Sınav ve 3 Idiots bu filmlerin en bariz örnekleri.

Perçinleyen bakış açısıyla işlenen sinema filmlerinde ise bireyci, sürekli tüketen ve eğlenen öğrenci profili, gençlik ve eğlence filmleri

kategorisinde sunuluyor. Çılgın Dersane, Dedikoducu Kız, Küçük Tatlı Yalancılar bu profili yayan film ve dizilerdendir.

Sinema filmlerinin spesifik bir algı üzerinden hareket ediyor olması, o algının toplumda karşılık bulabilme derecesini artırdığı ve hızlandırdığı için önemlidir. Aşağıda anlatıldığı üzere seyirci bilgiyle aracı muhatap olur:

“

MATBU KİTAPLARDA DERS KONUSU İLE İLGİLİ OLARAK SADECE YAZILI BİLGİ VE RESİM AKTARILABİLMEKTEDİR. KİTAPTAKİ YAZILI BİLGİ ESASEN DURAĞANDIR VE ETKİNLİĞİ OKUYUCUNUN BİLGİYİ İŞLEME EYLEMLERİNE BAĞLIDIR. ÖĞRENCİ, OKUMA İŞLEMİNİ DEVAM ETTİRMEDİĞİ TAKTİRDE BİLGİ AKIŞI KESİLMEKTEDİR.

”

Matbu kitaplarda ders konusu ile ilgili olarak sadece yazılı bilgi ve resim aktarılabilir. Kitaptaki yazılı bilgi esasen durağandır ve etkinliği okuyucunun bilgiyi işleme eylemlerine bağlıdır. Öğrenci, okuma işlemi devam ettirmedikçe bilgi akışı kesilmektedir. Oysa film aracında, izleyicinin gayretine bağlı olmaksızın, kurgulanmış olan bilginin tümü dinamik bir şekilde hem görsel hem de işitsel olarak aktarılabilir (BİRKÖK, 2008).

Dolayısıyla tercih edilen eğitim materyallerinin günümüz sinemasının eğitime bakış açısı da göz önünde bulundurularak irdelenmesi ve doğru hedeflerin belirlenmesi gereklidir.

Ray Bradbury'nin Fahrenheit 451 (s.98-99) kitabından bir bölüm, algı yönetimiyle ilgili bu etkileşimsel dönüşüm sürecini son derece katıksız bir dille anlatıyor:

Eğer politik bakımdan mutsuz bir adam istemiyorsan, kaygılandırarak bir soruda ona iki bakış açısı verme, birini ver. Daha da iyisi hiç verme, birini ver. Bırak savaş gibi bir şeyin var olduğunu unutsun. Eğer Devlet yetersizse, havaleliyse ve vergi delisiyse, insanların Devlet üzerine endişelenmesinden önce bırak böyle olsun. Huzur, Montag. Onlara yarışmalar düzenle, popüler şarkıların sözlerini, devletlerin başkentlerini veya Iowa'da geçen yıl ne kadar mısır yetiştirildiğini bilerek kazanınlar. Onları patlamalarına neden olmayacak bilgilerle doldur, öyle lanet olası 'olaylarla' tıka basa yap ki, kendilerini bilgileriyle gerçekten "zeki" hissetsinler. Sonra düşündüklerini hissedecekler, hiç kimil-damadan hareket ettikleri hissine kapılacaklar ve mutlu olacaklar! Sinemanın seyirciye doğrudan etkisi, doğru tercihlerle, aktarılan bilginin işlevsel biçimde amacına ulaşmasını sağlayacaktır.

Kaynakça

- (RTÜK), R. T. (2007). *İlköğretim Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretmen El Kitabı*. Ankara. BİRKÖK, M. C. (2008). *Bir Toplumsallaştırma Aracı Olarak Eğitimde Alternatif Medya Kullanımı: Sinema Filmleri*. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2).
- BRADBURY, R. (2015). *Fahrenheit 451*. İstanbul: İthaki Yayınları.
- ONARAN, A. Ş. (1968, Nisan). *Sinema ve Sosyal Çevre*. *Yeni Sinema*(17).
- YAKAR, H. G. (2013). *Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanımı: Tarihsel Bir Değerlendirme*. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*(19), 21-36.

ROBOT GAZETECİLER İŞE BAŞLADI

Times gazetesi, Mart ayında Amerika'da meydana gelen depremle ilgili haberi robot muhabiri sayesinde ilk veren yayın kuruluşu oldu. Gazeteci ve yazılım uzmanı Ken Schwencke, haberin sarsıntı meydana geldiği anda yazılıp yayınlanmasını sağlayan bir algoritma yarattı.

İnternet sitesi Slate'e konuşan Schwencke, haberin depremin meydana gelmesinden 3 dakika sonra yayına girdiğini söyledi. 'Robo-gazetecilik' kavramı son dönemde dünya genelinde haber merkezlerinde yayılmaya başladı. Los Angeles Times'ın robotların yanısıra kentteki suç olayları konusunda da haber üretebilen algoritmalara sahip. Bu tür haberlerden hangisinin daha fazla öne çıkarılacağına ya da daha ayrıntılı işleneceğine ise yazı işleri müdürleri karar veriyor

DİĞER ROBOT GAZETECİ

Bir medyada çalışmaya başlayan robot, bir saniye içerisinde 300 karakterli bir haber yazarak ilk olmayı başardı.

Robot tarafından yazılan makale, Guangzhou merkezli Sout-

hern Metropolis Daily tarafından yayınlandı. Haber yerel bir bahar şenliğine yönelikti ve 300 karakterden oluşturuldu. Özel çalışma ile ilgili hazırlanan raporda en çok dikkat çeken detay sistemin bir saniyede makaleyi yazması oldu. Yeni sistem için en önemli değerlendirmelerden birisi Pekin Üniversitesi profesörü Wan Xiaojun tarafından yapıldı. Wax Xiaojun, robotların gazetecilere kıyasla, güçlü bir veri analiz kapasitesine sahip olduğunu ve haberleri daha hızlı yazdığını söyledi. Profesör bu yeteneklere ve gelişime rağmen robotların gazetecilerin yerini almayacağını söyledi. Bu fikrin açık ve net bir şekilde belirtilmesindeki nedenler ise robotların hiçbir zaman görüşmeler yapamaması, sorular soramaması ve diğer gazetecilik gerekliliklerini yapamayacak olması.

Robotların ve özellikle yapay zekanın insanların yaptığı işleri çok kısa süre içerisinde yapma yeteneği, şu anda insanlık için en büyük sorunlardan birisi olarak görülüyor. Öyle ki pek çok işte düşük maliyetli ve kesintisiz bir çalışma için yapay zeka ve otomasyonlar çok daha makul görünüyor. Fakat Çin'de yapılan yeni çalışma sonrasında bu konuda herhangi bir tereddütün yaşanmaması gerektiği özellikle vurgulandı. Yapılan açıklamalarda robotların pek çok işi alacağı doğrulandı. Ancak insanların farklı pozisyonlarda görevlendirileceği ve bu bakımdan insanların becerilerinin değişmesi gerektiği de duyuruldu. Bu açıdan robotlar ile birlikte sektörde değişiklik yaşanacağı kesin. Fakat burada insanların yeterliliği ve becerilerine göre yeni iş alanları oluşturulacak.

UMUDU ÖLDÜRME, CİNAYET OLUR

“Her çocuk yatağının altında bir öcüyle büyür”

SİBEL ATAGÜN

Sinemacı, Yazar

Charlie Banks. 1970’lerin New York’unda, kültürlü bir ailenin şanslı çocuğu olarak büyüyen on yaşında bir çocuk Charlie. Ve Charlie’nin yatağının altında korkuyla büyüttüğü çocukluk kabusu, kenar mahallelerin fakir çocuğu Mick Leary. Charlie (Jesse Eisenberg) üniversite okumuş ve saygın bir işi olan ebeveynlerinin şefkat dolu gözetiminde büyürken bir yanda maddi zorluklar içerisinde zengin insanlara kin güderek

büyüyen gençlerle arkadaşlık kurmaktadır. Bu arkadaşları arasında, çevresinde asi ve cesur tavırlarıyla sivrilen, her türlü serseriliğine kendisinin hışmına uğrama korkusundan ses çıkaramayan gençleri toplayan Mick Leary (Jason Ritter) de vardır. Mick’in agresif tavırlarına kimsenin ses çıkaramamasını hayret ve dehşetle izleyen Charlie, nihayet kimsenin cesaret edemediğini yapacak ve Mick’in sebepsiz yere döverek arkadaşlarını öldürmesini ihbar edecektir. Doğru bildiğinden vazgeçmeme, adaletten yana olma ile çevresini ve arkadaşlarını kaybetme korkusu arasında kalan Charlie, şikayetini geri alarak üniversite yollarını tutsa da anne ve babası onun yarım bıraktığı işi tamamlayacak ve Mick’in hapse girmesini sağlayacaklardır. Bundan sonra Mick’i ve ispiyonculuğunu unutmayı seçerek üniversite hayatına atılan Charlie, yıllar

CHARLIE BANKS
DER AUGENZEUGE

sonra karşısında Mick'i bulunca çocukluğundan gelen korkular geri dönecektir. Mick bir yandan Charlie'nin arkadaşları arasında popülerliği elde etmeye başlar. Bir yandan da hayatında ilk kez okumaya, düşünmeye çaba sarfetmektedir. Her ne kadar değişmeye başlasa, bir şeyler okusa, bilmediği kültürel ortamlara girmeye, değişik bir çevre ile başbaşa olmaya başlasa da, Mick, anne-baba ilgisinden uzak yurtlarda ve sokaklarda sevgisiz geçen hayatının verdiği hırsla yenilerek yeni edindiği arkadaşlarına da şiddet eylemleri göstermeye başlamıştır. Böylece onu kısa sürede hayranlıkla bağrına basan yeni zengin çevresi, bir o kadar hızlı bir şekilde hayatlarından atmaya çalışacaklar ve Mick'in değişme ihtimali yarım bırakılarak, Mick, geldiği yerlere, sokaklara geri gönderilecektir. Yönetmenliğini Fred Durst'un, senaristliğini Peter Elkoff'un üstlendiği Education Charlie Banks (Charlie Banks'in Eğitimi), 1970'lerin Amerika'sındaki zengin ve fakir gençler arasındaki uçurumun resmedildiği 2007 yapımı başarılı bir dönem filmi. Bir çocuğun yetişmesinde aile ya da başka bir kurumdan gördüğü sevginin ne

kadar önemli olduğu, sevgisiz ve şiddet dolu sokaklarda büyüyen bir gencin belli bir yaştan sonra cennetin içerisine dahil edilse de değişmesinin ne kadar zor olduğu vurgulanırken, değişme taraftarı olan birine gösterilmesi gereken sabrın önemi de ortaya dökülüyor. Mick Leary'nin final sahnesinde Charlie'ye söylediği sözler bu anlamda dikkat çekici. "Sen benim bağışlamak istediğim ilk ve tek ispiyoncusun. Çünkü bana ümit etmeyi öğrettin". Mick, engellemeler ve şiddet içerisinde, ayakta kalabilmek için zor kullanmayı, gerektiğinde öldürmeyi öğrenmiş bir "suçlu". Hayatında ilk kez kitap okumaya başlamış, düşündüklerini ifade edebildiğini, dünya, insan, varlık hakkında

düşünüp sorgulayabildiğini farketmiş ve bunun heyecanını yaşamaya başlamış. Ama hala, kendisini hor gördükleri için küçüklüğünden beri nefret ettiği "zenginler" arasında kendini savunma ve ispat etme gereği hissetmekte. Ve kendisine yöneltilen en küçük suçlamada hırsı, nefreti ve öfkesi zengin insanlara karşı ayaklanmış ve eski şiddet eylemlerine geri dönmüştür. Normal şartlarda asla bağışlamayacağı ve hatta öldüreceği Charlie'yi sadece hırpalamakla yetinerek kaçmış, Charlie'nin deyimiyile mezuniyetinin ilk adımını atmış, çünkü hayatında ilk ve son kez merhamet göstermiştir.

Mick'e karşı biraz daha sabır ve hoşgörü gösterilse, demir haline gelen insanlığının erimesine biraz daha zaman verilse bir şeyler daha değişecek miydi? Yoksa nefret içerisinde büyümüş bir gencin değişmesi imkansız mıdır? Belki de Durst'un bize düşündürmek ya da kendisine sormak istediği soru budur.

Ne kadar meşakkatli olsa, uzun sürse dahi neticede kainatı içinde barındıran "bir insan"ın değişmesi, kalbedilmesi ise söz konusu olan, asırlarca beklemeye değmez mi? İnsan, sevgi ile büyür, sevgi ile yaşar. Sevgiye karşı duyarsız olacak hiçbir canlı yoktur. Sadece bu cevherin parlaması için biraz sabır, biraz zaman, biraz emek gerekmektedir. Her bir cevher başka hayatlara değecekse, o cevheri ortaya çıkarmak herkesin borcudur.

*"Hoşça bak zatına kim zübde-i alemsin sen
Merdüm-i dide-i ekvan olan ademsin sen
Gizli gizli dahi vardır nice halet sende
Ma'rifet sende hüner sende hakikat sende
Nazar etsen yer ü gök duzah u cennet sende"
(Şeyh Galib)*

BALKANLAR'DAN BAŞLADIK GEZMEYE

Uluslararası Havalimanı'ndan çıktığımızda uzun yıllardır Bosna Hersek'te yaşayan Enes Bey tarafından karşılanıp Başçarşı'ya doğru yola çıkıyoruz. Havalimanı için kullandığımız Uluslararası kavramı oldukça kapalı bir kutu çünkü yalnızca 5-6 ülke başkentine uçuş yapılıyor ve Bosna'da iç hat uçuşu yok.

NURDAL DURMUŞ, GÖKHAN ŞİMŞEK

Yazar

*Her yerde
şarapnel izleri var.
Duvarlarından
kurşun sarkan bir
şehirdeyiz. Bu cadde
hem Saraybosna'nın
hem de Bosna
Hersek'in minyatüre
edilmiş hali gibi.*

Tito'nun ölümüyle birlikte Yugoslavya içindeki tüm etnik unsurlar, kendi bağımsızlıklarını ilan edip, mensup oldukları din, mezhep ve ırkların gerekliliğine göre devletleşmek istediler. O güne kadar dini argümanların toplumsal bir çatışma sebebi ihtimalini zayıf gören, yalnızca milliyet ve kültür farklılıkları gözetilerek bir ayrışım olması gerekliliğine inanan halkların bu inanışları 90'lı yılların başlarına kadar sürdü. Özellikle Boşnaklar, yakın akrabalık kurdukları ve aynı mahalleyi paylaştıkları Sırp'ları herhangi bir tehdit unsuru olarak görmüyordu. Nitekim birlikten ilk ayrılan toplum olan Hırvatlar karşı yaklaşık bir yıl süren Sırp saldırılarında dahi, Boşnakların aksini düşünme durumu söz konusu olmamıştı. Yugoslavya; Sırp, Boşnak, Hırvat, Sloven, Makedon, Arnavut, Macar gibi farklı ırk, kültür ve inanç sahibi gruplar tarafından vücut bulan bir ülkedir. Sırp'lar, gerek askeri ve siyasi gerek nüfus bakımından bu ülkenin lokomotifini konumundaydı. Bugün Sırbistan'ın başkenti olan Belgrad, Yugoslavya'nın da başkentiydi. Yugoslavya bir anlamda tüm bu etnik grupları bünyesinde toplayan bir nevi Büyük Sırbistan'dı. Sırp'ların, Yugoslavya'nın dağılma

sürecine girmesiyle birlikte, o güne kadar hakim oldukları alanın daralacağını görmesi, Osmanlı'nın bölgeyi beş asır kadar işgal ettiği inancındaki tarihi intikam hafızasının canlanması, büyük devlet ve değerli Balkan topraklarından elde edilen gücün kaybolması korkusuyla çıktıkları yol, yakın tarihinin en ahlak-sız savaşlarından birine dönüştü. Bu süreci neredeyse hasarsız atlatan Slovenleri birliğin dışında tutup, büyük acıların yaşandığı Boşnak, Sırp ve Hırvat üçgeninde hayatın nasıl devam ettiği sorusuna bir cevap aramak, fotoğrafı biraz da kadrajın içine girerek yorumlamak gerekirdi. Bu amaçla 4 ülkeyi kapsayan, 8 gün süren ve yaklaşık 4000 km. kara yolculuğu yaptığımız Balkanlar gezisinde ilk durağımız Saraybosna'ydı.

SARAYBOSNA – BİZ SENDE OLMASAK BİLE, SEN BİZDESİN GENE

Uluslararası Havalimanı'ndan çıktığımızda uzun yıllardır Bosna Hersek'te yaşayan Enes Bey tarafından karşılanıp Başçarşı'ya doğru yola çıkıyoruz. Havalimanı için kullandığımız Uluslararası kavramı oldukça kapalı bir kutu çünkü yalnızca 5-6 ülke başkentine uçuş yapıyor ve Bosna'da iç hat uçuşu

yok. Havalimanı Saraybosna'nın içindeki Sırp Kantonu sınırında yer alıyor. Arka tarafında Kiril alfabesinden levhalar, ön tarafında latin harflerinden levhaları görebiliyorsunuz. Komünizm döneminden kalma tekdüze binalar, Avrupa'nın eski demir yolu, bakımsız sokaklar ile parlamento binasından, konsolosluk binalarına kadar tüm özel yapıların dizildiği Saraybosna'nın en büyük caddesinde ilerliyoruz. Her yerde şarapnel izleri var. Duvarlarından kurşun sarkan bir şehirdeyiz. Bu cadde hem Saraybosna'nın hem de Bosna Hersek'in minyatüre edilmiş hali gibi. Bir tarafından acı, diğer tarafında acının üzerini örtüp, yerine kendi yaşam biçimini dayatmaya çalışan Batı kültürü. 1991 yılından beri nüfus sayımı yapılmamış ama Saraybosna'nın nüfus açısından Boşnak şehri olduğunu söyleyebiliriz. Osmanlı döneminde yapılan Başçarşı ile Bursa çarşısı arasında kısa sürede içselleştireceğiniz bir benzerlik var. Arnavut kaldırımlarının sökülmesiyle tarihi doku zedelenmiş olsa da bu bağış iliklerinize kadar hissediyorsunuz. Çarşı içinde çok sayıda Türk ile karşılaşabilirsiniz. Saraybosna'da iki Türk Üniversitesi ve yaklaşık 1.500 civarında Türk öğrenci var. Gazi Hüsrev Begova Camii ve

Medrese'si önünden Ferhadiye Caddesi'ne çıkıyoruz. Caddeyi bir Avusturya Mimarisi olan Kilise ikiye bölüyor. Cami ile Kilise arasında kalan kısımda Osmanlı izlerini görmek mümkünken Kilise'den sonra kendinizi Avrupa Kültürüne ait bir yerde buluyorsunuz. Caddenin sonunda Tito'nun yaktığı ve yıllardır sönmeyen ateş ile bir anıt var. Anıtın duvarında buradaki tüm halklar (Boşnak, Sırp, Hırvat) iç içe yaşar, kardeşir temalı bir yazı bulunuyor. Anıtın beş yüz metre ilerisinde de 3 yıldan fazla süre Sırp tarafından bombalanan Saraybosna'nın ölen çocukları için yapılmış bir park ve çocukların isimlerinin yazılı olduğu levhalar var. Şehrin her yerinde bu ironik tabloyla karşılaşmak mümkün. Caddenin ardından Başta İğman dağı olmak üzere Saraybosna'yı çevreleyen dağlara çıkıyoruz. Elinizde bir elma tutuyormuş gibi düşünün. Avucunuz Saraybosna, parmak uçlarınız ise bu dağlar. Avrupa'nın en güçlü ordularından

“
CEMAATLE BAYRAMLAŞIP ALIYA'NIN DA İÇİNDE BULUNDUĞU MEZARLIĞA GİDİYORUZ. BU MEZARLIKTA ARMİJA BÜNYESİNDEKİ ASKERLER YER ALIYOR. KOMUTAN RÜTBESİNDEKİ TEK KİŞİ ALIYA.

”

kabul edilen Yugoslavya'nın tüm silahlı gücü Sırpların elindeydi ve Sırp Saraybosna'ya saldırmadan önce tüm ağır silahlarını bu tepeler üzerine konuşlandırdı. Sorulduğunda tatbikat yapacağız gibi komik cevaplar verdiler. Boşnaklar son ana kadar kendilerine saldırılacağını düşünmemişlerdi. Bunu bilmeleri de açıkçası pek bir şeyi değiştirmezdi çünkü ortada ne bir Boşnak ordusu, ne sivil bir silahlı güç ne de halkın elinde silah vardı. Saraybosna halkı, 1992-1995 yılları arasında Sırp ordusunun açık hava morguna çevirdiği şehirde yalnızca hayatta kalma savaşı verdi. Soba borularından bombalar, su musluklarından silahlar, yağ tenekelerinden mayınlar icat edip direnmeye çalıştılar. Bugün hala müzelerde sergilenen bu silahlar bir halkın onur mücadelesinden başka bir şey değildi. Tam bu süreçte rahmetli başkan Aliya İzzetbegoviç kendisini olmayan bir ordunun komutanı pozisyonunda buluverdi. O güne kadar siyasi bir lider olan Aliya, savaşın başlamasıyla birlikte Avrupa'nın göbeğinde bir Müslüman ordu kurulmasını ve Boşnak halkının topyekün katledilmesini sağladı. Bayram namazı için Begova Camii'ndeyiz. Avludan taşan kalabalık ve sabah saatlerinde duyulan çan sesleri tüm bu anlatıklarımızın özeti gibi. Cemaatle bayramlaşıp Aliya'nın da içinde bulunduğu mezarlığa gidiyoruz. Bu mezarlıkta Armija bünyesindeki askerler yer alıyor. Komutan rütbesindeki tek kişi Aliya. Askerlerinin yanına gömülmeyi vasiyet etmiş. Mezarlığın ardından Bosna Irmağı'nın doğduğu Ilıca bölgesindeki Vrelo Bosne'ye gidiyoruz. Buraya ilişkin söylenebilecek çok fazla şey yok, ne söylesek yarım kahr. Öylesine muhteşem. Ilıca'dan Havaalanı istikametine ilerlediğinizde Sırp bayrak ve işaretçilerini görebilirsiniz. Saraybosna, Bosna Hersek'in neredeyse her bölgesi gibi

parçalara bölünmüş ve genelmeyle açıklanamayacak kadar titiz gözlemlenmesi gereken bir şehir. Saraybosna'da hangi evin kapısını çalsanız, kiminle konuşsanız damarlarınızdaki kanın çekileceği hikayeler dinliyorsunuz. Her şeyden önce insanın bir canavara nasıl dönüştüğünü ve savaşın nihayetinde insan yutan bir makine olduğunu görüyorsunuz.

Yalnızca turistik bölgeleri gezip, kesin yargıya varanların unuttuğu bir şey var ki o da şudur; bu şehir, parçalanıp, asimile edilmek ve öz değerlerinden uzaklaşılmasına adina vuruldu. Bunu bilmeden, içinde yaşayan ve hala bu zihin işgaline direnmeye çalışan binlerce insanı hiçe sayıp, yalnızca gördüğü ile konuşmak en basit ifadeyle kolaylıktır. Böyle düşünenlerin şu sorulara cevap vermesi gerekir:

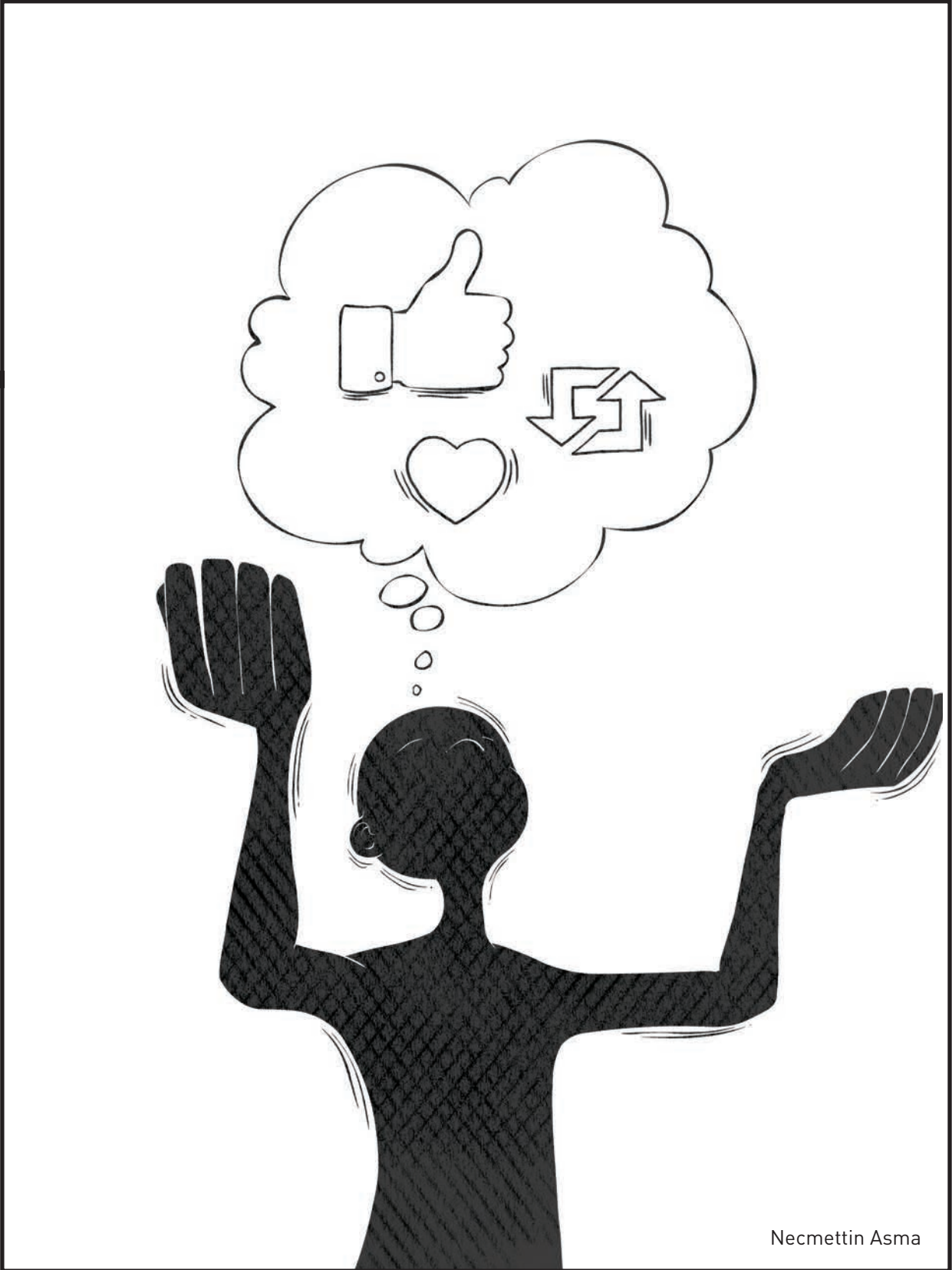
Sokak pazarının ortasına bomba atarak çoğu kadın 70 insanı bir dakika içinde öldürmek hangi savaş hukukuna uygundur?

Birinci vazifesi her yaştan kadına tecavüz etmek olan bir orduyu hangi ahlak kurallarıyla değerlendirebilirsiniz?

Terliklerinden başka hiçbir şeyi olmayan bir halkı yok edip, üstüne ırkını da yok etmek adına kundaktaki erkek bebekleri bile katleden insanlar hakkında ne düşünürsünüz? Boşnaklar bu insanlarla beraber yaşıyor. Tecavüzcüsüyle aynı otobüse binip işe giden bir kadını, dükkanına alışveriş yapmaya gelen evladının katilini, yıllarca aynı apartmanı paylaşmış savaşı esnasında ilk kurşunu yediği komşusunu tekrar karşısında görmeyi nasıl açıklarsınız?

Siz hiç katledildiniz mi, hiç savaşı yaşadınız mı?

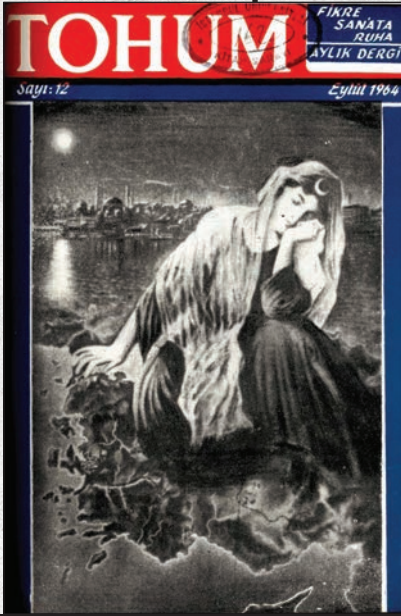
Bu insanlar belki de yeryüzünün en ağır psikolojik harplerinden birini veriyor. Saraybosna'yı Ferhadiye Caddesi'nden ibaret görürseniz bu sorulara cevap veremezsiniz.

Necmettin Asma

BATILILIK VE GERİCİLİK

BURHAN FELEK

Tohum Dergisi 12.sayı
1964 Eylül

Çok kullandığımız şu batılma sözü bana biraz mânâsız geliyor. Çünkü benim için batı meselâ Roma ise, Paris için aynı şehir doğudur. Onun için batılma tâbirini batı medeniyeti zihniyetini benimsemek mânâsına almakta isabet vardır. Biz ise şarkı hor görmek için garplılığ, batılılığı üstün tutmuşuzdur. Tarihte öyle devirler olmuştur ki batı şarkın karşısında sahifelerin kızaracağı kadar

rezil durumlara düşmüştür. Yani bir insan kemalini, bir cemiyet yükselişini bence coğrafya terimleriyle ifadede isabet yoktur. Bizim ise batılma sözünden anlamak ve anlatmak istediğimiz mefhum: “medenî olmak”tır. Zaten batılının gayri medenî adamları ve düşünceleri olduğu kadar şarklıların da medenî insanları, düşünce ve felsefeleri vardır.

Meseleyi ortaya böyle koyunca medeniyetin ilk alâmeti ne olduğunu araştırmak gerekir. O da müsamahakârlık dediğimiz hoş görmedir. Bu hoş görmeyi benimsemeyen adam hangi bahiste ve memlekette olursa olsun “mutassıp” yani yobazdır.

Eskiden “mürteci” dediğimiz şimdiki “gerici” sözü ise tamamen ayrı bir mefhumdur. Buna karşı frenkler “reactionnaire” sözünü kullanırlar. Bizim Meşrutiyetten sonra 31 Mart’ta geçirdiğimiz karışıklık bir “irtica” ihtilâli idi. Bunlar Meşrutiyetten Mutlakiyete doğru geriye gitmek istediklerinden böyle vasıflandırılıyorlardı.

Esasen her mevzuda taassup, gayri medenî bir davranıştır. Yalnız din mese-

lelerinde değil. Hitler bir ırkçılık yobazı idi. Alman ırkı bütün insanların en üstünüdür, der ve bunu münakaşa dahi ettirmezdi. Bu ırka mensup olmayanları iğdiş ettirip neslini kurutmaya kadar gitti. Milliyetçilik medenî bir cemiyet için ne kadar lüzumlu ve kıymetli bir unsur ise bu şekilde ifrat da o derece çirkin ve zararlıdır. Bunun zararını en çok Almanlar çektiler.

İnsanların birçoğunda dar veya geniş açıda bir taassup vardır. Bunlar şahsa mahsus oldukça Manie = tiryakilik sayılır. Fakat ilim ve fikir sahasına intikal edince ayıp olur; zararlı olur.

Denecek şudur ki yobazlık yalnız dinde değil, dinsizlikte, yalnız cehalette değil ilim sahasında da rastlanan gayri medenî bir huydur. Çünkü müsamahasızlıktır. Bu izahı yapmaktan kastımız Türkiye’de ara sıra birbirini yobazlık ve gericilikle suçlandırmakta olan insanlardan hangisi haklı, hangisi haksız olduğunu göstermektir. Bir kere umumiyetle şunu söylemek gerekir ki bir adamın dindar olması, bir Allah’a inanması ne yobazlıktır, ne gericiliktir,

ne de gayri medenidir. Dünya nüfusunun yalnız 40 milyon kadar vahşi ve taş devri yaşayan kısmı müstesna üst tarafı yekûnu birkaç yüz milyonu bulan büyük din kollarına maliktirler. Çünkü din bir içtimâî zarurettir. Bir mahrem zabıta dır. Cemiyetin ahlâkiyatını düzeltmeye yarar. Bunun fena şekilde istismar edilmiş ve aksi netice vermiş olması din müessesesinin değil, insanların kabahatidir. Onun için birisine dindar olduğundan dolayı gerici demek hem abestir hem ayıptır ve mutlak mânâsiyle gayri medenidir. Asıl gericilik budur. Çünkü ilericiğin ilk şartı serbest vicdan ve serbest fikirdir. Bir dinsiz adamı da bu vicdanî inancından dolayı azarlamak aynı şekilde yobazlıktır. Dünyada sayısı bilinmeyecek kadar dinsiz vardır. Bunların zararları ve faydaları şahıslarına aittir. Başkasına bulaştırmaya kalkınca veya dindar olanlarla alay etmeye yeltenince asıl bunlar birer gerici olurlar. İnsanlar her yerde ve her zaman tek başına hür, müstakil ve hareketlerinin mes'uliyetlerini kabul etmiş bir "Birim"dir. Din, kanun ve ahlâk yönünden bu bir hakikattir ki; istediğiniz kadar zorlayın; onun bu vasfını elinden alamaz, onu bazı ülkelerde olduğu gibi bir numara haline getiremezsiniz. Her insan yaşamaya yetkili olduğu kadar davranışlarından da sorumludur. Şimdi bunları söyledikten sonra bir küçük serzeniş yapmak isterim. Fatih'in mezarını aç-

mak için teşebbüsler değil de laf olsun diye şurada burada sohbetler oluyordu. Sebebi de Fatih eceliyle mi öldü, zehirlendi mi? Bunu anlamakmış. Ben buna hafif bir itirazda bulundum. Evvela bu anlaşılrsa ne olur? Ne değişir onu bilmem? Yani tarihin seyrini değiştirecek hangi ilmî hakikat meydana çıkar? İkincisi tam beş yüz sene sonra bir cesedin zehirlenip zehirlenmediğini anlayacak bir ilim var mı? Ve bizde böyle bir âlim var mı? Daha birkaç sene evvel Fransa'da galiba Marie Besmard adında bir kadının kocalarını mirasını yemek için hep zehirleyerek öldürdüğü iddiasıyla uzunca süren bir dâvası görüldü. Ölülerin mezarlarını açtılar. En büyük mütehassısların verdikleri raporlar birbirini tutmadı... O kadar tutmadı ki mahkeme reisi mütehassıslara âdeta hakaret etti. Bu cesetlerin ise en eskisi bir senelik idi. 500 senelik değil... Ana açılrsa ne olur? Hiç! Hürmetsizlik olur, mânevî bir suç olur. Buna mâni olmak şeriatçılık ve gericiliktir, deniliyor. Münasebeti yok! Hoş görürüm genç arkadaşları... Kabir hakkında İslâm'ın kanaatlerini bilmiyorlar. İslâm'da kabir sade "mezar" yani ziyaret edilecek yedir. Başka hiçbir dinî kudsiyeti yoktur. O kadar yoktur ki eskiden bizim mezarlıklarımıza at, inek, koyun bağlar, otlatırlardı... Biz mezarlarımıza hürmeti ancak 20-25 senedir öğrendik. Hattâ mezarlara türbelere fazla hür-

met; ibadet şeklini aldığı için İslâm dini bunu reddeder... Vaktiyle Vehhabîlerle Türk Müslümanlar arasında hattâ Peygamberin kabrine hürmetsizlik bakımından hâdiseler çıkmıştır. Yani kabre dokunulmazlık diye bir hüküm yoktur. Bu sadece medenî bir vazifedir. Bir hürmet vazifesidir. Mezar taşlarımızın üzerindeki "Fatih" yazısı da bu ziyaret münasebetiyle zaire bir Kur'an okumak fırsatını hatırlatmak içindir, ama mezarı açmak, tedirgin etmek sadece bizde değil her dinde ve hattâ dinsiz cemiyetlerde hakaret olmasa bile hürmetsizliktir. Bolşevikler "Stalin" in cesedini mezarından ilmî bir sebeple değil ona hakaret ve ölümden sonra ceza olsun diye çıkarmışlardır. Onun için Fatih'in mezarını açmak dinsizlik değil, hürmetsizliktir. Ve buna da hiçbir ilmî zaruret yoktur. Bu iddiayı ileri sürmenin ise ne şeriatle, ne gericilikle bir alâkası vardır. Aksine olarak böyle bir ihtiram hissini yobazlık saymak müsamahasızlık olur. Babalarımızın, analarımızın mezarını bir yere nakle bizi zorlasalar memnun mu olunuz? Ölüye ve ölüme karşı ihtiram duymak, medenî insanın ilk vazifesidir. Çok defa adlı bir hakikat aramak için yapılan otopsilerde cesedin yakınları ne kadar müztarip olurlar, bilmez misiniz? İlerici ve gerici olmak ne demektir bilmem; ama medenî olmak, müsamahalı olmak insanlar için bir kemâl istikametidir.

VE BİR
HABER,
YOLDAKİ
SOHRAB SEPEHRI

bir gün
geleceğim ve bir haber getireceğim
damarlara ışık saçacağım
ve sesleneceğim içerden:
ey sepetleri uykuyla dolu olanlar!
elma getirdim, elma
... kızıl güneş.
geleceğim.
dilenciye bir yasemin vereceğim,
cüz zamalı güzel kadına da
yeni bir küpe...
köre diyeceğim ki: bak, nasıl da güzel bahçe!
çerçi olup dolaşacağım sokakları
ve sesleneceğim:
çiyci geldi, çiyci geldi, çiyci!
yoldan geçen diyecek:
sahiden de karanlıktır gece.
ve samanyolunu vereceğim ona.
köprüdeki kötürüm kızın
büyük ayıyı asacağım boynuna.
bütün küfürleri süpüreceğim dudaklardan.
bütün duvarları yıkacağım yere.
haramilere diyeceğim ki:
gülümseyiş yüklü bir kervan geldi!
bulutu parçalayacağım.
gözleri güneşe bağlayacağım
gönülleri aşka
gölgeleri suya
dalları rüzgara
sonra bütün bunları birbirine
ve çocuğun uykusunu da
cırcırböceklerinin mırıltılarına bağlayacağım.
uçurtmaları uçuracağım gökyüzünde,
saksılara su vereceğim.
geleceğim.
atların, sığırların önüne
kşayışın yeşil otunu serpeceğim.
susuz kırağa çiy kovasını sunacağım.
yoldaki yaşlı eşeğin sineklerini kovacağım.
geleceğim.
ve her duvarın başına bir karanfil dikeceğim.
her pencerenin altında bir şiir okuyacağım.
her kargaya bir çam vereceğim.
yılana diyeceğim ki: kurbağa nasıl da fiyakalı ama!
barıştıracacağım.
tanıştıracacağım.
ol alacağım.
ışık içeceğim.
seveceğim.

ISLAMOFOBIA

STOP ISLAM

3 idiots

a VIDHU VINOD GHOSHA production

TÜRK KIZILAYI

1868

